

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI

Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları
Bilgi/Beceri Düzeyleri ve Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hasan Özdal

Lefkoşa
Ocak, 2012

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI

**Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları,
Bilgi/Beceri Düzeyleri ve Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hasan Özdal

Danışman: Yard. Doç. Dr. Havva Başak

Lefkoşa

Ocak, 2012

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMASI RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Hüseyin Uzunboylu

Üye : Yard. Doç. Dr. Havva Başak

Üye : Yard. Doç. Dr. Fezile Özdamlı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2012

Prof. Dr. Cem Birol
★ Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Günümüz eğitiminde görsel materyallerin öğrenme-öğretme ortamlarında önemli bir yere sahip olmasıyla birlikte, tasarım sürecinde dikkate alınması gereken ilke ve öğeler öğrenmeyi birinci dereceden etkileyebilmektedir. İşte bu nedenle hem öğretmenlerin hem de öğretmen adaylarının görsel materyallerin tasarımına yönelik temel bilgi, beceri ve farkındalıklara sahip olması son derece gerekli bir duruma gelmiştir. Bu gerçekten hareketle de yapılmış olan tez çalışmasında K.K.T.C'deki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin görsel materyal tasarımına yönelik algıları, bilgi/beceri düzeyleri ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amaçlanmıştır.

Beş bölümden oluşan tez çalışması raporunun birinci bölümünde araştırmanın problem durumu, amaç, alt amaçlar, önem, sınırlılıklar, varsayımlar, tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir. Raporun ikinci bölümünde araştırmanın kuramsal ve kavramsal çerçeve ile ilgili araştırmalar üzerinde durulmuştur. Raporun üçüncü bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin toplanması, uygulama ve verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Raporun dördüncü bölümünde araştırmada elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Raporun beşinci bölümünde ise araştırmada elde edilen bulgulara yönelik sonuçlara ve bu sonuçlara bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Tez çalışması sürecinde fikirleriyle, yardımlarıyla, maddi ve manevi destekleriyle yanımda olan herkese teşekkürlerimi sunarım.

Meslek hayatımın en önemli dönüm noktalarından biri olan tez çalışmamın şekillenmesinde ve oluşturulmasında ayrıca yüksek lisans eğitimi sürecinde değerli fikirleri, destekleri ve katkılarıyla yanımda olan danışmanım Yard. Doç. Dr. Havva Başak'a ana bilim dalı başkanımız Prof. Dr. Hüseyin Uzunboyu'ya ve Yard. Doç. Dr. Fezile Özdamlı'ya çok teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen ölçeğin yapılandırılmasında ve oluşturulmasında fikir ve yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Nadire Çavuş, Yard. Doç. Dr. Çiğdem Hürsen ve Dr. Nazime Tuncay'a çok teşekkür ederim.

Tez sürecinde yardım ve katkılarını esirgemeyen değerli arkadaşlarım ve meslektaşlarım Vasfi Tuğun ve Sezer Kanbul'a çok teşekkür ederim.

Yoğun ve zorlu geçen tez çalışması sürecinde hep yanımda olan, manevi desteğini esirgemeyen, beni motive eden ve cesaret veren değerli nişanlım Aylin Kaplan'a çok teşekkür ederim.

Son olarak bugünlere gelebilmem için maddi ve manevi hiç bir fedakarlıktan kaçınmayan, her zaman yanımda olan annem Heran Özdal'a, babam Ulus Özdal'a, kardeşim İmren Özdal'a ve tüm aileme çok teşekkür ederim.

Hasan ÖZDAL

ÖZET

Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları, Bilgi/Beceri Düzeyleri ve Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Yazar	: Hasan Özdal
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans
Ana Bilim Dalı	: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
Danışman	: Yard. Doç. Dr. Havva Başak

Bu araştırma görsel materyal tasarımının öğrenme-öğretme sürecindeki önemi üzerinde durularak, KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları, bilgi/beceri düzeyleri ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Tarama modeli çerçevesinde yapılan bu çalışmada, öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları, bilgi/beceri düzeyleri ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla, KKTC'nin Girne ilçesine bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 174 sınıf ve branş öğretmeni çalışma grubuna dahil edilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak yazar tarafından geliştirilen ve 3 boyuttan oluşan anket formu kullanılarak, toplanan veriler uygun istatistik teknikler kullanılarak, SPSS 16 paket programıyla analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzdelik değerler, t-testi, anova ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Yapılan araştırma sonucu öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algı düzeylerinin ve farkındalıklarının genel olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin aynı konuya yönelik bilgi/beceri düzeyleri ise genel olarak yüksek düzeyde olsa da görsel materyallerin tasarımında

yaygın olarak kullanılan adobe flash, adobe photoshop, adobe fireworks, corel draw gibi bilgisayar yazılımlarını etkili bir biçimde kullanamadıkları, uygulamaya dönük bilgi/beceri eksiklikleri olduğu ve bu konularda eğitim ihtiyacı hissedikleri sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Görsel materyal tasarımı, öğretim materyali, görsel tasarım

ABSTRACT

Determination of the needs of the teachers oriented for the perception of visual material design, levels of their knowledge/talent and educational needs

Author : Hasan Özdal

Type of Thesis : Master

Main Branch : Computer Education and Instructional Technologies

Advisor : Assist. Prof. Dr. Havva Başak

This research has been accomplished to determine the needs of the teachers working in the TRNC primary schools oriented for the perception of visual material design, levels of their knowledge/talent and educational needs by emphasizing the importance of visual material design on the learning-teaching process.

In order to determine the needs of the teachers working in the TRNC primary schools oriented for the perception of visual material design, levels of their knowledge/talent and educational needs, in accordance with the survey model, 174 class and branch teachers of Kyrenia district of the TRNC have been included in this study.

In this study, 3-Dimentional survey sheet has been used to gather data that has been developed by the writer. The data collected has been analyzed by SPSS 16 program by the help of appropriate statistical techniques. Frequency, percentages, t-tests, ANOVA and Pearson correlation analysis has been used during the interpretation of collected data.

As a conclusion of this study; it has been found out that the perception levels of the teachers towards the visual material design was relatively high. And even though, the knowledge/talent levels of the teachers are high in specific subjects, it has been determined that the teachers could not efficiently use software programs like adobe flash, adobe photoshop, adobe fireworks, corel draw which has been widely used in visual material design; teachers lack in knowledge/talent in application and they need to be educated and trained in these subjects.

Keywords: visual material design, learning material, visual design

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
	No
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	I
ÖNSÖZ	II
ÖZET	IV
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar	XI
ŞEKİLLER	XIII

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem	1
1.2. Amaç	10
1.3. Önem	11
1.4. Varsayımlar	12
1.5. Sınırlıklar	12
1.6. Tanımlar	13
1.7. Kısaltmalar	14

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kavramsal Çerçeve	15
2.2. İlgili Araştırmalar	46

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	61
3.2. Çalışma Grubu	61
3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması	63

3.4. Uygulama	64
3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	64

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	67
4.1.1. Cinsiyet	67
4.1.2. Yaş	68
4.1.3. Branş	69
4.1.4. Mesleki Kıdem	70
4.1.5. Görsel Materyal Geliştirip Geliştirmeme Durumları	71
4.1.6. GMT'na Yönelik Ders Alıp Almamaları Durumları	72
4.1.7. GMT'na Yönelik Kurs Katılım Durumları	73
4.1.8. GMT'yla İlgili Düzenlenecek Kurs Katılma İstekleri	74
4.1.9. GMT'nda Kullandıkları Yazılımlar	76
4.2. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Düzeylerine İlişkin Bulgular	77
4.3. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeylerine İlişkin Bulgular	79
4.4. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Eğitim İhtiyaçlarıyla İlgili Bulgular	83
4.5. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları ile Bilgi/Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişki	84
4.6. Cinsiyete Göre Algı ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması	85
4.7. Mesleki Kıdeme Göre Algı ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması	86
4.8. Görsel Materyal Geliştirme Durumuna Göre Algı ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması	89
4.9. Görsel Materyal Tasarımıyla İlgili Ders Alma Durumuna Göre Algı ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması	91
4.10. Görsel Materyal Tasarımıyla İlgili Kurs Alma Durumuna Göre Algı ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması	92

BÖLÜM V

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR	95
5.1.1. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Düzeylerine İlişkin Sonuçlar	95
5.1.2. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeylerine İlişkin Sonuçlar	96
5.1.3. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Sonuçlar	97
5.2. ÖNERİLER	98
Kaynakça	100

EKLER

A. Anket Uygulamasına İlişkin İzin Kağıdı	109
B. Veri Toplama Aracı	110
C. Örnek Bir Eğitsel Amaçlı Web Sayfasında Görsel Tasarım İlke ve Öğelerinin Kullanımı	114

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa No
Tablo 1. Judy Loosmore tarafından önerilen “Eğitimde iletişim ve renkler”	37
Tablo 2. Girne İlçesinde Bulunan İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okullara Göre Dağılımı	62
Tablo 3. Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Düzeyleri İçin Kullanılan Puan Sınırları	65
Tablo 4. Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeyleri İçin Kullanılan Puan Sınırları	66
Tablo 5. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmenlerin Cinsiyet Faktörüne Göre Dağılımı	67
Tablo 6. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmenlerin Yaş Faktörüne Göre Dağılımları	68
Tablo 7. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları	69
Tablo 8. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Faktörüne Göre Dağılımları	70
Tablo 9. Öğretmenlerin Görsel Materyal Geliştirip Geliştirmeme Durumlarına Göre Dağılımı	71
Tablo 10. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bir Ders Alıp Almadıkları Faktörüne Göre Dağılımı	72
Tablo 11. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Hizmetiçi Eğitim Kursu veya Özel Kurslara Katılım Durumları	73
Tablo 12. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Düzenlenebilecek Hizmetiçi Eğitim Kursuna Katılma İstekleri	75
Tablo 13. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımında Kullandıkları Bilgisayar Yazılımlarına Göre Dağılımları	76
Tablo 14. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Düzeylerinin Betimsel İstatistik Sonuçları	77

Tablo 15.	Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeylerinin Betimsel İstatistik Sonuçları	80
Tablo 16.	Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Eğitim İhtiyaçları	83
Tablo 17.	Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algılarının ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	85
Tablo 18.	Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Betimsel İstatistik Sonuçları	87
Tablo 19.	Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Görsel Materyal tasarımına Yönelik Algıları ve Bilgi/Beceri Düzeyleri Puanlarının Anova Sonuçları	88
Tablo 20.	Öğretmenlerin Görsel Materyal Geliştirme Durumuna Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması Sonuçları	90
Tablo 21.	Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımıyla İlgili Ders Alıp Almamaları Durumuna Göre Algılarının ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması Sonuçları	91
Tablo 22.	Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımıyla İlgili Kursa Katılım Durumuna Göre Algılarının ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması Sonuçları	93

ŞEKİLLER DİZİNİ

		Sayfa
		No
Şekil 1.	Dale'nin yaşantı konisine göre öğrenmeyi etkileyen faktörler	5
Şekil 2.	Öğretim materyali türleri	23
Şekil 3.	Evrensel anlam ve algı boyutlarına sahip bazı şekil ve semboller	26
Şekil 4.	Sayısal verilerin grafiksel olarak iletimi	26
Şekil 5.	Görsel materyal çeşitleri	29
Şekil 6.	Görsel tasarım unsurları	32
Şekil 7.	Öğelerin doğru bir şekilde hizalanması	33
Şekil 8.	İlişkili öğeler	33
Şekil 9.	İlişkisiz öğeler	33
Şekil 10.	Görsel materyallerde yönlendirme	34
Şekil 11.	Görsel materyallerde figür-zemin ilişkisi	34
Şekil 12.	Tutarlılık ilkesine bağlı olarak hazırlanmış sunu örnekleri	35
Şekil 13.	Görsel tasarımda denge	36
Şekil 14.	Renk çarkı	36
Şekil 15.	Görsel materyallerde doğru yazı stili kullanımı	38
Şekil 16.	Görsel materyallerde metin ve harf aralığı boşluklarının uygun kullanımı	39
Şekil 17.	Çoklu ortamların tasarım süreci	43
Şekil 18.	Öğretmenlerin cinsiyet faktörüne göre dağılımları	68
Şekil 19.	Öğretmenlerin yaş faktörüne göre dağılımları	69
Şekil 20.	Öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları	70
Şekil 21.	Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımları	71
Şekil 22.	Öğretmenlerin görsel materyal geliştirme durumuna göre dağılımları	72
Şekil 23.	Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik ders alıp almaları durumuna göre dağılımları	73

Şekil 24.	Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik kursa katılım durumlarına göre dağılımı	74
Şekil 25.	Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik kursa katılma isteklerine göre dağılımları	75
Şekil 26.	Öğretmenlerin kullandıkları yazılımların dağılımları	77
Şekil 27.	Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Düzeyleri	79
Şekil 28.	Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeyleri	82

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıklarıyla birlikte, araştırma süreci kapsamında geçen bazı kavramların tanımları üzerinde durulmuştur.

1.1. Problem

Teknolojinin hızlı gelişimi ve dünyada birçok alandaki yeniliklerle; geçmişten günümüze gelinen nokta; bilgi çağı olarak nitelendirilmektedir. İşte bu değişim ve yeniliklerin bir doğurgusu olarak; eğitim ve öğretimde de yeni yönelimler meydana gelmeye başlamış ve bu yeni yönelimler ve çağdaş anlayışla eğitim ve öğretim süreci farklı bir boyut kazanmıştır. Eğitim en basit şekilde; davranış değiştirme süreci olarak tanımlanırken, "eğitim süreci en etkili ve en verimli şekilde nasıl başarıyla sonuçlanır?" sorusu geçmişten günümüze en çok tartışılan, araştırılan konulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilgi çağında bilgiye sahip olan toplumlar, teknolojiyi üretmekte ve kullanmaktadırlar. Teknolojinin kullanılması bireyleri ve toplumları olaylar ve olgular karşısında daha güçlü yapmakta ve hayatı kolaylaştırmaktadır. Teknolojik değişimler, getirmiş oldukları bu olanaklarla birlikte, bireylere ve toplumlara yeni sorumluluklar da vermektedir. Bu sorumluluklarının bilincinde olup teknolojiyi yaşam çevreleriyle bütünleştirebilenler diğer toplumlardan hep bir adım daha önde olmaktadır (Gündüz ve Odabaşı, 2004).

Eğitim sisteminin bazı zamanlarda gereksinim duyulan nitelikte bireyler yetiştirmekte sıkıntı yaşadığını görmekteyiz. Bu sorunu aşmanın, öğretme-öğrenme süreçlerini daha etkili bir hale getirmenin dolayısıyla nitelikli bireyler yetiştirmeye zemin hazırlamanın en önemli yollarından biri de teknolojinin eğitimle bütünleşmesine olanak sağlamaktır. Günümüzde teknoloji kavramı tüm eğitsel sorunlara karşı geliştirilecek bir çözüm önerisi olmasa da, eğitim ve öğretim süreçlerinde mutlaka kullanılması gereken araçlar haline gelmiştir (Kirschner ve Selinger, 2003).

Teknoloji ve bilim dünyasındaki hızlı gelişmeler bir çok ülkeyi yarış içerisine sokmuştur. Bu yarış sayesinde teknolojik çalışmaların geliştirilmesi bir ayrıcalık olmaktan çıkarak devamlı geliştirilmesi gereken bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu gelişimlerde de en önemli rol eğitime düşmektedir. Bu rolü gerçekleştirebilmek için eğitim etkinliklerine teknolojiyi verimli bir biçimde entegre ederek yararlanmak gerekmektedir (Bicen, 2009).

Bilim ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak toplumsal yaşamda meydana gelen değişimler kaliteli ürün ve hizmet ihtiyacının yanında nitelikli eğitime duyulan ihtiyacı da körüklemektedir. Eğitimin, etkili ve verimli olması yani herkese kaliteli, nitelikli eğitim olanağı sunulması gerekir. Eğitim alanında yapılan araştırmalar eğitimde çeşitli araç-gereçlerin kullanımını desteklemekte, böylece verilen eğitimin kalitesi artırılmaya çalışılmaktadır. Verilen eğitimin kaliteli olması yanında yaygın olması da büyük önem taşımaktadır. Günümüzde geleneksel eğitim yöntemlerinden hızla uzaklaşmaktadır. Bilen yerine bilgiye ulaşmayı bilen ve bilgiye daha hızlı ve verimli bir şekilde sahip olan ve ihtiyacı doğrultusunda etkin şekilde kullanan bireyler ön plana çıkmaktadır. İşte bu noktada, yeni teknolojiler en büyük farkı yaratabilir (Arslan, 2008).

Dünyada oluşan teknolojik gelişmeler ve ilerlemelerle birlikte, eğitim ve öğretim ortamlarında teknoloji kullanımı zorunlu bir hale gelmiştir. Bu sebeple; gerek öğretmenler gerekse de öğretmen adayları, eğitim ve öğretim teknolojileriyle ilgili temel bilgi ve becerilere sahip olmalı ve tüm bunları eğitim

ve öğretim sürecinde etkili bir şekilde kullanılmalıdır. Bu gereksinimden dolayı; öğretmen yetiştiren kurumlarda temel amaçlardan biri de eğitim ve öğretim sürecinde teknolojiyi, teknolojik araç ve gereçleri etkin ve doğru bir şekilde kullanan, teknolojik gelişmeleri yakından takip eden ve bu alanda kendini sürekli yenileyen, geliştiren öğretmenler yetiştirmek olmalıdır. Tüm bunların yanı sıra; öğretim materyallerinin; öğrenci başarısı, hatırd tutma düzeyi, derse karşı tutumu gibi etkenleri olumlu yönde etkilemesi açısından, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretimde materyal tasarımı ve kullanımına ilişkin bir takım yeterliklere ve farkındalıklara sahip olması gerekmektedir.

Eğitimin hedeflerini gerçekleştirme, olumlu öğrenme ortamının düzenlenmesi ile sağlanabilir. Öğrenme ortamı, ne kadar duyu organına hitap ederse öğrenme de o kadar çok kalıcı izli olmaktadır. Birden çok duyu organına hitap edebilmek için görsel ve işitsel araçlara daha çok yer vermek gerekir. Özellikle yeni teknolojileri kullanarak sınıf ortamında zenginlik yaratılabilir (Ergin, 1998).

Öğretme-öğrenme sürecinde materyal kullanımı; zamandan ve sözden ekonomi sağlar, soyut kavramların somutlaşmasına olanak sağlar, öğretim sürecini canlı ve açık bir duruma getirir, öğrencilerin ilgisini çekerek, onların derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkiler, öğrenme isteğini artırır. Tüm bu avantajlarından dolayı materyaller öğrenme-öğretme sürecini zenginleştirirler.

Sönmez (1997) öğretim materyallerinin önceden belirlenen hedef davranışların istendik yönde kazandırılmasında büyük kolaylık sağlayabileceğini; çünkü öğretim materyallerinin öğrencilerin dikkatini çekerek, derse katılımını sağladığını ve yaparak, yaşayarak öğrenmesine neden olduğunu ifade etmektedir.

Öğretim materyalleri etkili bir biçimde kullanıldığında sağlamış olduğu pek çok yarar vardır. Öğrenmeyi kolaylaştırması, somutlaştırması, dikkat toplamaya etkisi, farklı duyu organlarını devreye sokarak değişik öğrenme

ihtiyacını karşılaması öğretim materyallerinin sağladığı yararların başında gelmektedir (Avcı, 2007).

Öğretme-öğrenme sürecinde materyaller, öğretimi desteklemek amacıyla kullanılmaktadır. Konuya ve amaca uygun olarak seçilmiş materyaller, öğretilen konuyu canlı hâle getirmekte, öğretim sürecini zenginleştirip, öğrenmeyi artırmaktadır. Materyaller aynı zamanda öğrencilerin ilgi alanlarını genişletmekte, motivasyonlarını da yükseltmektedir (Demiralp, 2007).

Eğitimde materyal kullanımı, etkili bir eğitim-öğretim ortamı hazırlayarak, öğrencilerin öngörülen hedeflere daha kolay ulaşmalarını sağlamada ve yürütülen programın başarıya ulaşmasında önemli bir rol oynar. Bu durum, etkin bir eğitim-öğretim için çok önemlidir (Karamustafaoğlu, 2006).

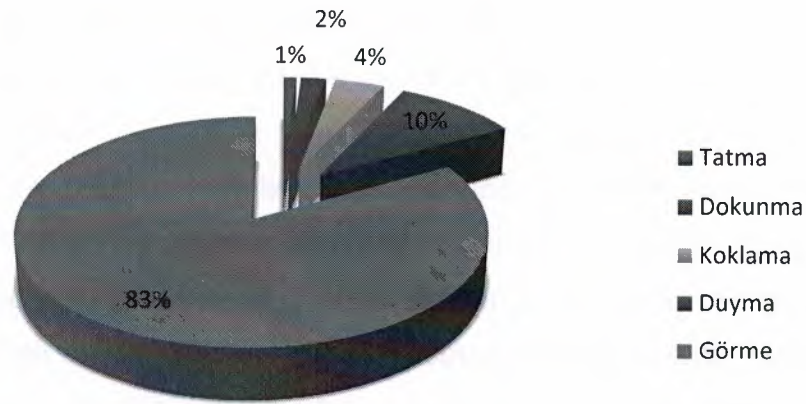
Avcı (2007), herhangi bir materyal kullanmadan, yöntem ve tekniğe yer verilmeden, sadece sözel ifadelerle gerçekleştirilecek bir öğretimin, rastgele, gelişigüzel bir süreç olacağını ifade ederek, öğretim materyallerinin öğretimi desteklemek amacıyla kullanılması gerektiğini savunmaktadır. Aynı ifadesinde öğretim materyallerinin öğretimde yardımcı bir unsur olduğunun unutulmaması gerektiğinin de altını çizmektedir.

Öğretmenlerin ders materyallerini gerek kendilerinin yapabilmeleri, gerekse öğrencilerine yaptırırken rehberlik edebilmeleri için hizmet öncesinde böyle bir eğitimi almış olması gerekmektedir. Hizmet öncesi eğitimden geçen öğretmen adayları bu dersi alırken, çevre koşullarından yararlanarak basit, ancak özgün bir materyal geliştirmeyi, dönem ödevi olarak ya da dönem projesi olarak hazırlayabilirler. Bu çalışma ile öğrenciler bu dersi yaparak yaşayarak öğrenmiş olurlar (Demirel, Seferoğlu, Yağcı, 2001).

Günümüzde eğitim ve öğretim faaliyetlerinde öğretim materyalleri içerisinde en fazla tercih edilenlerden biri de görsel materyallerdir. Görsel materyaller;

- Öğretilmek istenen kavram ve nesneleri somutlaştırır,
- Öğrenenlerin dikkatini çekerek, onları güdüler,
- Öğrenenlerin dikkatini canlı tutar,
- Öğrenenlerin duygusal tepki vermelerini sağlar,
- Anlaşılması zor, karmaşık kavramları basitleştirir,
- Öğrenme etkinliklerinde çeşitlilik sağlar,
- Kavram ve öğeler arasında ilişkiyi göstermede yardımcı olur,
- Önceden öğrenilen bilgilerin hatırlanmasını kolaylaştırır,
- Kalıcıdır, sonradan kullanılabilir ve güncelleştirilebilir.

Dale'nin yaşantı konisinin bulguları incelendiğinde görsel materyallerin eğitim ve öğretim sürecinde ne denli öneme sahip olduğunu görmekteyiz. Çünkü yaşantı konisinin bulgularına göre insanlar, tattıklarının %1'ini, dokunduklarının %2'sini, kokladıklarının %4'ünü, duyduklarının %10'unu, gördüklerinin ise %83'ünü öğrenmektedirler.

Şekil 1. Dale'nin yaşantı konisine göre öğrenmeyi etkileyen faktörler

Uçar (2004), görsel iletişim şeklinde oluşturulmuş mesajların işitsel iletişime göre kalıcılığı ve farklı zamanlarda etkinliğini sürdürebilmesi ve dolayısıyla görsel iletişimin kalıcılığını ve belge niteliğinde kullanıldığını ifade

ederek bir anlamda eğitsel faaliyetlerde görsel materyallerin ne denli önemli olduğunu ortaya koymuştur.

Demirci (2008), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, bilgisayar destekli sabit ve hareketli görsel materyallerin, kimya öğretiminde öğrenci başarısı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada 99 öğrenciden oluşan örneklem grubu; deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılarak, “Kristal Yapıları ve Sıvıları” konuları data show yardımıyla deney grubu öğrencilerine hareketli, kontrol grubu öğrencilerine ise sabit materyaller içeren Powerpoint sunumlarıyla anlatılmıştır. Araştırma sonucunda kimya dersinin öğretiminde hareketli ve görsel materyaller içeren Powerpoint sunumuyla ders anlatılan öğrenciler ile hareketli ve görsel materyaller içermeyen Powerpoint sunumuyla ders anlatılan öğrencilerin başarıları arasında anlamlı farklılıklar bulunarak, başarı testinde yüksek puanı alan grup deney grubu (hareketli ve görsel materyaller içeren Powerpoint sunumuyla ders anlatılan öğrenciler) olmuştur.

Aktaş (2006), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, biyoloji öğretmeni adaylarının şifalı bitkiler ile ilgili bilgi düzeylerinin tespit edilmesi ve görsel materyaller kullanılarak yapılan öğretimin, bunun üzerindeki etkisi incelenmiştir. Gazi Eğitim Fakültesi ve Hacettepe Eğitim Fakültesinde biyoloji öğretmenliği öğrenimi gören ve random olarak seçilen 90 öğrenci, araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Deneysel model ile yapılan çalışmada; şifalı bitkiler konusu, deney grubuyla görsel öğretim yöntemiyle, kontrol grubuyla ise düz anlatım yöntemiyle işlenmiştir. Dersin işlenişinden sonra her iki grubu da şifalı bitkiler konusu başarı testi, son test olarak uygulanmıştır. Değerlendirmeler sonucunda; görsel öğretim yöntemiyle ders işleyen deney grubunun son test puanları, düz anlatım yöntemiyle ders işleyen kontrol grubundan anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

Güven (2006), yaptığı araştırmada; öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin kazandırdığı yeterlikleri belirlemiştir. Örneklem olarak seçilen 718 eğitim fakültesi öğrencisinin görüşleri doğrultusunda öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin kazandırdığı yeterliklerin

belirlendiği çalışmanın bulgularına bakıldığında, öğretmen adaylarının; bilişsel ve duyuşsal alana yönelik yeterliklerin birçoğuna sahip oldukları saptanırken, psikomotor alana yönelik yeterliklerin birçoğuna sahip olmadıkları saptanmıştır.

Eroğlu (2006), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, görsel ve işitsel materyal kullanımının, ortaöğretim 3.sınıf öğrencilerinin biyoteknoloji ile ilgili kavramları öğrenmeleri ve tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın amacı; görsel ve işitsel materyal destekli eğitim ile öğretmen merkezli eğitim arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda; Atatürk Anadolu Lisesinden rastgele seçilen 52 lise öğrencisi, deney ve kontrol gruplarına ayrılarak, deney grubuna, görsel ve işitsel materyal destekli eğitim, kontrol grubuna ise öğretmen merkezli bir eğitim verilmiştir. Deneysel çalışmanın sonucunda; görsel ve işitsel materyal destekli eğitim gören deney grubunun, öğretmen merkezli eğitim alan kontrol grubundan daha başarılı olduğu saptanmıştır.

Körükçü (2008), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, tamsayılar konusunun görsel materyal ile öğreniminin 6.sınıf öğrencilerinin matematik başarılarına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın amacı; görsel materyal ile işlenen matematik dersleriyle geleneksel metotlar kullanılarak işlenen derslerin 6. sınıf öğrencileri üzerindeki etkilerini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda; rastgele seçilen 60 ilköğretim öğrencisi deney ve kontrol gruplarına ayrılarak, belirtilen konular, deney grubuna görsel materyal yardımıyla, kontrol grubuna ise geleneksel metotlar kullanılarak aktarılmıştır. Görsel materyal yardımıyla işlenen ders, geleneksel metotlar kullanılarak işlenen derse oranla, öğrenci başarısı ve tutumları açısından daha etkili ve verimli sonuçlar vermiştir.

Arslan (2008), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve hatırd tutma düzeyleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın amacı; ilköğretim 8. Sınıf Türkiye

Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve hatırd tutma düzeyleri üzerindeki etkisini belirlemek, öğrencilerin sürece yönelik görüşlerini yansıtmaktır. Bu amaç doğrultusunda; İzmir – Ödemiş ilçesi, Bademli Şükrü Saraçoğlu ilköğretim okulunda 8.sınıfta okuyan ve rastgele seçilen 46 öğrenci, deney ve kontrol gruplarına ayrılarak, “İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük” dersi deney grubuyla görsel ve işitsel materyal destekli, kontrol grubuyla ise geleneksel olarak nitelendirilen metotlarla işlenmiştir. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre; görsel ve işitsel materyal destekli öğretimin; öğrenci başarıları, hatırd tutma düzeyleri ve tutumları açısından, geleneksel olarak nitelendirilen yöntemlere oranla daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Gültekin (2009), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, ilköğretim 5. ve 6. sınıf beden eğitimi derslerindeki bazı basketbol temel becerilerinin öğretiminde görsel materyallerin psikomotor öğrenme üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada, deney gruplarında derslerin ilk 20 dakikasında, okul bahçesinin hemen yanında oluşturulan düzenekli konu anlatılmış ve konu ile ilgili görsel materyaller gösterilmiş ve öğrencilerle okul bahçesine geçilerek uygulama çalışmaları yaptırılmıştır. Kontrol gruplarında da görsel materyaller kullanılmadan dersler işlenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında; görsel materyaller ile yapılan eğitimin 5. ve 6. sınıflar deney grubu lehine olumlu etki sağladığı sonucuna varılmıştır.

Uçar (2004), ise görsel iletişimin, yazı ve düz anlatımla kıyaslandığında; akılda kalıcılığı, kolay öğrenilebilirliği, hızlı anlamlandırılabilmesi, evrensel anlam ve algı boyutlarına sahip olmasından dolayı, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde görsel iletişimin ve görsel materyal kullanımının önemine dikkat çekmektedir.

“Bir resim bin sözcük değerindedir” sözü de eğitim ve öğretim faaliyetlerinde görsel materyal kullanımının ne denli önemli bir noktada yer aldığını kanıtlar niteliktedir. Çünkü, fotoğraflar, çizimler, grafikler, görsel

sunular, animasyonlar gibi pek çok görsel materyalin kullanımı, düz anlatım yöntemiyle aktarılması fazla zaman gerektiren konuların daha kısa zamanda ve daha etkili bir şekilde öğretilmesinde etkili olacaktır.

Yapılan alan araştırması ve bilimsel çalışmalarda elde edilen bulgular incelendiğinde; eğitim ve öğretim sürecinde görsel materyal kullanımının öğrenci başarısı, derse karşı tutumu, hatırd tutma düzeyi gibi etkenleri olumlu yönde etkilediği ve gerek öğretmenlerin gerekse de öğretmen adaylarının görsel materyal tasarımına ve kullanımına yönelik farkındalıklara, temel bilgi ve becerilere sahip olması gerektiği görülmüştür. İşte bu gerçekten hareketle; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları, bilgi/beceri düzeyleri ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemek araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Aynı zamanda KKTC sınırları içerisinde bu alana yönelik herhangi bir araştırma yapılmaması bu araştırmanın çıkış noktalarından birini oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları, bilgi/beceri düzeyleri ve eğitim ihtiyaçlarının değerlendirilmesi şeklinde belirlenmiştir. Bu genel amaca ulaşabilmek için belirlenen alt amaçlar şunlardır;

1. KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algı düzeyleri nasıldır?
2. KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına bilgi/beceri düzeyleri nasıldır?
3. KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik eğitim ihtiyaçları nelerdir?
4. KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları ile bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin;
 - 5.1. Cinsiyetleri,
 - 5.2. Mesleki kıdemleri,
 - 5.3. Görsel materyal geliştirip, geliştirmeme durumları,
 - 5.4. Daha önce görsel materyal tasarımına yönelik bir ders alıp almaları durumları,
 - 5.5. Daha önce görsel materyal tasarımına yönelik bir kurs alıp almaları durumları ile algı düzeyleri ve bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Önem

Eğitimde görsel materyal kullanımının; öğrenci başarısı, hatırd tutma düzeyi ve derse karşı tutumu açısından önemi, gerek yapılan bilimsel çalışmalardan gerekse de öğrenciler açısından ele alındığında tartışılmaz bir gerçektir.

Yapılan literatür taraması sonucunda, elde edilen bulgulara bakıldığında; eğitim ve öğretim faaliyetlerinde görsel materyal kullanımının, gerek ilkokul, gerek ortaokul ve lise gerekse de yüksek öğretimde öğrenim gören öğrencilerin, derse karşı tutumları, başarı düzeyleri ve hatırd tutma düzeylerine doğrudan olumlu yönde etki gösterdiği belirlenmiştir. Şu aşamada sorulması gereken en kritik soru şudur: Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde görsel materyal kullanımı bu denli önemliyken, öğretmenler ve öğretmen adaylarının bu konuya yönelik algıları, bilgi/beceri düzeyleri ne durumdadır ve eğitime ihtiyaçları var mıdır? Araştırmada görsel materyal tasarımının önemi üzerinde durulurken, belirtilen soruya cevap aranmıştır.

Ayrıca KKTC sınırları içerisinde benzer bir araştırmanın yapılması yapılan çalışmanın özgünlüğünü ve önemini ortaya koymaktadır.

Yapılan araştırmanın bu alanda bir kılavuz niteliği taşıyacağına, ileride yapılacak benzer çalışmalar için önemli bir kaynak olacağına inanılmaktadır.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları aşağıda belirtilmiştir:

1. KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin anket formlarını içtenlikle doldurdıkları varsayılmıştır.
2. Araştırmaya çalışma grubu olarak dahil edilen öğretmenlerin tüm evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir:

1. Araştırmanın çalışma grubu, KKTC Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Dairesine bağlı, Girne İlçesinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenleri ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmada veri toplama araçları yazar tarafından geliştirilen anket ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma 2011-2012 güz dönemi ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değişme meydana getirme sürecidir.

Öğretim: Öğrenmenin gerçekleşmesi için planlanan, kasıtlı ve sistematik eğitimidir.

Teknoloji: İnsanoğlunun gereklerine uygun yardımcı alet ve araçların yapılması ya da üretilmesi için gerekli bilgi ve yetenektir. Teknoloji ayrıca, bir sanayi dalıyla ilgili üretim yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri kapsayan bilgidir.

Eğitim Teknolojisi: Öğretme-öğrenme süreçlerinin yapılandırılması, yani öğretme-öğrenme süreçlerinin tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi işidir.

Öğretim Teknolojisi: Eğitim teknolojisinin bir parçası olarak ele alınmakta ve özel amaçların gerçekleştirilmesinde etkili öğrenmeler sağlamak için öğretme-öğrenme sürecinin tasarlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesinde sistematik bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır.

Öğretim Materyali: Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde kullanılan; görsel, işitsel ve yazılı araç ve gereçlerin tümüdür.

Görsel Materyaller: Eğitim ve öğretim faaliyetleri için bilgisayar ortamında hazırlanan sunular, çoklu ortam yazılımları, eğitim amaçlı posterler, görsel öge ve semboller gibi eğitsel materyallerin tümüdür.

1.7. Kısaltmalar

GMT: Görsel Materyal Tasarımı

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

YDÜ: Yakın Doğu Üniversitesi

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmanın problemine ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir. Bu amaçla; eğitim, öğretim, öğrenme, teknoloji, öğretim teknolojisi, eğitim teknolojisi, öğretim materyalleri ve görsel materyal ile tasarım süreci, alt başlıkları üzerinde durulmuştur.

1.1.1. Eğitim

Ertürk'e (1975) göre eğitim; bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.

Çilenti (1984), eğitimi, içinde yaşanılan toplumca arzu edilen davranışların bireyde oluşturulması süreci olarak tanımlamaktadır.

Erden (1998)'e göre eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar süre gelen bir süreç olup, bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana gelmektedir.

Gürkan (1999) da, eğitim kavramına yönelik tanımında; bireyin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri edindiği süreçler toplamının eğitim olarak adlandırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Akçay (2006), eğitimi planlı ve programlı değişmeler içeren bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak eğitim kavramı hakkında aşağıdaki maddelere yer verilebilir;

- Eğitim bir süreçtir,
- Eğitim sonunda bireyde değişim olmalıdır,
- Bireyde görülen değişim istendik yönde olmalıdır,
- Eğitimde amaç vardır,
- Eğitim kalıcı olmalıdır,
- Eğitim bireye çeşitli davranışlar kazandırır.

1.1.2. Öğretim

Fidan (1985), okullarda yapılan planlı, kontrollü ve örgütlenmiş öğretme faaliyetlerini öğretim olarak adlandırmaktadır.

Kıncal'a (2002) göre öğretim; eğitimin okulda planlı ve programlı olarak yürütülen kısmıdır. Bu eğitim doğal ortamda kendiliğinden oluşan öğrenmeden farklı olarak güdümlü, planlı ve desteklidir.

Demirel (2003), öğretimi öğrenmenin gerçekleşmesi için planlanan, kasıtlı ve sistematik eğitim olarak tanımlamaktadır.

Bacanlı (2004), öğretim kavramına ilişkin yaptığı tanımda; belirli hedeflere bağlı kalarak, bireyin ihtiyaçlarını karşılaması ve yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla düzenlenmiş bir takım bilgi, beceri ve faaliyetler listesinden veya öğrenci davranışlarında istenilen değişiklikler oluşturma amacıyla ayrıntılı olarak yapılan süreci öğretim olarak tanımlamaktadır.

Kuzgun ve Deryakulu (2004), öğretimi belirli bir kurumsal yapılanma içinde, önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda, bireyin bu amaçlara ulaşmasını sağlamak üzere, planlı ve programlı bir biçimde, öğrenilmesi beklenen içeriğin dağıtımı ve bu içeriğin öğrenilmesini destekleyecek ve kolaylaştıracak öğrenme etkinliklerinin uygulanması süreci olarak tanımlamaktadır.

Akyüz (2005), öğretimi; teşkilatlı ve düzenli olarak genellikle bir öğretim kurumunda öğretmenler tarafından öğrencilere araç, gereç kullanılarak bilgi aktarılması ve öğretilmesi çalışmalarının tümü olarak tanımlamaktadır.

Uzunboylu ve Hürsen (2008), öğretim kavramına ilişkin yaptıkları tanımda; öğretimin, sınırları önceden belirlenmiş belirli bir süreci kapsayan, planlı ve programlı olan ve bireyde sadece istendik davranış kazandırmayı hedefleyen bir yapıya sahip olması gerektiğinden bahsetmektedirler.

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak öğretim;

- Bir süreçtir,
- Planlıdır,
- Öğrenciyi geliştirmek ve ona bir şeyler kazandırmak amacıdadır,
- Öğrenmenin başlatılması ve sürdürülmesi etkinliklerini içermektedir.

1.1.3. Öğrenme

Çilenti (1985)' ye göre öğrenme belirli uyaranlara cevap verme alışkanlığının kazandırılmasıdır. Birey için en önemli öğeler hem eğitim hem de öğrenme sürecidir.

Fidan (1985) öğrenmeyi, yaşantı ürünü kalıcı izli davranış değişikliği olarak tanımlarken, Erden ve Akman (1998) ise öğrenmenin sonunda mutlaka davranış değişikliği olduğu, öğrenmenin yaşantı ürünü olduğu ve öğrenmenin kalıcı izli olduğunu belirtmektedirler.

Alkan ve Kurt (1998)'a göre öğrenme bazılarına göre etki-tepki arasında bağlantı kurma olup, bazılarına göre bir davranış değişikliğidir; bazılarına göre fikirler arasında çağrışım kurma, bazılarına göre refleksleri şartlandırma, diğer bazılarına göre ise idrak, sezgi ve anlamadır.

Oktay (2007), gerçek bir öğrenmenin meydana gelmesi için, bireyin öğrenme sürecine etkin katılımı, öğrenmeye istekli olması, öğrenme için çaba

göstermesi ve öğreneceği konu için gerekli alt yapı yada hazır bulunuşluğa sahip olması gerektiğini belirtmektedir.

1.1.4. Teknoloji

Alkan (1987) teknolojiyi, bilimin üretim, hizmet, ulaşım vb. alanlardaki sorunlara uygulanması olarak tanımlarken, başka bir tanıma göre teknoloji; insanın bilimi kullanarak doğaya üstünlük kurmak için tasarladığı rasyonel bir disiplindir (Simon, 1983).

Alkan (1998), teknolojiye yönelik yaptığı başka bir tanımda ise en genel anlamda kazanılmış yeteneklerin işe koşulmasıyla doğaya egemen olmak için gerekli işlevsel yapılar oluşturmasıdır.

Demirel ve Yağcı (2002) teknolojinin insan yaşamında önemli bir yer tuttuğunu ifade ederek, teknolojinin kullanımından çok insana yaşamında yeri ve konumunun ne olacağının önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Odabaşı (2005) ise teknolojinin, bireylerin eğitim yoluyla kazandıkları bilgi ve becerilerden daha etkili ve verimli bir biçimde yararlanmalarına yardımcı olduğunu ifade etmektedir.

Bu tanımlardan ve ifadelerden yola çıkarak, teknolojinin doğru ve etkili bir biçimde kullanıldığı sürece, gerek sınıf dışı gerekse de sınıf içinde öğretme-öğrenme faaliyetlerinde bireylerin öğrenme düzeyleri, derse karşı tutumları ve kazanılan istendik davranışların kalıcılığı açısından hem öğretmenlere hem de öğrenenlere nitelikli bir hizmet sunduğu görülmektedir.

1.1.5. Eğitim Teknolojisi

Eğitim teknolojisi öğretme/öğrenme biliminin sınıf ortamı aracılığıyla gerçek dünya şartlarına uygulanmasıyla elde edilen bilgiler bütünüdür (Dieuzeide, 1971).

Alkan (1998), eğitim teknolojisine yönelik yaptığı tanımda; genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna egemen olabilmek için ilgili bilgi ve

becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme veya eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılması işi olduğundan bahsetmektedir. Başka bir deyişle eğitim teknolojisi, öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesidir.

Eğitim teknolojisinin temel ilkelerini Alkan (1997) şu şekilde açıklamaktadır;

1. Hedef: Eğitimde tam öğrenmeyi gerçekleştirmek ve süreçteki öğrencilerin tümünün istenen amaca ulaşması esas alınır.
2. İşlev: Kuramsal bilgileri ve bilimsel ilkeleri sosyal çevrede ortaya çıkan eğitim sorunlarının çözümünde etkili biçimde uygulamak; uygulama süreçleri geliştirmek ve bunları gerektiğinde tekrarlamak eğitim teknolojisinde temel işlev olarak esas alınır.
3. Konu ve Yöntem: Eğitim teknolojisi eğitim sorunlarını akılcı ve bilimsel bir araştırma konusu yapmaktadır.
4. Kapsam: Eğitim teknolojisi eğitim kuramlarını, eğitimin her alanında bir bütünlük içinde uygulamaya dönüştürür.
5. Program: Eğitim ve öğretim programlarının içeriğinde devamlılık sağlamak esastır.
6. Personel: Başta öğretmen olmak üzere diğer eğitim personelinin etkinliğini artırmak eğitim uygulamalarında esas alınmaktadır.
7. Süreç: Öğrenme ve öğretme süreçlerini, öğrenci farklılıkları ve yeteneklerine uyarlamak esastır.
8. Çevre: Eğitim yaşantılarının meydana geldiği çevreyi başarılı bir biçimde kontrol etmek eğitim teknolojisinin ilkelerinden birisidir.
9. Başarı: Eğitim teknolojisi eğitimde öğrencilerin başarısızlık nedenlerini belirleyerek öğrenme-öğretme sistemini analiz etmekte ve öğrenci başarısını artıracak yeni öneriler geliştirmekte ve düzenlemeler yapmaktadır.
10. Değerlendirme: Eğitim teknolojisi eğitimde istenen hedefe erişme durumunu ölçebilecek ileri düzeyde duyarlı ve objektif bir ortam geliştirmektedir.

1.1.6. Öğretim Teknolojisi

Belirli hedefler doğrultusunda, daha etkili bir öğretim elde etmek için öğrenme ve iletişim konusundaki araştırmaların ve ayrıca insan kaynakları ve diğer kaynakların beraber kullanılmasıyla tüm öğrenme-öğretme sürecinin sistematik bir yaklaşımla tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir (Öğretim Teknolojileri Komisyonu, 1970).

Öğretim kavramı, eğitimin bir parçasıdır. Bu açıdan bakıldığında öğretim teknolojisi de eğitim teknolojisinin bir parçası olarak ele alınıp, özel amaçların gerçekleştirilmesinde etkili öğrenmeler sağlamak için öğretme-öğrenme sürecinin tasarlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesinde sistematik bir yaklaşım olarak tanımlanabilmektedir (Engin, 1995).

Alkan (1998)'a göre öğretim teknolojisi, öğretimin, eğitimin bir alt kavramı olduğu anlayışına dayalı olarak ve belirli öğretim disiplinlerinin kendine özgü yönlerini dikkate alarak düzenlenmiş teknolojiyle ilgili bir terimdir.

Seferoğlu (2006), öğretim teknolojisiyle ilgili yaptığı tanımda, bir konunun öğretimi ile ilgili öğrenme etkinliklerinin kılavuzlanması olarak görüş belirtmiştir.

1.1.7. Öğretim Materyalleri

Hızla değişen ve gelişen dünyamızda, bireylerin bilgiyi tek bir kaynaktan almaları ve ezberlemeleri beklenmemekte, aksine bilgiye ulaşma yollarını bilen, bunları kullanabilen ve karşılaştığı sorunlar karşısında, bilgiyi kullanarak çözüm yöntemlerini oluşturabilen bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bireylerin bu özellikleri kazanmalarında; öğretmenlerin etkin ve etkileşimli öğrenme ortamlarını tasarlamalarında, öğretim teknolojileri ilkelerine uygun olarak hazırlanmış öğretim materyallerinin kullanımı önem taşımaktadır (Şahin ve Yıldırım, 1999). Ayrıca öğretim materyalleri, eğitimin niteliğini arttırmada önemli bir öğedir (Yanpar ve Yıldırım, 1999).

Heinich ve diğeri (1996) öğretim materyallerini, bilginin öğrenene ulaştırılabileceği farklı ortamlar ve yollar olarak tanımlamışlardır.

Öğretim materyalleri, öğrenme-öğretme faaliyetlerinde kullanılan araç ve gereçlerin tümü olarak tanımlanırken, etkili bir öğrenme-öğretme ortamı ve önceden belirlenen hedeflere daha kolay ulaşmada etkin bir rol oynayarak hem öğrenenlere hem de öğretmenlere yardımcı bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Eğitim ve öğretim sürecinde materyal kullanımı;

- Algılama ve öğrenmeyi kolaylaştırır,
- Farklı öğrenme ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamada yardımcıdır,
- Dikkati çekerek, ilgi uyandırır ve sınıfa canlılık getirir,
- Zamandan ve sözden ekonomi sağlar,
- Bilgiyi pekiştirir,
- Kalıcılığa olanak sağlar,
- Öğrenilen bilginin hatırlanmasını kolaylaştırır,
- Soyut öğrenmeleri somutlaştırır,
- Karmaşık öğelerin anlaşılmasında etkilidir,
- Öğrenmede gerçek yaşantılar sağlar,
- Görmesi ve ulaşması mümkün olmayan yaşantılara ulaşmayı sağlar,
- Alıştırma ve tekrar olanağı verir,
- Farklı öğrenme stillerini destekler,
- İçeriği basitleştirir ve içeriğin anlaşılmasında etkilidir.

Öğrenme-öğretme faaliyetlerinde bir öğretim materyalinin seçimi veya kullanımına karar vermeden önce bir takım sorulara yanıt verilmesi gerekmektedir. Bu sorular (Seferoğlu, 2007):

- Belirlenen öğretim materyali öğretim programının temel özellikleri ve gereksinimleriyle tutarlı mı?
- Belirlenen materyalin içerdiği mesajlar doğru ve güncel mi?
- Belirlenen öğretim materyalinde açık, anlaşılır bir dil kullanılmış mı?
- Belirlenen materyal öğrencinin ilgisini çekecek düzeyde mi?

- Belirlenen materyal öğrenci katılımını sağlayacak nitelikte mi?
- Belirlenen materyal teknik özellikler açısından yeterli mi?
- Belirlenen materyalin etkili olduğunu kanıtlayacak veriler var mı?
- Belirlenen materyal önyargılardan arındırılmış nitelikte mi?
- Materyalin kullanımına yönelik yönergeler barındırıyor mu?

Yukarıda sıralanan materyal tasarımı, seçimi ve kullanımına dönük ölçütlerle ilgili olarak eğitimcilerin uzun yıllardır yapılan tartışmalarda tam olarak anlaşılmış bir ölçütler listesinin hazırlanması sağlanamamıştır. Üzerinde anlaşma sağlanan tek husus farklı durumlarda farklı ölçütlerin uygulanması gerektiğidir (Seferoğlu, 2007).

Doğru ve etkili bir materyalin içermesi gerektiği bir takım nitelikler vardır. Bu nitelikler (Seferoğlu, 2007);

- İşlenecek konuları çeşitli yönlerden açıklayabilmelidir.
- Öğrencilerin dikkatinin konu üzerine çekilmesinde, ilgilerinin uyanmasında ve yeni bilgilerin doğmasında etkili olmalıdır.
- Öğrencileri kendi kendine düşünmeye alıştırmalı ve incelemeye yöneltmelidir.
- Çeşitli duyuların yardımıyla doğru ve tam öğrenmeyi sağlamalıdır.
- Materyal grubun çeşitli özelliklerine uygun olmalıdır.
- Materyal amaca uygun olmalıdır.
- Materyal sade, basit ve anlaşılır olmalıdır.
- Materyaller dersin hedef ve davranışlarına uygun olmalıdır.
- Bir materyalde görsel özellikler materyalin önemli noktalarını vurgulamak amacıyla kullanılmalıdır.
- Materyaller öğrencilerin gelişim ve öğrenim özelliklerine uygun olmalıdır.
- Materyaller öğrenciye alıştırmaya ve uygulama imkanı sağlamalıdır.
- Materyaller öğretmenler kadar öğrencilerinde kullanabileceği düzeyde olmalıdır.
- Materyaller gerektiğinde kolaylıkla erişebilir ve güncelleştirilebilir nitelikte olmalıdır.

Öğretim materyalleri kendi içerisinde türlere ayrılmaktadır. Öğretim materyali türlerine şekil 1’de yer verilmiştir.

Şekil 2. Öğretim Materyali Türleri

1.1.8. Görsel Okur-Yazarlık

Görsel okur-yazarlık kavramının açılımı bir çok araştırmacının görüşlerine göre farklılık gösterebilmektedir. Görsel okur-yazarlık en basit biçimde görselleri algılama, yorumlama ve yaratma yeteneği olarak tanımlanırken, 1969 yılında John Debes görsel okur-yazarlığa ilişkin şu görüşlere yer vermiştir;

“Görsel okur-yazarlıkla demek istenilen bireylerin gördükleri ve aynı zamanda sahip oldukları tecrübelerini birleştirerek anlamları geliştirebilmesidir. Görsel okur-yazarlıklarını geliştiren bireyler çevrelerinde karşılaştıkları insan yapımı görülebilir olayları, objeleri ve sembolleri ayırt edebilirler. Bu kabiliyetlerini yaratıcı bir şekilde geliştiren bireyler diğer bireylerle iletişim kurabilirler. Bu becerilerini kullanmayı iyi beceren bireyler görsel iletişimi kavrarlar ve bundan zevk alırlar.”

Petterson (1993) görsel okur-yazarlıkla ilgili olarak yaptığı tanımda görsel okur-yazarlığın bilgi, davranış ve yeteneklerin öğretilbildiği, farklı

görsel formlar yoluyla iletişim becerisini geliştirmede önemli rol oynayan bir süreç olduğunu ifade etmiştir.

Velders (2000) görsel okur-yazarlık kavramına dönük yaptığı tanımda işaret, sembol, grafik, renk ve resim kavramlarına odaklanan, yeni bir "okuryazarlık" kavramıdır şeklinde ifadelere yer vermiştir (Aktaran: Köksal ve diğerleri, 2006).

Akyol (2006) ise görsel okur-yazarlığın bir ögesi olarak görsel sunuyu "görsel araç ve imgeleri kullanarak anlam kurma ve kurulan anlamı paylaşmak" şeklinde tanımlamıştır.

Stokes (2005) görsel okumayı İnsanların çevrede karşılaştıkları, doğal veya yapay, görülebilir hareket, nesne ve /veya sembolleri yorumlamalarını ve ayırt etmelerini sağlayan bir grup yetenek olarak tanımlamıştır.

Görsel okurluk, daha ileri seviyede algılama, kavrama ve dilbilimsel söz varlığı edinmenin kademeli bir şekilde gerçekleştirilme sürecidir. Nitekim, görselleştirmeyi öğrenmek, bir öğrencinin bilişsel gelişim sürecinin en önemli bileşenlerinden olup, tasarım ve problem çözme faaliyetlerinde de etkili bir beceridir. Bir konunun görselleştirilmesi, düşünmeyi tetiklemeyi, görsel iletinin ve başkaları için özel mesajlar içeren görsel diyalogların, anlaşılmasını hedeflemektedir. Bu öğrencilerin, kendilerini görsel yollarla ifade edebilmesi için geleneksel ve modern birçok araç mevcuttur (Akçam, 2006).

Feinstein ve Hagerty (1994) görsel okur yazarlığın genel eğitim için neden çok önemli olduğunu dört madde ile ifade etmiştir. Bunlar;

- Görsel okur-yazarlık daha çok insan gelişimi için önemli olan beynin sağ küresini kullanmayı gerektirmektedir. Bu sayede düşünme sürecinde beynin her iki yarı küresini kullanmayı yani diğer anlamda bütünsel düşünmeyi geliştirebilmektedir.
- Beynin sol yarı küresine ait soyut düşünceleri inandırıcı, canlı, yoğun ve bildik yaparak onları daha iyi anlayabilme olanağı sunmaktadır.
- Aynı düşünceyi farklı yollarda işleme yeteneği kazandırmaktadır.

- İçinde bulunulan doğal veya doğal olmayan olmayan çevreden etkilenmeden bireylerin kendi kararlarını alabilmesi için görsel çevreyi okuyabilmelerini ve anlayabilmelerini olanak vermektedir.

Görsel okuryazar olarak anlandırılan kimse; nesneleri ayırt edip anlamlandırabilir, etkili ve anlamlar oluşturan görseller oluşturabilir, başkalarının görsellikten ne anladığını anlar ve zihninde canlandırma yapar (Brill, Kim ve Branch, 2001).

İşler (2002), görsel okuryazarlığın, güvenli bir şekilde seyahat etme, görsellerden bilgi edinme, reklam amaçlı görsellerle etkileme girişimlerini analiz etme ve belki de bu konuda olabilecek olumsuzlukları bertaraf etme gibi günlük yaşamda karşılaşılabileceğimiz pek çok konuda öğrencilere faydalı olacağını ifade etmektedir.

Andersen ve diğerleri (2002); görsel okuryazarlık kavramının görsel dünyayı görme ve yorumlama yeteneği olarak daha da sadeleştirilebildiğini ifade etmişlerdir.

Kırrane (1992) ise sağladığı bu olanaklardan dolayı görsel okuryazarlığın okul ve iş yaşamında öğrenciler açısından bir gereksinim olduğunu ifade etmiştir.

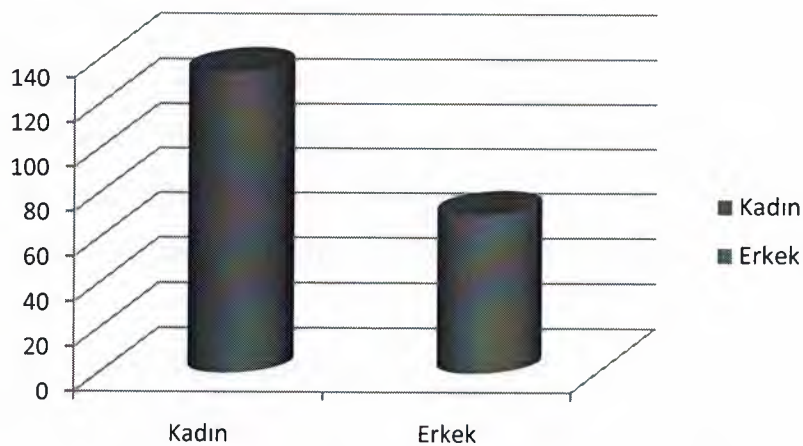
Günümüzde görsel iletişimin önemi tartışılmaz bir hale gelmiştir. Örneğin; uluslararası olimpiyatlara her yıl farklı ülkelerden, farklı dilden, farklı ırktan bir çok insan katılmaktadır. Bu tarz organizasyonlarda en büyük iletişim şekli; evrensel anlam ve algı boyutlarına sahip şekil veya sembollerle yapılan iletişim olmaktadır.

Şekil 3. Evrensel anlam ve algı boyutlarına sahip bazı şekil ve semboller

1.1.9. Görsel Materyallerin Eğitimde Yeri ve Önemi

Eğitimin her aşamasında görsel materyallerden faydalanılmaktadır. Görsel materyaller sayesinde, öğrencilere öğretilmek istenen konular daha kolay bir şekilde öğretilir. Örneğin öğrencilere 1950'lerde kullanılan ve tonlarca ağırlığı olan ENIAC bilgisayarların nasıl olduğu anlatılacaksa, fotoğraflardan yararlanılabilir. Yine bir ülkedeki bireylerin cinsiyet dağılımı için grafiklerden faydalanılabilir (Uzunboylu ve diğerleri, 2008).

Şekil 4. Sayısal verilerin grafiksel olarak iletimi

Ünlü eğitim filozofu John Dewey (1897), eğitimde görsel materyallerin önemli olduğunu ve görsel materyaller hazırlayarak eğitimin sürdürülmesinin daha etkili olacağını ifade etmiştir.

Bir resim, grafik veya şekille desktenelerek aktarılabak içerik, ğrenci açısından ele alındığında öğrenilmesi ve anlaşılabası daha kolay ve daha kısa zaman alacak türde bir içerik olacaktır. Bir başka deyişle görsel ğretim materyalleri en genel anlamda sözel bilgilerin görsel resimlendirilmeleridir (Kılıç, 1997).

İki boyutlu görsel araçlar, farklı olaylar, durumlar, varlıklar ve kavramlar arasındaki neden-sonuç ilişkilerini görsel olarak ortaya koyma açısından önemli yer tutar (Kalaycı, 2001).

Bazı ğrencilerin görsel betimlemeler yoluyla daha kolay öğrendikleri bilinmektedir. Hatta sözel yolla daha kolay öğrenen öğrenciler bile bazı kavramları öğrenmede görsel desteğe ihtiyaç duymaktadırlar (Seferoğlu, 2006).

Görsel materyallerin öğrenme etkinliklerine sağladığı olanaklar:

- ğretilmek istenen nesneler ve kavramları somutlaştırır,
- Öğrenen bireylerin dikkatini çekerek onları güdüler,
- Öğrenenlerin dikkatini canlı tutar,
- Duygusal tepkiler vermelerini sağlar,
- Anlaşılması zor kavramları basitleştirir,
- Öğretim etkinliklerinde çeşitlilik sağlar,
- Kavram veya öğeler arasındaki ilişkiyi göstermede yardımcı olur,
- Önceden öğrenilen bilgilerin hatırlanmasını kolaylaştırır,
- Kalıcıdır,
- Görsel materyalleri izleyen ve tartışan bireyler kritik düşünme kabiliyetlerini geliştirir,
- Görsel eğitim yazılımları küçük yaştaki çocukların yaratıcı etkinliklerde bulunmasına zemin hazırlar.

1.1.10. Görsel Materyal Çeşitleri

Clark ve Lyons (2004) görsel materyalleri öğrenme hedefleri doğrultusunda altı kategoriye ayırmıştır. Bunlar: gerçekçi, benzeşik, şematik, ilişkili, aktarılabilen ve yorumlanabilen görsellerdir.

- a. Benzeşik (Analogical): Benzeşik görseller genel bir düşünceyi ifade etmeye yarar veya bir konunun ne anlama geldiğini gösterir. Newby, Ertmer & Stepich (1995) çalışmalarında öğrencilerin biyolojiyi benzeşik görsellerden öğrendiklerini ifade etmişlerdir.
- b. Gerçekçi (Reality): Üzerinde durulan gerçek bir nesneyi gösterir. Örneğin bir arabanın fotoğrafı gerçekçi bir görsel olarak sunulabilir.
- c. Şematik (Organizational): Şematik görseller, çeşitli öğeler arasındaki ilişkiyi gösterir. Örneğin; bir şirketin hiyerarşik yapısı şematik görsellerle ifade edilebilir.
- d. İlişkili (Relational): İlişkili görseller nicel ilişkileri gösterir. Örneğin; bar grafik, resimli grafik vb.
- e. Dönüştürülebilir (Transferable): Bu görseller bir öğeyi veya olayı zaman ve yer değişiminden kaynaklanan değişimleri aktarmaktadır.
- f. Yorumlayıcı (Interpretive): Yorumlayıcı görseller teorik ve soyut ilişkileri resimlerle açıklar.

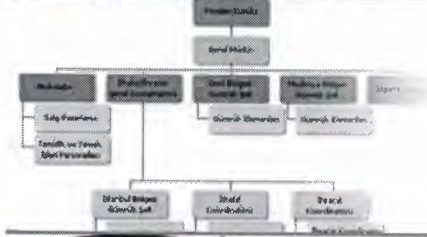
Gerçekçi Görseller

Tonlarca ağırlıkta olan ENIAC bilgisayarları sınıf ortamına getirmek mümkün olmadığı için bu konunun öğretiminde gerçekçi görsellerden yararlanılabilir.

Benzeşik Görseller

Cevizin fiziksel yapısından dolayı beyine benzetilerek, öğrencilere sunulması benzeşik görsellere örnek verilebilir.

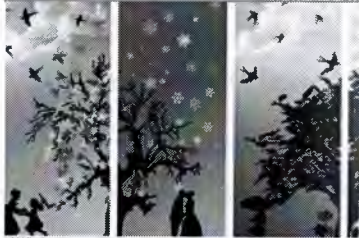
Şematik Görseller

Bir şirketin veya kurumun hiyerarşik yapısını ifade eden şemalar, şematik görsellere iyi bir örnektir.

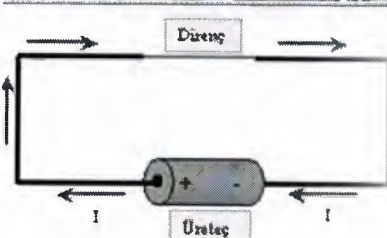
İlişkili Görseller

Sayısal veriler ve değişkenler arasındaki ilişkileri gösteren grafikler ilişkili görsellere örnek verilebilir.

Dönüştürülebilir Görseller

Bir öğeyi veya olayı zaman ve yer değişiminden kaynaklanan değişimlerle aktarmaktadır. Örneğin mevsim değişikliklerinin bu görselle aktarılması.

Yorumlayıcı Görseller

Elektrik akımının nasıl gerçekleştiğini gösteren bu görüntü yorumlayıcı görsellere iyi bir örnek olabilir.

Şekil 5. Görsel Materyal Çeşitleri

1.1.11. Görsel Tasarım ve Görsel Tasarımda Amaçlar

Becer (2005) görsel tasarım kavramına dönük yaptığı tanımda; tasarım bir model, kalıp ya da süsleme yapmak olmadığını belirtmiştir. Bir tasarı kendi içinde bir yapıya ve bu yapı arkasında bir planlamaya sahip olmalıdır. Tasarlama eylemi, oluşturulacak yapının organizasyonu ile ilgili her türlü faaliyeti içine almaktadır.

Görsel tasarım, her dönemde insanların beğenisini kazanarak, ürün veya markayı anlaşılır, hatırdan kalır, kolay algılanabilir ve kalıcı kılmak amacıyla kullana gelen en güçlü ifade yollarından birisi olmuştur. Günümüzde özellikle pazarlama ve tanıtım alanlarında görsel ilke ve kurallara dikkat edilmekte, insanların psikolojik ve fizyolojik olarak farklı uyaranlara verdikleri tepkilere göre başarılı tanıtım malzemeleri üretilmektedir (Cengizhan ve Ateş, 2006).

Görsel tasarımda amaçlar şu şekilde olmalıdır:

- İletilmek istenen mesajı en yalın ve sade bir şekilde iletmek.
- Öğrenenlerin aktif katılımına olanak sağlamak.
- Hazırlanan görsel materyalde farklı anlamlandırmalara yol açmamak.
- Okunaklığı garantilemek.
- Sunularda yer alan önemli noktalara vurgu yoluyla dikkati kolayca çekmek.
- Hazırlanan görsel materyalde öğrenenlerin motivasyonunu artırmak.

1.1.12. Görsel Materyal Tasarımından veya Seçiminden Önce Cevaplandırılması Gereken Sorular

Öğrenme ve Öğretme faaliyetlerinde görsel materyal tasarımı veya seçiminden önce, önceden belirlenen hedeflerin öğrenenlere kolay ve etkin bir biçimde kazandırılması açısından cevaplandırılması gereken bir takım sorular vardır. Bunlar (Demirel, Seferoğlu, Yağcı, 2002);

- Öğrenci grubunun nitelikleri nasıldır?
- Öğrencilerin bilgileri, yetenekleri, ilgileri ve güdülenmişlik düzeyleri nasıldır?
- Öğretmenin kendisi, öğrenci gereksinimlerine uygun mevcut öğretim materyallerinden ne derece haberdardır?
- Öğrenci gereksinimlerine uygun materyal geliştirmede öğretmen ne derece yeterlidir?
- Öğretmen uygun öğretim materyallerini geliştirmek için yeterli kaynaklara sahip midir?

Bu sorularla ilgili yanıtlar alındıktan sonra geliştirilen materyal ile ilgili bir takım sorulara cevap verilmesi gerekmektedir. Bunlar (Heinch, Molenda ve Russell, 2002);

- Dersin hedefleriyle uygun mu?
- Kullanılan dil uygun mu?
- Bilgi düzeni uygun mu?
- İçeriğin doğruluğundan emin misiniz?
- İçerik güncel mi?
- Öğrencinin motivasyonunu artırıyor mu?
- İlgiyi sürekli tutacak nitelikte mi?
- Öğrencinin etkin katılımını sağlıyor mu?
- Teknik özellikler açısından yeterli mi?
- Kullanımı açısından özel bilgi ve beceri gerektiriyor mu?
- Materyalin yardımcı kaynakları ve kılavuzları var mı? Varsa yeterli mi?

1.1.13. Görsel Materyalleri Tasarlama Süreci

Görsel materyal tasarlama süreci, materyalde kullanılması gereken metinleri, resimleri, varsa seslendirmeleri kısacası materyal için ihtiyaç olan bilgileri toplamakla başlar. Önce ihtiyaç analizi yapılarak öğrencilerin neler öğreneceğine karar verilmeli daha sonra görsel materyallerin tasarımı için planlar yapılır. Görsel materyal tasarımı sürecinde unsurlarla ilgili noktalara üç başlık altında yer verilmektedir. Görsel tasarımda başlıca unsurlar şekil 4'de verilmiştir.

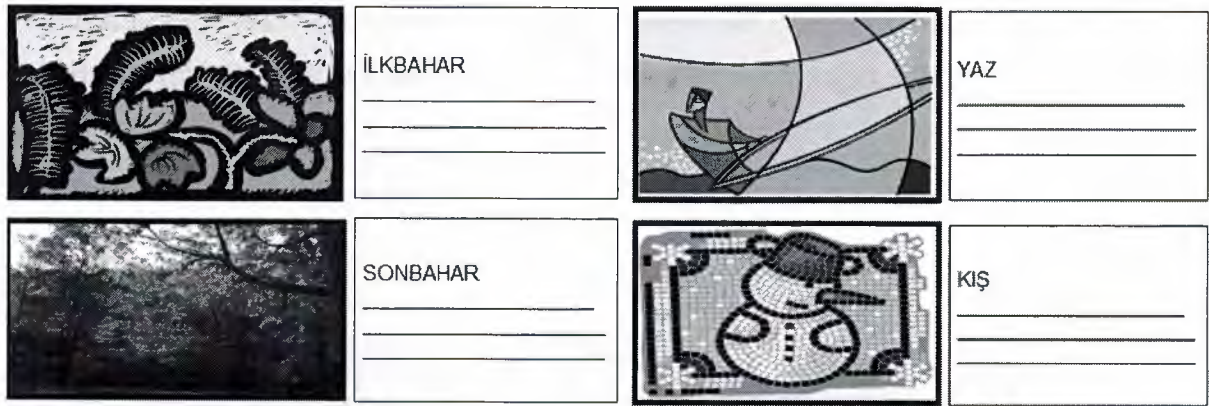
Şekil 6. Görsel Tasarım Unsurları

1.1.13.1. Görsel Unsurlar

Düzenleme: Görsel tasarım sürecinde, ilk olarak görsel materyallerin ne içereceği belirlenmektedir. Daha sonra görüntünün nasıl bir şekilde biçimlendirileceğine karar verilmektedir. Son aşamada ise materyalin temelini oluşturacak model, şablon ve kullanıcının göreceği görüntü kararlaştırılmaktadır.

Hizalama: Bir görseldeki unsurlar izleyiciye açık bir şekilde sunulmuş ise yani öğeler arasındaki ilişkiler açık bir şekilde sunulmuşsa, izleyici bütün enerjisini verilmek istenen mesaja yönelterek oraya odaklanır, materyalin kendisini anlamaya çalışmakla zamanını harcamak zorunda kalmaz. Görsel ilişkileri en etkili bir şekilde vermenin yollarından birisi hizalamadır. Materyaldeki öğeler arasında dikey ve yatay çizgiler varmış gibi hizalanmış

iseler izleyici bu unsurları ve aralarındaki ilişkileri daha çabuk kavramaktadır (Seferoğlu, 2007).

Şekil 7. Öğelerin Doğru Bir Şekilde Hizalanması

Şekil: şekil bir yüzey üzerine yaratılan iki boyutlu biçimlerdir. Farklı şekiller bir araya gelerek anlamlı bir bütün oluşturabilirler (Yalın, 2006). Görsel elementleri düzenlemenin diğer yolu kullanıcıya uygun şekilde düzenlemektir.

Yakınlık: Görsel materyal tasarımında yakınlık genellikle, birbirleriyle ilgili veya ilgisiz öğelerin ayırt edilebilmesi için kullanılmaktadır. Yani yakınlık ilkesi kullanılarak birbirleriyle ilgili öğeler yakınlaştırılmalı, birbirinden ilgisiz ve farklı mesajlar vermek isteyen öğeler ise birbirinden uzaklaştırılmalıdır.

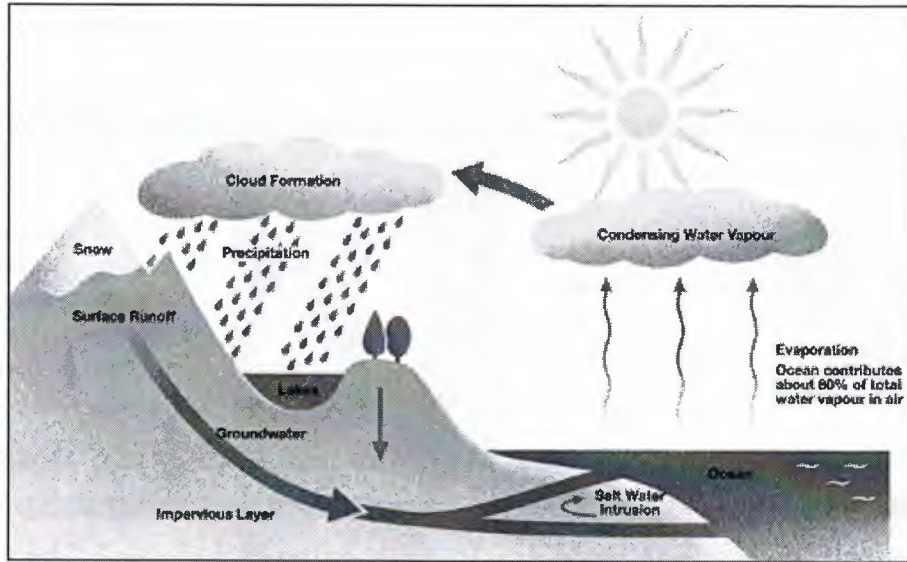

Şekil 8. İlişkili Öğeler

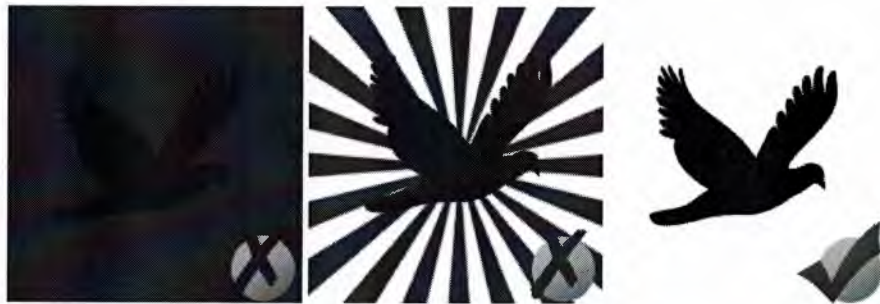
Şekil 9. İlişkisiz Öğeler

Yönlendirme: Bir materyale bakarken izleyiciler materyalin değişik kısımlarına kendi tercihleri doğrultusunda geçişler yaparlar. Ancak eğer tasarımcı izleyicilerin materyali belli bir sıra izleyerek kullanmasını veya belli unsurlara/bölgelere dikkatini vermesini istiyorsa çeşitli yönlendiriciler kullanarak dikkati istenilen şekilde yoğunlaştırabilir (Seferoğlu, 2007).

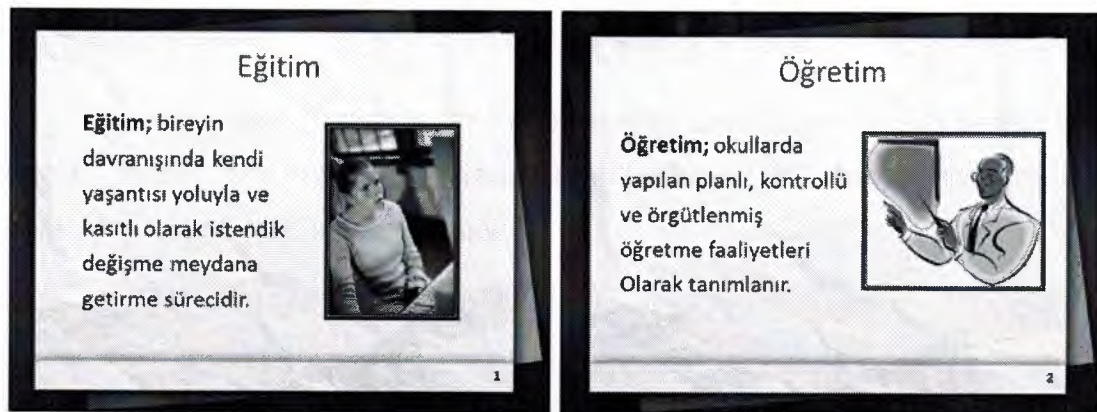
Şekil 10. Görsel Materyallerde Yönlendirme

Figür-Zemin İlişkisi: Görsel materyallerdeki önemli kıstaslardan biri de sözcüklerin veya figürlerin kolay görünebilir ve anlaşılır olmasıdır. Görsel materyallerde bunu sağlamanın en iyi yolu figür-zemin ilişkisinin zıt bir yapı içinde oluşturulmasıdır. Zıt renklerin kullanımı ile ilgili kural: “koyu renkli öğeler en iyi şekilde açık renkte bir zemin üzerinde görünür, açık renkli öğeler ise en iyi şekilde koyu renkte bir zeminde görünebilirler”. Figür-zemin ilişkisi zıt bir yapı içerisinde oluşturulmuşsa, verilmek istenen mesaj kullanıcı tarafından daha kolay ve rahat bir şekilde anlaşılacaktır.

Şekil 11. Görsel Materyallerde Figür-Zemin İlişkisi

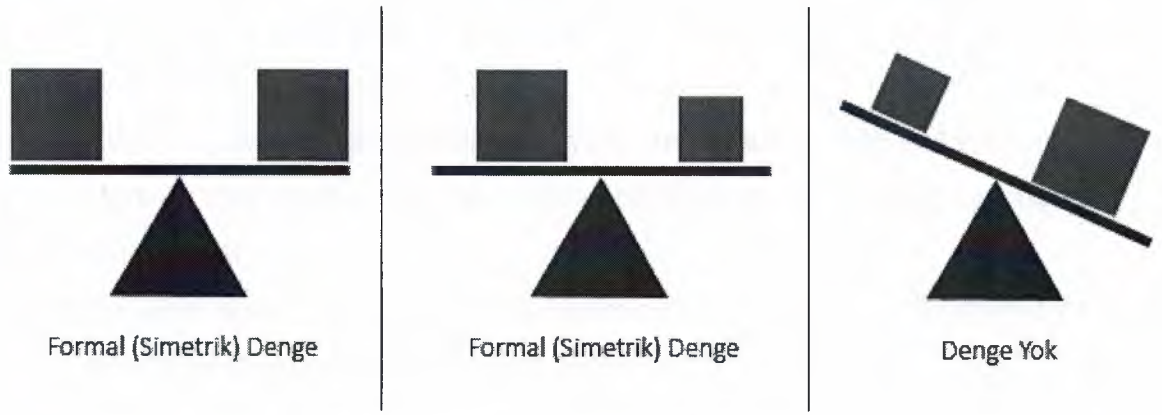
Tutarlılık: Bazı öğretim materyalleri seri halinde hazırlanıp, aşamalı bir biçimde birbirini takip edebilir. Powerpoint programı kullanılarak hazırlanan bir sunu buna iyi bir örnek olabilir. Bu tür materyallerin tasarımında en önemli unsur birbirleriyle uyumlu ve tutarlı bir şekilde düzenlenip, aynı yapısal özellikleri içermesi gerektiğidir. Bir dizi görsellerde slâyt başlıkları, tarih, saat vb. elementleri her zaman aynı yerde ve biçimde kullanmak gerekir.

Şekil 12. Tutarlılık ilkesine bağlı olarak hazırlanmış sunu örnekleri

Bir tasarım içindeki görsel unsurlar, bütünlük oluşturacak şekilde bir araya getirildiğinde, kompozisyondaki dağınıklığın ve parçalanmanın önüne geçilmiş olur (Becer, 2005).

Denge: Görsel materyal tasarımında denge, öğelerin yatay veya dikey olarak eşit ağırlıkta yerleştirilmesi ile oluşturulmaktadır. Denge formal ve informal olarak iki şekilde incelenmektedir. Formal (Simetrik), öğelerin eşit ağırlıkta, simetrik olarak yerleştirilmesi olarak tanımlanırken, informal (simetrik olmayan) ağırlık olarak her iki tarafta eşit olsa da kullanılan öğelerin farklı olacak şekilde düzenlenmesidir.

Şekil 13. Görsel Tasarımda Denge

Renk: Görsel materyal tasarımında renk önemli bir tasarım unsurudur çünkü renkler sembolik açılımlara sahip olduğu gibi, tek başına mesaj verebilir, davranışları yönlendirebilir.

Şekil 14. Renk Çarkı

Pett ve Wilson (1996) görsel materyallerde renk kullanımının önemine ilişkin şu görüşlere yer vermişlerdir;

- Gerçeklik katar.
- Görsel elementleri birbirinden ayırt etmeye yarar.
- Dikkati konuyla ilgili hedef noktaya çeker.
- Birbirine bağlantısı olan elementleri mantıksal olarak bağlar.

Pett ve Wilson (1996) görsel materyal tasarımı için bir takım önerilerde bulunmuştur. Bunlar:

- Görsel materyallerde sunum boyunca birbirine tutarlı renkler kullanılmalı,
- Küçük öğrenciler için görsel materyallerde daha çok renk kullanılmalı,
- Herkes tarafından anlamları kabul görmüş renkleri kullanmaya özen gösterilmeli,
- Tasarım sürecinde renklerin kullanımında öğrencilerin kültürlerindeki anlamları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Loosmore tarafından önerilen “Eğitimde iletişim ve renkler” tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Judy Loosmore tarafından önerilen “Eğitimde iletişim ve renkler”

Arka Plan	Metin ve İmajlar	Önemli Noktalar
Beyaz	Koyu mavi	Kırmızı, turuncu
Açık gri	Mavi, yeşil, siyah	Kırmızı
Mavi	Açık sarı, beyaz	Sarı, kırmızı
Açık mavi	Koyu mavi, yeşil	Kırmızı, turuncu
Açık sarı	Mor, kahverengi	Kırmızı

Avcı (2003), eğitsel amaçlı hazırlanan bir görsel materyalin en fazla üç renk içermesi gerektiğinden bahsetmektedir. Çünkü çok fazla sayıda renk kullanımı göz yoracağı gibi, algılamayı da zorlaştırabilmektedir.

Okunabilirlik: Görsel materyal tasarımında verilmek istenen mesajın öğrenenlere doğru ve kolay bir şekilde iletilmesinin en iyi yolu metin ve görselleri doğru bir şekilde düzenlemektir. Görsellerin veya yazıların görülebilir ve okunabilir olması için yazı fontu büyütülebilir, kontrast ayarlamaları yapılabilir.

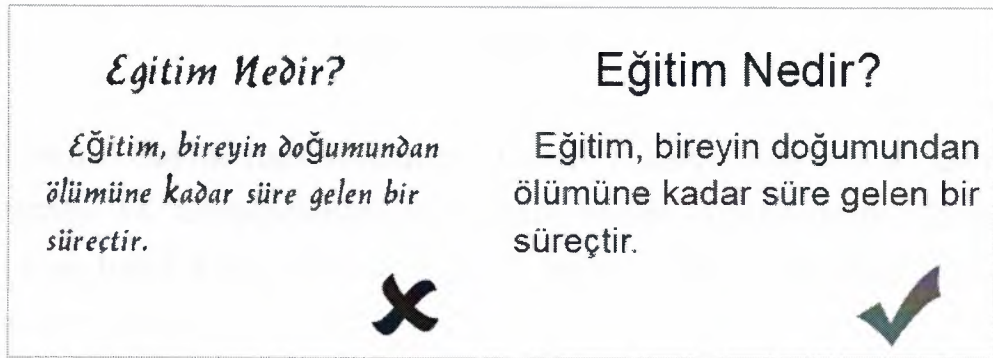
Çekicilik: Görsel materyalleri izleyenler açısından çekici kılmak için farklı teknikler uygulanabilir. Örneğin; stil, beklenmedik değişiklikler, etkileşim. Tüm bunlarla öğrenenlerin dikkati istenilen noktaya kolayca

çekilebilir, motivasyonları artırabilir ve konuyu daha kolay bir biçimde kavramalarına olanak sağlanabilir.

Konunun anlaşılmasında etkili olan görsel materyaller şekil, renk, çizim ve yazı özellikleri açısından estetik olacak şekilde hazırlanmalıdır. Hazırlanan görsel materyalin çekiciliği öğrenenlerin ilgi ve dikkatini çekerek öğrenmeyi kolaylaştırır (Öztürk, 2004).

1.1.13.2. Sözel Unsurlar

Yazı Tipi: Görsel materyal tasarımında yazı tipi diğer öğelerle uyum içinde olmalıdır. Verilmek istenen bilgi veya mesajın kolay anlaşılabilir olması açısından okunması zor, fazla gösterişli yazı tiplerinin kullanımından kaçınılmalıdır. Görsel materyallerde genel olarak kullanıcı/öğrenen tarafından kolay anlaşılacak düz yazı tipleri tercih edilmesi gerekirken, ikiden fazla yazı tipi kullanılmamalıdır.

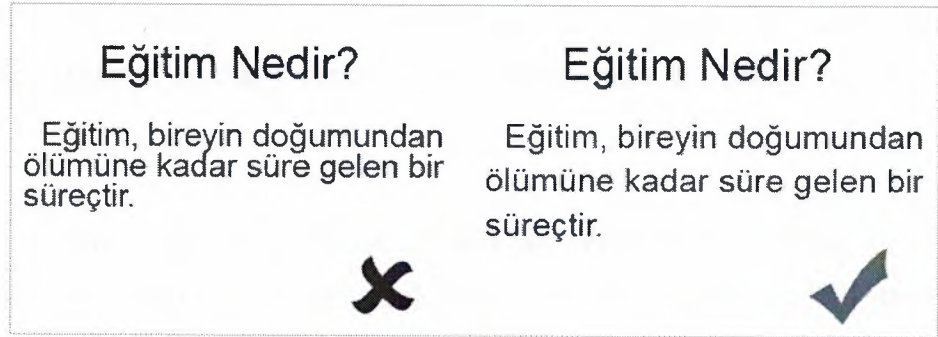
Şekil 15. Görsel Materyallerde Doğru Yazı Stili Kullanımı

Metin Boyutu: Görsel materyal içerisindeki metnin kolay okunabilmesi ve anlaşılabilmesinde metin boyutu önemli bir yer tutmaktadır. Görsel materyallerde metin boyutuna ilişkin kabul edilen genel kural; 10 ayak uzaktaki izleyicinin görebilmesi için küçük harflere ½ inch kullanılmasıdır.

Boşluklar: Görsel materyallerin bilgisayar ortamında tasarımında metin aralıkları otomatik olarak izleyiciler/öğrenenler tarafından en iyi

okunacak şekilde ayarlanmalıdır. Bu ayarlama metin stili ve boyutuyla doğrudan bağlantılı olacağı için kabul edilmiş bir harf aralığı oranı yoktur.

Görsel materyallerin tasarımında harf ve metin aralıkları kadar satır aralıkları da metnin kolay takibi ve anlaşılabilirliği açısından önemlidir. Eğer satırlar birbirine fazla yakınsa okunabilirlik oranı düşebilir ve buna bağlı olarak doğru ve sağlıklı bir iletişimin önüne geçilmiş olur. Aynı şekilde satırlar arasındaki boşluk oranı fazla olacak şekilde düzenlenmişse kelimeler ve cümleler arasında kopukluk olur ve bilginin anlaşılabilmesi zorlaşır.

Şekil 16. Görsel Materyallerde Metin ve Harf Aralığı Boşluklarının Uygun Kullanımı

Küçük, Büyük Harf Kullanımı: Görsel materyallerde metnin kolay okunabilmesi ve anlaşılabilmesi için küçük harfler kullanılmalıdır. Büyük harfler kısa başlıklarda kullanılabilirken 3 kelimeyi geçen başlıklar küçük harflerle yazılmalıdır.

Yazı Rengi: Görsel materyal tasarımında yazı renklerine ilişkin düzenlemeler yapılırken zemin rengine zıt ve öğrenenlerin kolayca okuyabilecekleri renkler tercih edilmelidir. Tablo 1'de Loosmore tarafından önerilen eğitimde iletişim ve renklere ilişkin bilgiler verilmiştir.

1.1.13.3. Çekicilik Katan Unsurlar

Dikkat Çekicilik: Öğretim sürecinde farklı uyarıcılar kullanıldığında öğrenenlerin dikkati konuya odaklandırılabilir. Bireylerin dikkatlerini canlı

tutmanın yollarından biri de şaşırtıcı, beklenmedik uyarıcılar sunmaktır. Örneğin hazırlanan bir sunu da önemli noktaların hareketli bir şekilde ekrana gelmesi, önemli bir metnin ekranda büyümesi bu tür uyarıcılara örnektir.

Dokunabilirlik: Hazırlanan bir öğretim materyalin dokunabilirlik özelliği olması öğrenenlere konu hakkında daha açık ve net bir şekilde fikir verebilir. Görsel materyallerde görsel bir öğe olarak desen kullanılması dokunma duygusuna benzer bir etki yaratabilir.

Etkileşimlilik: Etkileşimlilik unsuru bütün öğretim materyallerine uygulanması mümkün bir özelliktir. Örneğin hazırlanan bir powerpoint sunusunda öğelerin hareket etmesi, yer değiştirmesi bu unsur için örnek olabilir.

1.1.14. Bilgisayar Ortamında Görsel Materyallerin Tasarımı

Günümüz teknolojilerinde çeşitli yazılımlar aracılığıyla eğitsel amaçlı görsel, etkileşimli materyaller bilgisayar ortamlarında tasarlanabilmektedir. Zihnimizdeki yaratıcı düşüncelerin bilgisayar ortamına aktararak ve öğrenenlerin kültürel özellikleri, yaşları, konuya ilişkin hazır bulunuşluk düzeyleri, iletilmek istenen mesaja uygunluk, görsel tasarım ilke ve öğeleri gibi özellikler dikkate alarak görsel materyaller tasarlanabilir.

1.1.15. Bilgisayar Ortamında Görsel Materyal Tasarlanırken Kullanılan Yazılımlar

Bilgisayar ortamında görsel materyal tasarımı için çeşitli firmalar tarafından piyasaya sürülen bilgisayar yazılımları mevcuttur. Bu yazılımları kullanım amaçları ve özellikleri doğrultusunda farklı kategorilere ayırmak mümkündür. Bu yazılımları kullanarak büyük ölçüde içeriğini kendimizin belirleyebileceği görsel materyaller tasarlanabilir. Bunlar:

- Sunum programları (MS Powerpoint)
- Grafik ve fotoğraf düzenleme yazılımları (Adobe Photoshop, Corel Draw, Indesign vb)
- Sayısal verilerin analizi ve elektronik tablolaştırma (MS Excel, SPSS)

- Web programları (Adobe Dreamweaver, MS Frontpage)
- Yazarlık Programları (Authorware, Toolbook)
- Animasyon (Adobe Flash)

1.1.16. Çoklu Ortam Tasarımı ve Üretimi

Eğitimde çoklu ortam kavramı en basit şekilde video, slayt, müzik, animasyon gibi öğelerin birleştirilerek eğitim amaçlı kullanılması olarak yorumlanabilmektedir.

Ivers ve Barron (2002), çoklu ortam tasarımı; içeriğinde metin, grafik, ses, animasyon, resim gibi öğeler barındıran, bilginin iletiminde çeşitli ortam araçlarının birlikte kullanılması olarak ifade etmişlerdir.

Rahman (2002) ise çoklu ortamı, metin, ses, video, görsel, grafik, animasyon gibi öğeleri bir arada sunmayı amaçlayan bir teknoloji olarak tanımlamıştır.

Çoklu ortam; metin ile en az bir video, fotoğraf, ses, animasyon veya üçboyutlu grafiklerin bulunduğu bilgisayar programlarıdır (Maddux, Johanson & Wills, 2001).

Çoklu ortamlar bir sistem olarak ele alınabilir. Bu açıdan bakıldığında çoklu ortam sistemlerinden, iki yada daha fazla türden aracın bir araya getirilerek öğretimsel bir programın oluşturulması anlaşılmaktadır. Çoklu ortamlar yalnızca geleneksel görsel-işitsel araçlardan oluşabileceği gibi bir sunma aracı, metin, resim, grafik ve ses kaynağı olarak, bilgisayarı da içerebilir (Seferoğlu, 2007).

1.1.16.1. Çoklu Ortam Öğrenme Kuramı

Mayer (1997) çoklu ortam öğrenmelerine yönelik yapılan 24 çalışmayı incelemiş ve çoklu ortam öğrenme kuramını geliştirmiştir. Mayer ve

Moreno'ya göre (2002) çoklu öğrenme ortamlarında öğrenenlerde üç çeşit bilişsel işlem gerçekleşir.

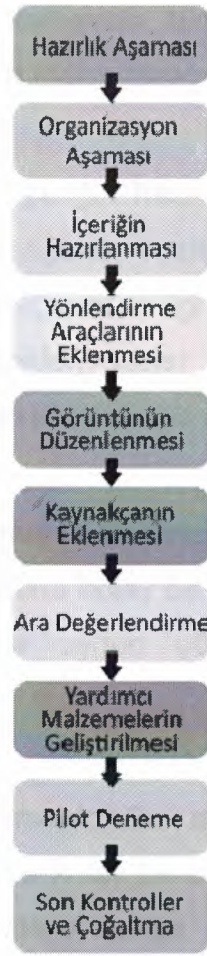
- Birinci bilişsel işlem seçme. Sunuyla birlikte verilen sözlü ve görsel bilgiler arasında konuyla ilgili olanı seçme öğrenenlere yardımcı olur.
- İkinci bilişsel işlem organize. Hem görsel hemde sözel bilgilerin organize edilmesi bu öğrenenlere görsel ve sözel bilgi elementleri arasında ki nedensel ilişkileri etkili bir şekilde anlamlandırmasına yardımcı olur.
- Son bilişsel işlem ise birleştirme. Öğrenenler sözlü sunum ve sesli sunumla kendisinde önceden varolan bilgiler arasındaki ilişkiyi kurar. (Özdamlı, 2011).

Mayer ve Moreno çoklu öğrenme ortamının 5 temel ilkesini aşağıdaki gibi açıklamıştır (Özdamlı, 2011):

- Çoklu sunum ilkesi: bilgiyi birden fazla formatta sunmak tek formatta sunmaktan daha iyidir (sözel ve görsel).
- Yakınlık ilkesi: İlgili kelimeler ve fotoğraflar birbirine yakın sunulmalıdır ki öğrenenlerin hafızalarında kopukluklar olmasın daha derinlemesine öğrenebilsinler.
- Farklı yönlerden ilgi çekme: Kelimeleri sesli anlatımla sunmak yazılı metinle sunmaktan daha iyidir.
- Bireysel farklılıklar ilkesi: çoklu ortamın etkisi bireysel farklılıklara bağlıdır. Öğrenenlerin önceki deneyimleri önemlidir.
- Tutarlılık ilkesi: Öğrenciler konu ile ilgili olmayan görsellerin ve seslendirmelerin çoklu öğrenme ortamının dışında tutulduğu zamanlarda daha iyi öğrenirler.

1.1.16.2. Bilgisayar Ortamında Görsel Materyal Olan Çoklu Ortamların Tasarımı

Görsel materyallerin bilgisayar ortamında tasarımında izlenen bir süreç mevcuttur. Süreç içinde izlenen basamaklara şekil 14'de yer verilmiştir.

Şekil 17. Çoklu Ortamların Tasarım Süreci

Hazırlık Aşaması: Hazırlık aşamasında tasarım ekibinde kimlerin olacağı belirlenir. Tasarım ekibi belirlendikten sonra ihtiyaç analizi yapılarak hedefler belirlenir. Oluşturulan tasarım ekibi görsel materyal tasarımında kullanılacak olan malzemeleri elde etmek için zaman planlamasını ve yapılacak işler için bir zaman çizelgesi hazırlar. Tüm bunların dışında bir konu ve alt konular belirlenerek, belirlenen konularla ilgili tasarım ekibi tartışmalar yapar, ilgili uzmanlar tarafından fikir alır ve son aşamada ise hedef kitlenin analizi yapılır.

Organizasyon Aşaması: Tasarım sürecinin ikinci basamağında tasarım ekibi fikirlerini organize etmek için taslak hazırlar, ana konu ve alt konular için detaylı bir açıklama yapılır. Slâyt başlıkları konuya uygun bir şekilde düzenlenerek, içindekiler, giriş, sonuç ve kaynakça başlıkları eklenir.

Bu aşamada biçimsel düzenlemelerle birlikte renk kullanımı, yazılımın hazırlanmasında hangi araçların kullanılacağı belirlenmektedir.

İçeriğin Hazırlanması: İçeriğin hazırlanması aşamasında belirlenen içerik, içeriğe yönelik görsel öğeler, metinler, seslendirmeler materyale aktarılır. Materyalin öğrenenler açısından ilgi çekici hale gelmesi sağlanarak, animasyonlar, fotoğraflar, müzikler, sesler eklenir. Tüm bunlar yapılırken materyal telif haklarına ve ahlaki kurallara dikkate alınmaktadır.

Yönlendirme Araçlarının Eklenmesi: Kullanıcıların çoklu ortam materyali içerisinde diğer sayfalara kolay bir şekilde geçiş yapabilmeleri için mantıksal yönler ve şekillere uygun yönlendirme araçları eklenmesi gerekmektedir.

Görüntünün Düzenlenmesi: Bu aşamada materyal içeriğindeki grafiklerin, görsel öğelerin net ve kolay bir biçimde izlenebilmesi için gerekli düzenlemeler yapılır. Yazı fontları içeriğe uygun, yazı ve grafik alanları dengeli, zemin-figür yapısı uygun olacak şekilde düzenlenmektedir.

Kaynakçanın Eklenmesi: Görsel materyal tasarımında kullanılan elektronik, basılı, uzman kişiler, referans ve diğer kaynakların kimlere ait olduğu bilgileri kaynakça bölümüne eklenmektedir.

Ara Değerlendirmelerin Yapılması: Sunulmak istenen içerikteki bilgilerin öğrenenlere/hedef kitleye uygun biçimde sunulup sunulmadığını belirlemek için henüz materyalin geliştirilmesi aşamasında yazılımın kontrolüne dönük yapılan değerlendirmedir.

Yardımcı Malzemelerin Geliştirilmesi: Hazırlanan materyalin kullanım şekline dönük kılavuz niteliğinde ve teknik destek bilgilerinin sunulduğu aşamadır.

Pilot Deneme: Teknik anlamda Alfa ve Beta testlerinin yapılması aşamasıdır. Alfa testi hazırlanan materyal tam bir işlevselliğe kavuşmadan, aynı zamanda çalışır durumdayken yapılan değerlendirmeler bütünüdür. Alfa testinin bir diğer özelliği ise uzmanlar ve tasarımcılar tarafından belirlenen ekip tarafından yapılan bir değerlendirme olmasıdır. Beta testi ise materyalin hedef kitlenin kullanımına açık bir duruma getirdikten sonra yazılımın güvenilirliği ve kurulumundaki değerlendirmelerdir.

Son Kontroller ve Çoğaltma: Tasarım sürecinin son aşamasında ise son kontroller yapılarak materyalin CD veya internet ortamında dağıtılacağına ilişkin kararlar verilip, çoğaltma işlemi gerçekleştirilir.

1.2. İlgili Araştırmalar

Sara (1998) yapmış olduğu çalışmada kitap incelemesine yönelik sözel anlatım ve powerpoint programında hazırlanan materyallerin etkililiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada üniversite düzeyindeki iki öykü kitabından yararlanarak, 122 üniversite öğrencisi çalışma grubuna dahil edilmiştir. Kitap incelemesi süreci dört dönem sözel iletişim yoluyla yürütülürken, son iki dönem ise sözel iletişimi destekleyecek bir unsur niteliğinde powerpoint programında hazırlanan materyal kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin, kitap inceleme sürecinde sunu materyallerinin kullanılmasıyla birlikte kavrama düzeylerinin daha yüksek boyutta olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca powerpoint programıyla hazırlanan materyallerin kullanımının öğrencilerinin motivasyonlarının ve ilgilerinin artırdığı sonucuna varılmıştır.

Düzgün (2000), yapmış olduğu araştırmada fizik konularının kavratılmasında görsel öğretim materyallerinin önemi üzerinde durmuştur. Araştırma sonucunda görsel materyallerin etkili bir öğretimde temel unsurlardan biri olduğu sonucuna varılmıştır.

Beers, Paquette ve Warren (2000) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin, öğrenme-öğretme faaliyetlerinde teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma kapsamında uzman kişiler tarafından öğrencilere, internet kullanımı, web sayfası tasarımı, powerpoint programında materyal hazırlama gibi konulara yönelik eğitim verilmiştir. Araştırma sonucunda öğrenme-öğretme faaliyetlerinde teknoloji kullanımının gerek öğretmenlerin, gerekse de öğrenenlerin eğitim sürecine yönelik tutumlarında önemli oranda katkısı olduğu sonucuna varılmıştır.

Şahin (2000), ilköğretim 4.sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanılan teknoloji temelli çoklu ortamların öğrenci başarısı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışmada kontrol grubuyla geleneksel yöntemlerle, deney grubuyla ise teknoloji temelli çoklu ortam kullanımıyla dersler işlenmiştir.

Süreç sonunda teknoloji temelli çoklu ortam kullanılarak ders işlenen deney grubu lehine anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Yalçın ve diğerleri (2000) maddeyi tanıma ünitesinin kavratılmasında görsel öğretim materyallerinin etkisini incelemiştirler. Çalışma sonucunda görsel materyallerle desteklenen öğretimin öğrenme üzerinde olumlu yönde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Canning-Wilson (2001) yapmış olduğu çalışmada dil öğreniminde görsel materyal kullanımının etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda görsel materyal kullanılarak gerçekleştirilen dil eğitiminin öğrenci performansı, başarıları ve tutumları üzerinde olumlu yönde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Kablan (2001) yapmış olduğu çalışmada powerpoint programıyla hazırlanan Türkçe ilk okuma ve yazma materyaline ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan materyal, ilk okuma ve yazma dersini veren 25 sınıf öğretmeni görüşlerine sunulmuştur. Araştırma sonunda powerpoint programıyla hazırlanan görsel materyallerin öğrenme-öğretme ortamlarının zenginleştirme amacıyla kullanılabileceği, materyalin çekicilik unsurunu barındırması öğrenenlerin ilgisini çekebileceği, ilk okuma ve yazma faaliyetlerinde etkili bir yardımcı unsur olarak kullanılabileceği sonuçlarına varılmıştır.

Semerci (2003) geliştirmiş olduğu öğretim amaçlı çoklu ortam yazılımını 1998-1999 öğretim yılında Polis Akademisi son sınıf öğrencilerinden seçilen deney grubuna uygulamıştır. Çoklu ortam yazılımıyla desteklenen öğretim neticesinde deney grubunun, geleneksel yöntemlerle ders işlenen kontrol grubuna oranla erişim puanları yüksek düzeyde anlamlı bir fark göstermiştir. Bu sonuçlar incelendiğinde geliştirilen öğretim amaçlı çoklu ortam yazılımının öğrencilerin başarıları üzerinde olumlu yönde etki gösterdiği tespit edilmiştir.

Aydın (2004) sosyal bilgiler dersinde görsel materyal kullanımının öğrencilerin başarıları ve tutumları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda görsel materyal kullanılarak gerçekleştirilen sosyal bilgiler dersi öğretiminin olumlu sonuçlar verdiği belirlenmiştir.

Gündüz ve Odabaşı (2004), bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemine yönelik yaptıkları çalışma sonucunda, günümüzde öğretmenlerden hem teknolojiyi kullanma becerileri göstermeleri hem de çağdaş eğitimin bir gereksinimi olan teknolojiyi öğrenme ortamları ile bütünleştirmeleri beklendiğini ve bunu da sağlamanın “öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme” dersi ile mümkün olabileceği yönde görüş belirtmişlerdir.

Tiryaki (2005) yapmış olduğu çalışmada geometri öğretiminde görsel materyallerle desteklenen eğitimin geleneksel yöntemlere göre daha kalıcı ve verimli sonuçlar verebileceği sonucuna varmıştır.

Çelikcan (2005), araştırmasında görsel materyallerin 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersi tarih ünitelerinde kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşlerini değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda görsel materyallerin konuların anlaşılmasında destek bir unsur olarak kullanmak, dersi ilgi çekici ve zevkli kılmak, öğrenci motivasyonunu ve katılımını artırmak için kullanıldığı ancak öğretmenlerin önemli bir çoğunluğunun görsel materyallerin kullanımına yönelik bilgi, beceri düzeylerinin olumsuz bir noktada şekillendiği sonucuna varılmıştır.

Hasırcı (2005) yapmış olduğu çalışmada üçüncü sınıf hayat bilgisi dersinde, görsel öğrenme stiline göre yapılan öğretimin öğrencilerin akademik başarıları ve kalıcılık üzerindeki etkisini incelemiştir. Hayat bilgisi dersinde görsel öğrenme stiline göre yapılan öğretimin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu yönde sonuç verdiği belirlenmiştir.

Çoban (2005), yapmış olduğu çalışmada ilköğretim hayat bilgisi dersi öğretmenlerinin görsel öğretim materyallerini kullanma düzeyleri ve materyal kullanımını etkileyen faktörleri araştırmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin görsel materyallerin derste kullanımına yönelik yeterli oranda bilgi sahibi olmadıkları sonucuna varılmıştır. Bunun dışında araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görsel materyallerin öğrenme-öğretme faaliyetlerinde kullanımının sağladığı avantajlarla ilgili olarak algı düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Eroğlu (2006), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, görsel ve işitsel materyal kullanımının, ortaöğretim 3.sınıf öğrencilerinin biyoteknoloji ile ilgili kavramları öğrenmeleri ve tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın amacı; görsel ve işitsel materyal destekli eğitim ile öğretmen merkezli eğitim arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda; Atatürk Anadolu Lisesinden rastgele seçilen 52 lise öğrencisi, deney ve kontrol gruplarına ayrılarak, deney grubuna, görsel ve işitsel materyal destekli eğitim, kontrol grubuna ise öğretmen merkezli bir eğitim verilmiştir. Deneysel çalışmanın sonucunda; görsel ve işitsel materyal destekli eğitim gören deney grubunun, öğretmen merkezli eğitim alan kontrol grubundan daha başarılı olduğu saptanmıştır.

Çam (2006), ilköğretim öğrencilerinin görsel okuma düzeyleri ile okuduğunu anlama, eleştirel okuma ve Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma yapmıştır. Alan taraması yöntemiyle yapılan ve uygulamaya 1053 ilköğretim öğrencisinin dahil edildiği araştırmada; aile eğitim düzeyi, yerleşim yeri, okul gibi etmenlerin öğrencilerin görsel okuma düzeyleri üzerinde etki yarattığı, okuduğunu anlama becerisi, eleştirel okuma becerisi ve Türkçe dersi akademik başarı ile görsel okuma düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Altunay (2006), görsel bir materyal olan, bilgisayar ortamında hazırlanan kavram haritalarının fen bilgisi dersinde kullanılmasının ilköğretim öğrencilerinin başarıları üzerindeki etkisini incelemiştir. Deneysel modelinde

yapılan çalışmada, deney grubuyla bilgisayar ortamında hazırlanan kavram haritaları destekli bir öğretim uygulanırken, kontrol grubuna ise geleneksel yöntemlere dayalı bir öğretim uygulanmıştır. Çalışma sunucunda deney grubunun başarı puanlarının kontrol grubuna göre yüksek olduğu belirlenmiştir.

Aktaş (2006), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, biyoloji öğretmeni adaylarının şifalı bitkiler ile ilgili bilgi düzeylerinin tespit edilmesi ve görsel materyaller kullanılarak yapılan öğretimin, bunun üzerindeki etkisi incelenmiştir. Gazi Eğitim Fakültesi ve Hacettepe Eğitim Fakültesinde biyoloji öğretmenliği öğrenimi gören ve random olarak seçilen 90 öğrenci, araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Deneysel model ile yapılan çalışmada; şifalı bitkiler konusu, deney grubuyla görsel öğretim yöntemiyle, kontrol grubuyla ise düz anlatım yöntemiyle işlenmiştir. Dersin işlenişinden sonra her iki grubu da şifalı bitkiler konusu başarı testi, son test olarak uygulanmıştır. Değerlendirmeler sonucunda; görsel öğretim yöntemiyle ders işleyen deney grubunun son test puanları, düz anlatım yöntemiyle ders işleyen kontrol grubundan anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

Güven (2006), "Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin kazandırdığı yeterlikler yönünden değerlendirilmesi" adlı çalışmasında elde edilen bulgulardan yola çıkarak öğrencilerin derse ilişkin bilişsel ve duyuşsal alana yönelik yeterlikleri kazandıklarını ancak psikomotor alana yönelik yeterlikleri yeteri kadar kazanmadıklarını belirtmiştir. Bu durumun ise eğitim fakültelerinde bu dersin yürütüldüğü sınıfların yeterli teknolojik donanım ve alt yapıya sahip olmadığından veya teknolojinin kullanımına ilişkin becerilerin kazandırılmasına yeteri kadar önem verilmemesinden kaynaklanabileceği yönünde görüş belirtmiştir.

Ertürk (2006), yapmış olduğu çalışmada İngilizce öğretiminde konuşma becerisinin kazandırılmasında yazılı-görsel öğretim materyalinin erişime etkisini incelemiştir. Öntest – sontest kontrol gruplu model kullanılan çalışmada; İngilizce öğretiminde yer alan dil bilgisi, sözcük bilgisi, akıcılık

konularının öğretiminde ve bunun yanında kalıcılık faktörü üzerinde yazılı-görsel öğretim materyalinin olumlu yönde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Küçük (2006), ilköğretimde görsel bir materyal olan çoklu ortam ve bilgisayar kullanımının gerekliliği üzerine bir araştırma yapmıştır. Tarama modelinde yapılan araştırmada, veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmış ve öğretmenlerin görüşme sırasında verdikleri cevaplarda öğretimde çoklu ortam ürünlerinin başarıyı artırdığını, duyu organlarına hitap ettiğinden bilginin daha kolay ve hızlı aktarıldığını, bilginin kalıcılığında etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Tutaysalgır (2006), powerpoint sunu programıyla hazırlanan sosyal bilgiler dersi öğretim materyalinin öğrenci tutum ve performanslarına etkisini araştırmıştır. Deneysel yöntemle yapılan araştırma sonucunda çoklu ortam sunum programıyla ders işlenen grup lehine tutum ve performans düzeyi gibi faktörler açısından anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Ertürk ve Üstündağ (2006), İngilizce öğretiminde yazılı ve görsel öğretim materyalinin erişimi üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Ön test – son test kontrol gruplu deneysel desen üzerinde şekillendirilen çalışma sonucunda başarı puanları açısından görsel ve yazılı öğretim materyali kullanılan grup lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Çelikoğlu (2007), ortaöğretim ikinci sınıfta tasvir öğretiminde görsel malzeme kullanımının yaratıcılık düzeyine etkisi üzerine bir araştırma yapmıştır. Deneysel yöntemle göre yapılan çalışmada görsel malzeme kullanımının yazılı anlatım becerileri ve tasvir yazma uygulamasında yaratıcılık üzerinde olumlu yönde etki yarattığı sonucuna varılmıştır.

Alwan ve diğerleri (2007) yapmış oldukları çalışmada, öğrencilere yönelik çoklu ortam destekli bir değerlendirme arayüzü hazırlayarak, teknoloji tabanlı bir sistem geliştirmişlerdir. Geliştirmiş oldukları bu sistemle ilköğretim 2.sınıfta Amerikan İngilizcesi ve Meksikan Amerikan dillerini konuşanların

İngilizce okur-yazarlık becerisini otomatik olarak değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Aynı zamanda öğretmene yönelik de öğrencinin puanlarını ve sorulara verdiği yanıtları da inceleyebileceği bir arayüz tasarlamışlardır. Yapılan çalışmada bilgisayar destekli çoklu ortamların, değerlendirme sürecinde etkin bir role sahip olacağı sonucuna varılmıştır.

Tonga (2007), T.C ilköğretim 5.sınıf M.E.B. sosyal bilgiler kitabında yer alan görsel materyallerin incelenmesine yönelik bir araştırma yapmıştır. Tarama modeline dayalı olarak yapılan çalışmada bir ders kitabında verilebilecek maksimum düzeyde görsel öğelere yer verildiği, görsel öğe olarak en fazla fotoğraf kullanıldığı, görsel malzemelerin sayfa içeriklerinde etkili ve verimli bir biçimde kullanıldığı, görsel öğelerin ve metinlerin ilişkili bir biçimde tasarlandığı ve görsel öğelerin metni ve verilmek istenen mesajı destekler nitelikte olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Şahin, Gençtürk ve Budanur (2007), coğrafya eğitiminde görsel materyallerden uygun grafik seçimi ve kullanımının öğrenme üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Deneysel desenin kullanıldığı çalışmada 60 lise öğrencisi deney ve kontrol gruplarına ayrılarak öğretim sürecine dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde uygun grafik seçimi ve kullanımıyla desteklenen öğretimin deney grubunun lehinde başarı değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da gösteriyor ki konu içeriğine ve hedef grubun niteliklerine uygun grafik seçimi ve kullanımı öğrenci başarısı üzerinde olumlu anlamda etkilidir.

Demirci (2008), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, bilgisayar destekli sabit ve hareketli görsel materyallerin, kimya öğretiminde öğrenci başarısı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Deneysel bir çalışma olarak karşımıza çıkan çalışmada 99 öğrenciden oluşan örneklem grubu; deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılarak, "Kristal Yapıları ve Sıvıları" konuları data Show yardımıyla deney grubu öğrencilerine hareketli, kontrol grubu öğrencilerine ise sabit materyaller içeren Powerpoint sunumlarıyla anlatılmıştır. Deneysel çalışma sonucunda kimya dersinin öğretiminde hareketli ve görsel

materyaller içeren Powerpoint sunumuyla ders anlatılan öğrenciler ile hareketli ve görsel materyaller içermeyen Powerpoint sunumuyla ders anlatılan öğrencilerin başarıları arasında anlamlı farklılıklar bulunarak, başarı testinde yüksek puanı alan grup deney grubu (hareketli ve görsel materyaller içeren Powerpoint sunumuyla ders anlatılan öğrenciler) olmuştur.

Şimşek (2008), yapmış olduğu deneysel çalışmada, içeriğinde görsel ve işitsel öğelerin yer aldığı bilgisayar destekli İngilizce telafuz materyalinin öğrencilerin İngilizce konuşmada ve iletişimde problem yaratan İngilizce telafuz becerisi gelişimi üzerindeki etkisini incelemiştir. Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında bilgisayar destekli İngilizce telafuz materyalinin öğrencilerin motivasyonlarıyla birlikte İngilizce telafuz becerisi gelişimi üzerinde olumlu yönde etki gösterdiği belirlenmiştir.

Kuvvetli (2008), yapmış olduğu araştırmada görsel okumanın ortaöğretim öğrencilerinin fizik dersine yönelik başarıları üzerindeki etkisini incelemiştir. Deneysel yöneme dayalı olarak gerçekleştirilen çalışmada görsel okuma ağırlıklı öğretimin, geleneksel öğretimle karşılaştırıldığında öğrencilerin fizik dersine yönelik başarı düzeyleri üzerinde olumlu yönde etki gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Kazu ve Yavuzalp (2008), görsel boyuta da sahip öğretim yazılımlarının kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerini değerlendirmişlerdir. Araştırmada öğretmenlerin öğretim yazılımlarını kullanma düzeyleri ve öğretim yazılımlarını öğretimsel açıdan nasıl değerlendikleri belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin öğretim yazılımlarının incelenmesi veya derslerde öğretim yazılımlarından yararlanılması konularında eksik oldukları sonucuna varılmıştır. Bunun dışında öğretmenlerin önemli bir çoğunluğunun alanları ile ilgili olarak hazırlanmış öğretim yazılımlarını incelemedikleri veya okullarında bulunan öğretim yazılımlarından haberdar olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin derslerde öğretim yazılımlarından yararlanılması konusundaki görüşleri ise öğretim yazılımlarının

kullanılmasının öğrenci performansını ve başarısını olumlu yönde etkileyeceği ve konularla ilgili kavramlar öğrenilmesinin kolaylaşacağı yönünde şekillenmiştir.

Akdağ ve Tok (2008), yapmış oldukları çalışmada, görsel bir materyal olan powerpoint sunumlarıyla desteklenen öğretim etkinliklerinin, öğrencilerin erişti düzeyleri üzerinde, geleneksel öğretimle kıyaslandığında daha fazla etkili olduğu görülmüştür.

Kuru (2008), ilköğretim 5.sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesine yönelik bir araştırma yapmıştır. Tarama modelinde yapılan çalışmada öğretmenler bilişsel ve devinışsel açıdan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin kazanımlarının öğrenci seviyesine uygun olmadığı yönünde görüş belirtirken, duyuşsal açıdan ise görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin kazanımlarının öğrenci seviyesine uygun olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tüzün (2008), ilköğretim 8. Sınıf "T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" ders kitabında Atatürkçülük bölümünün görsel materyallerle öğretilmesi üzerine bir araştırma yapmıştır. Tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilen çalışmada; kitap içerisinde görsel öge olarak sadece fotoğraf kullanıldığı, bazı fotoğraflarla metin içeriğinin desteklendiği bazılarının ise metinlerden bağımsız bir biçimde tasarlandığı sonucuna varılmıştır.

Dinçay (2008), yapmış olduğu çalışmada yapım ve çekim ekleri arasındaki farkın öğretiminde görsel öğelerin etkisini incelemiştir. Deneysel türünde olan çalışmada; görsel öğelerin kullanıldığı ve konunun resimleme destekli anlatıldığı grupta öğretilenlerin kalıcılığı ve aynı konuya yönelik başarıları üzerinde olumlu yönde etki gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Kıran (2008), ilköğretim 5.sınıf öğretmen ve öğrencilerin görsel okur-yazarlıkları üzerine bir araştırma yapmıştır. Tarama modelinde

gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin çoğunun görsel okuryazarlığa, görsel öğrenmeye, görsel dile ve renk ipuçlarına yönelik yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

Körükçü (2008), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, tamsayılar konusunun görsel materyal ile öğreniminin 6.sınıf öğrencilerinin matematik başarılarına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın amacı; görsel materyal ile işlenen matematik dersleriyle geleneksel metotlar kullanılarak işlenen derslerin 6. sınıf öğrencileri üzerindeki etkilerini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda; rastgele seçilen 60 ilköğretim öğrencisi deney ve kontrol gruplarına ayrılarak, belirtilen konular, deney grubuna görsel materyal yardımıyla, kontrol grubuna ise geleneksel metotlar kullanılarak aktarılmıştır. Görsel materyal yardımıyla işlenen ders, geleneksel metotlar kullanılarak işlenen derse oranla, öğrenci başarısı ve tutumları açısından daha etkili ve verimli sonuçlar vermiştir.

Arslan (2008), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve hatırd tutma düzeyleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın amacı; ilköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve hatırd tutma düzeyleri üzerindeki etkisini belirlemek, öğrencilerin sürece yönelik görüşlerini yansıtmaktır. Bu amaç doğrultusunda; İzmir – Ödemiş ilçesi, Bademli Şükrü Saraçoğlu ilköğretim okulunda 8.sınıfta okuyan ve rastgele seçilen 46 öğrenci, deney ve kontrol gruplarına ayrılarak, “İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük” dersi deney grubuyla görsel ve işitsel materyal destekli, kontrol grubuyla ise geleneksel olarak nitelendirilen metotlarla işlenmiştir. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre; görsel ve işitsel materyal destekli öğretimin; öğrenci başarıları, hatırd tutma düzeyleri ve tutumları açısından, geleneksel olarak nitelendirilen yöntemlere oranla daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Dursun ve Eşgi (2008), 4. Ve 5. Sınıf sosyal bilgiler öğretimi ders kitaplarının görsel tasarım ilkelerine göre değerlendirilmesine yönelik bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırma kapsamında ders kitaplarını; metin tasarımı, görsel öğelerin tasarımı, sayfa tasarımı, kapak tasarımı ve üretime dönük dış yapı özellikleri açısından değerlendirmişlerdir.

Çatak ve Tekinarslan (2008), yapmış oldukları araştırmada powerpoint yazılımıyla hazırlanan okuma materyalinin hafif düzeyde zihinsel engelli öğrencilerin okuduğunu anlama becerisi üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde powerpoint yazılımıyla hazırlanan ve görselliğin ön planda olduğu okuma materyalinin hafif düzeyde zihinsel engelli öğrencilerin okuduğunu anlama becerisi üzerinde olumlu yönde etki gösterdiği saptanmıştır. Aynı zamanda geliştirilen görsel materyalin hafif düzeyde zihinsel engelli öğrencilerin kelimeyi, cümleyi, metni somutlaştırmasına ve anlamlandırmasında yardımcı bir unsur olduğu sonucuna da varılmıştır.

Varank ve Ergün (2008), içeriğinde görsel materyallerin tasarımı, kullanımı ve değerlendirilmesi konularında yer aldığı uygulamaya dayalı eğitim teknolojileri ve materyal geliştirme yeterliklerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma yapmışlardır. Yapılan çalışma sonucu 227 adet yeterlik maddesi oluşturulmuştur.

Gelişli (2009), yapmış olduğu araştırmada powerpoint ile yapılan ders sunumlarının etkililiğini incelemiştir. Genel tarama modeli kullanılan araştırmada, araştırmacı tarafından iki fakültede yürütülen dersler için, powerpoint programında ders sunuları hazırlanmış, aynı zamanda slaytların hazırlanmasında içeriğin uygunluğu kontrol edilerek, slaytların görsel tasarım ilke ve öğelere uygun bir biçimde düzenlenmesine dikkat edilmiştir. Oluşturulan ders sunuları, öğrenci merkezli etkinliklerle desteklenerek öğretimde kullanılmıştır. Öğretim sonrası uygulanan anket sonuçları incelendiğinde; öğrenciler powerpoint sunularının farklı etkinliklerle desteklenerek öğretimde kullanılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Aynı zamanda powerpoint sunularının görsel öğeler, grafik, resim ve farklı animasyonlarla desteklenmesi gerektiği öğrencilerin görüş birliği içerisinde olduğu konulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çankaya ve Dinç (2009) çalışmalarında muhasebe derslerini powerpoint ve klasik usûlde alan öğrenciler arasında, başarı, ilgi, algı ve yargı açısından bir farklılık olup olmadığını tespit etmeye çalışmışlardır. Araştırmada toplam 600 öğrenci klasik usûlde ve powerpoint ile ders gören şeklinde 2 gruba ayrılarak, 16 haftalık muhasebe eğitiminden sonra anket uygulamasına tabii tutulmuştur. Her iki gruptan da elde edilen veriler, öğrencilerin akademik performansları, ilgileri, algıları ve yargıları açısından analiz edilerek karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde powerpoint destekli eğitim alan öğrencilerin, klasik usûlde eğitim gören öğrencilere oranla daha başarılı ve olumlu düşüncelere sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Gültekin (2009), tarafından yazılan yüksek lisans tezinde, ilköğretim 5. ve 6. sınıf beden eğitimi derslerindeki bazı basketbol temel becerilerinin öğretiminde görsel materyallerin psikomotor öğrenme üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada, deney gruplarında derslerin ilk 20 dakikasında, okul bahçesinin hemen yanında oluşturulan düzenekli konu anlatılmış ve konu ile ilgili görsel materyaller gösterilmiş ve öğrencilerle okul bahçesine geçilerek uygulama çalışmaları yaptırılmıştır. Kontrol gruplarında da görsel materyaller kullanılmadan dersler işlenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında; görsel materyaller ile yapılan eğitimin 5. ve 6. sınıflar deney grubu lehine olumlu etki sağladığı sonucuna varılmıştır.

Ayyıldız (2010), coğrafya öğretiminde görsel bir materyal olan karikatür kullanımının öğrenci başarısı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Ön test – son test kontrol gruplu desenin kullanıldığı çalışmada görsel bir materyal olan karikatür kullanılarak yapılan öğretimin öğrenci başarısı üzerinde olumlu yönde etki gösterdiği belirlenmiştir.

Akgül (2010), öğretmenlerin uygulamaya dayalı öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı beceri algılarının öğrencilerin seviye belirleme sınavı başarıları ile ilişkisi üzerine bir araştırma yapmıştır. Betimsel tarama modeli çerçevesinde yapılan araştırmada öğretmenlerin uygulamaya dayalı öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı beceri algılarının, öğrencilerin seviye belirleme sınavlarındaki başarıları üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Gürbüz ve diğerleri (2010), derste powerpoint programı kullanılarak hazırlanan slaytların öğrencilerin biyoloji dersindeki başarıları üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Random olarak seçilen çalışma grubu deney ve kontrol gruplarına ayrılarak powerpoint sunumlarıyla ve geleneksel yöntemlerle ders işlenmiştir. Araştırma sonucu görsel bir materyal olan powerpoint sunumlarıyla ders işlenen grup lehinde başarı faktörü açısından anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Gülen (2010), popüler fizik kavramlarını içeren görsel bir ders materyali geliştirilmesi ve uygulanması üzerine bir çalışma yapmıştır. Materyal geliştirme ilkelerine bağlı olarak geliştirilen görsel ders materyali, öğrencilere uygulanarak etkililiği belirlenmiştir.

Kabakçı ve diğerleri (2010) yapmış oldukları çalışmada görsel bir materyal olan çoklu ortam yazılımlarının öğretim sürecinde değerlendirme amaçlı kullanımının sağladığı avantaj ve dezavantajları araştırma ve uygulama örnekleri desteğiyle ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu temel amaçtan yola çıkarak yapılan araştırma kapsamında aynı konuya dönük, yurtdışı ve yurtiçinde yapılan çalışmalar incelenmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Çoklu ortam destekli değerlendirme öğrencilere gerçek yaşam deneyimleri sunar,
- Öğrencilerin motivasyonunu artırmada etkilidir,
- Öğrenci performansını artırmada etkilidir,

- İçerisinde yer alan dönüt ve yönergelerle öğrencinin öğrenmesini artırır,
- Zamandan tasarruf sağlamaktadır,
- Değerlendirme maliyetini düşürmektedir.

Demircioğlu (2011), tarih ğretmenlerinin 9. Sınıf tarih ders kitabındaki görseller hakkındaki görüşlerine yönelik bir araştırmayı yapmıştır. Tarama modelinde yapılan araştırmada tarih ğretmenlerinin 9. Sınıf tarih kitabında yer alan görsellere yönelik görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırmaya dahil edilen tarih ğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun görsellerin kullanımına yönelik bir eğitim almadıkları, buna karştın hizmetiçi eğitim almak istedikleri sonucuna varılmıştır.

Koç (2011), ilköğretim görsel sanatlar eğitimi dersi ğretmenlerinin materyal kullanımına yönelik görüşleri üzerine bir araştırmayı yapmıştır. Tarama modeli kullanılarak yapılan araştırmada; “ğretmenlerin materyal kullanma düzeyleri nasıldır?, materyalleri nerelerden temin ediyorlar?, materyal kullanımında karştılaştıkları sorunlar nelerdir?, hangi materyal çeşidini, neden tercih ediyorlar?” gibi sorulara cevap aranmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler genel olarak; örnek resimler, grafikler, afişler, yazı tahtası, bülten tahtası, gerçek eştıya ve modeller, bilgisayar, radyo, teyp, CD ve internet gibi materyalleri kullandıkları, bu materyalleri kullanmanın; akılda kalıcılığı sağlaması, görselliği zenginleştirici olması, zamandan tasarruf sağlaması, dersin içeriğini basitleştirmesi, kolay temin edilebilmesi ve yenilikleri aktarmada kolaylık sağlaması açısından tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Gerek yurtiçi gerekse de yurtdışında görsel materyal tasarımıyla ilgili yapılan farklı niteliklerde bilimsel araştırmalarda görsel materyallerin eğitim ve ğretim sürecindeki önemi üzerinde durulmuştur. Görsel materyallerin öğrenme-öğretme faaliyetlerinde gerek öğrenenler gerekse de öğretmenler açısından sağladığı olanaklar incelenmiş ve elde edilen veriler incelendiğinde görsel materyal tasarımı ve kullanımının öğrenmede, edinilen bilgilerin

kalıcılığında, motivasyonu artırmada, soyut verilerin somut bir hale gelmesinde, ders içeriğini ilgi uyandırıcı ve çekici kılmada etkili ve olumlu sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Tüm bunların yanında öğretmenlere ders içeriğini aktarmada görsel materyallerin önemli ve yardımcı bir unsur olduğu sonucuna da varılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi konularına yönelik bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları, bilgi/beceri düzeyleri ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla, evren hakkında genel bir yargıya varmaya olanak sağlayan modellerden genel tarama modeli tercih edilmiştir.

Karasar (2005), genel tarama modelini çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir şeklinde tanımlamaktadır.

3.2. Çalışma Grubu

K.K.T.C'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları, bilgi/beceri düzeyleri ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla çalışma grubu; KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı İlköğretim Dairesine bağlı Girne ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenleri oluşturmaktadır.

Girne ilçesine bağlı 18 ilköğretim okulu ve bu okullarda görevli olarak bulunan toplam 265 öğretmen bulunmaktadır. Girne ilçesine bağlı ilköğretim okullarında görev yapan tüm öğretmenlerin araştırma kapsamına dahil edilmesi amaçlanmış ancak 265 öğretmenden 91'i anket uygulamasına katılmayı farklı nedenlerden dolayı reddetmiştir. Bundan dolayı çalışma grubu 174 öğretmenden oluşmaktadır. Girne ilçesine bağlı ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin sayısına yönelik verilere tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2. Girne İlçesinde Bulunan İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okullara Göre Dağılımı

Okul	Öğretmen Sayısı
23 Nisan İlkokulu	53
Ağırdağ – Dağyolu İlkokulu	10
Alsancak İlkokulu	21
Çamlıbel Aysun İlkokulu	13
Çatalköy İlkokulu	17
Dikmen İlkokulu	17
Esentepe İlkokulu	13
Girne Maarif Anaokulu	11
Girne Özel Eğitim Merkezi	3
Karakum Anaokulu	3
Karaoğlanoğlu İlkokulu	17
Karşıyaka Merkez İlkokulu	17
Lapta İlkokulu	21
Lapta Anaokulu	7
M. Boransel İlkokulu	8
Osman Türkay Anaokulu	2
Şht. Hasan Cafer İlkokulu	22
Tepebaşı İlkokulu	10
Toplam	265

3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Yapılan çalışmada, araştırma verilerinin toplanmasında nicel ve nitel yöntemler kullanılmıştır. Yapılan çalışmada veri toplama aracı olarak, yazar tarafından 10 uzman görüşüyle de desteklenerek geliştirilen ve 3 bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette yer alan bölümler şunlardır;

1. Kişisel Bilgi Formu (Demografik Veriler)
2. Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Ölçeği
3. Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri ve Eğitim İhtiyaçları Ölçeği

Anketin birinci bölümü olan kişisel bilgi formunda; yaş, mesleki kıdem, branş, görsel materyal tasarımına yönelik bir ders alıp almama durumu, görsel materyal tasarımına yönelik bir kurs alıp almama durumu, görsel materyal tasarımına yönelik olası bir eğitime katılma isteği durumu, görsel materyal geliştirme durumu, görsel materyal tasarımında kullanılan yazılımları kullanma durumu gibi verilere yer verilmiştir.

Anketin ikinci bölümünde “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde beşli likert tipi, algı ölçmeye yönelik anket formuna yer verilmiştir. Algı ölçmeye yönelik anket formunda 30 madde yer almaktadır.

Anketin üçüncü bölümünde ise görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeyini ölçmeye ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik bir anket formu yer almaktadır. 30 maddeden oluşan anket formunda “Tamamen Yeterliyim”, “Yeterliyim”, “Orta Düzeyde Yeterliyim”, “Yeterli Değilim”, “Hiç Yeterli Değilim” şeklinde seçeneklerin yanı sıra “Eğitime İhtiyacım Var” ve “Eğitime İhtiyacım Yok” şeklinde seçeneklere yer verilmiştir.

Ölçek boyutlarının Cronbach Alpha değerleri ise şu şekildedir: “görsel materyal tasarımına yönelik algıları” (.973), “görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeyleri ve eğitim ihtiyaçları” (.980)’dir.

3.4. Uygulama

Çalışmada kullanılan veri toplama aracı, K.K.T.C Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı İlköğretim Dairesine bağlı, Girne bulunan ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerine uygulanmıştır.

K.K.T.C Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Dairesinden anket uygulaması için gerekli izin alındıktan sonra, belirlenen günlerde Girne ilçesinde bulunan ilköğretim okullarındaki yöneticilerle görüşülerek, anket uygulaması ilgili öğretmenlerle yapılmıştır. Anket uygulaması yapılan öğretmenlere araştırmanın öneminden ve ankete yönelik verdikleri cevapların bu araştırma kapsamında gizli tutulacağından bahsedilerek soru ve maddelere samimiyetle cevap vermeleri sağlanmıştır.

Araştırmada veri toplamı aracı olarak kullanılan ankete Ek-2’de yer verilmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen veriler, istatistik alanında uzman kişilerin de görüşleri doğrultusunda, uygun istatistiksel teknikler kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz edilen veriler tablo ve çizelgeler şeklinde açıklanarak, yorumlanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekten elde edilen veriler SPSS 16.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Demografik verilerin analizinde frekans ve yüzdelik kullanılırken, öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları, bilgi/beceri

düzeyleri ve eğitim ihtiyaçları açıklanırken ise aritmetik ortalama $\bar{X}$, standart sapma (S), en düşük ve en yüksek değerler kullanılmıştır.

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları ve bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını belirlemek için Pearson korelasyon analizi tekniği kullanılmıştır.

Öğretmenlerin cinsiyetleri, daha önce görsel öğretim materyali geliştirip geliştirmeme durumları, öğrenim süreçlerinde görsel materyal tasarımına yönelik bir ders alıp almamaları durumları, görsel materyal tasarımına yönelik herhangi bir kurs alıp almamaları durumları ile algıları ve bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farkın var olup olmadığını belirlemek için t-testi kullanılmıştır. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile algıları ve bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için ise tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılmıştır.

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlemek için ise frekans ve yüzdeler kullanılmıştır.

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algı düzeylerini belirlemede kullanılan puan sınırlarına tablo 3'de, bilgi/beceri düzeylerini belirlemede kullanılan puan sınırlarına ise tablo 4'de yer verilmiştir.

Tablo 3. Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Düzeyleri İçin Kullanılan Puan Sınırları

Derece/Seçenek	Puan	Puan Sınırı	Düzey
Kesinlikle Katılmıyorum	1.00	1.00 – 1.79	Çok kötü
Katılmıyorum	2.00	1.80 – 2.59	Kötü
Kararsızım	3.00	2.60 – 3.39	Orta Derece
Katılıyorum	4.00	3.40 – 4.19	İyi
Kesinlikle Katılıyorum	5.00	4.20 – 5.00	Çok İyi

**Tablo 4. Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri
Düzeyleri İçin Kullanılan Puan Sınırları**

Derece/Seçenek	Puan	Puan Sınırı
Hiç Yeterli Değilim	1.00	1.00 – 1.79
Yeterli Değilim	2.00	1.80 – 2.59
Orta Düzeyde Yeterliyim	3.00	2.60 – 3.39
Yeterliyim	4.00	3.40 – 4.19
Tamamen Yeterliyim	5.00	4.20 – 5.00

Araştırmanın raporlaştırılması aşamasında çok yaygın bir kaynak olarak kullanılan Amerikan Psychological Association-APA (6. Baskı) ile Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü – Tez Yazım Klavuzu (2007) dikkate alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın genel amacı ve alt amaçları doğrultusunda uygun istatistiksel tekniklerle analiz edilen verilere yönelik bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1 Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Bu bölümde öğretmenlerin cinsiyetleri, yaşları, branşları, mesleki kıdemleri, görsel materyal geliştirip, geliştirmeme durumu, görsel materyal tasarımına yönelik bir ders veya kurs alıp almamaları durumuna ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

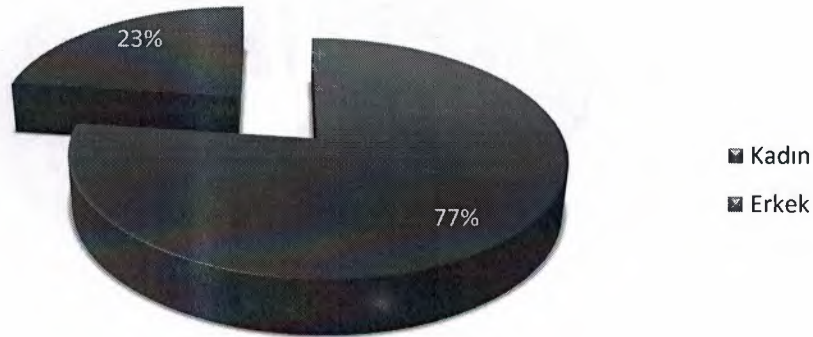
4.1.1 Cinsiyet

Araştırmaya dahil edilen öğretmenlerin cinsiyetlerine yönelik frekans (f) ve yüzdelik (%) şeklinde açıklanan verilere tablo 5’de yer verilmiştir.

Tablo 5. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmenlerin Cinsiyet Faktörüne Göre Dağılımı

Cinsiyet	Öğretmen	
	f	%
Kadın	134	77
Erkek	40	23
Toplam	174	100

Tablo 5'deki veriler incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %77'sini kadınlar, %23'ünü ise erkekler oluşturmaktadır. Bu bulgular incelendiğinde K.K.T.C'deki ilköğretim okullarında görev yapan kadın öğretmenlerin sayısı erkek öğretmenlerin sayısına göre çoğunlukta olduğu sonucuna varılmaktadır.

Şekil 18. Öğretmenlerin cinsiyet faktörüne göre dağılımları

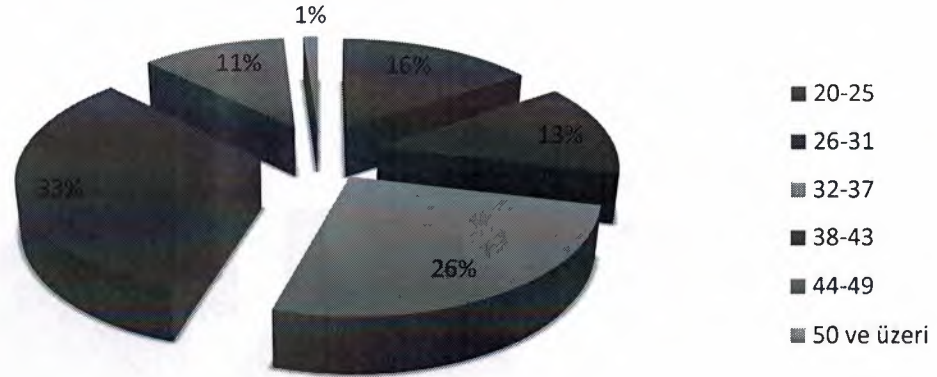
1.1.2 Yaş

Araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin yaşlarına ilişkin verilere, frekans (f) ve yüzdelik (%) değerler şeklinde tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmenlerin Yaş Faktörüne Göre Dağılımları

Yaş	Öğretmen	
	f	%
20-25	27	15.5
26-31	23	13.2
32-37	45	25.9
38-43	57	32.8
44-49	20	11.5
50 ve üzeri	2	1.1
Toplam	174	100

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin %32.8'i 38-43, %25,9'u 32-37, %15,5'i 20-25, %13.2'si 26-31, %11.5'i 44-49, %1.1'i ise 50 ve üzeri yaş grubunda olduğu saptanmıştır. Bu bulgulara göre araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin tüm yaş gruplarını temsil ettiği gözlemlenmektedir.

Şekil 19. Öğretmenlerin yaş faktörüne göre dağılımları

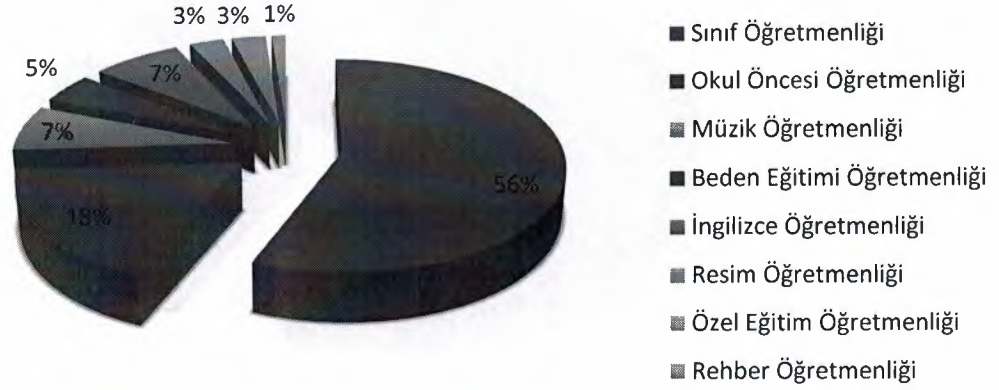
4.1.3 Branş

Araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin branşlarına ilişkin verilere, frekans (f) ve yüzdelik (%) değerler halinde tablo 7'da yer verilmiştir.

Tablo 7. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmenlerin Branşlarına Göre Dağılımları

Branş	Öğretmen	
	f	%
Sınıf Öğretmenliği	98	56.3
Okul Öncesi Öğretmenliği	31	17.8
Müzik Öğretmenliği	12	6.9
Beden Eğitimi Öğretmenliği	8	4.6
İngilizce Öğretmenliği	13	7.5
Resim Öğretmenliği	5	2.9
Özel Eğitim Öğretmenliği	5	2.9
Rehber Öğretmenliği	2	1.1
Toplam	174	100

Araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin %56.3'ü sınıf öğretmeni, %17.8'i okul öncesi öğretmeni, %6.9'u müzik öğretmeni, %4.6'sı beden eğitimi öğretmeni, %7.5'i İngilizce öğretmeni, %2.9'u resim öğretmeni, %2.9'u özel eğitim öğretmeni, %1.1'i ise rehber öğretmen olarak görev yapmaktadır. Bu bulgular incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin tüm branşları temsil ettiği görülmektedir.

Şekil 20. Öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları

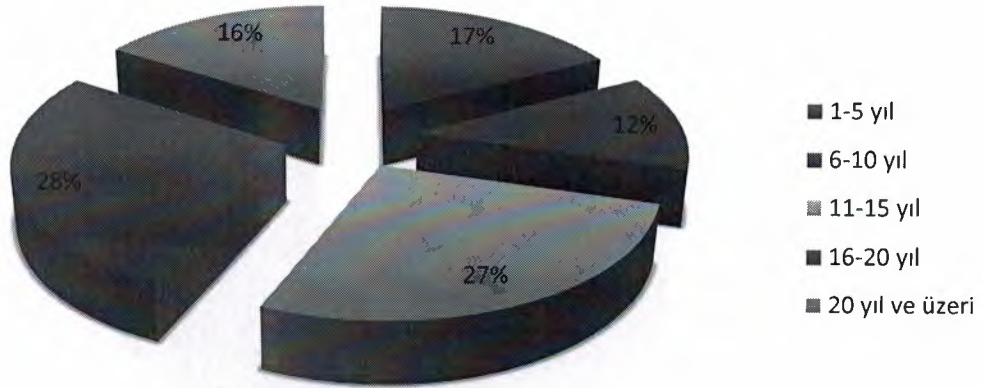
4.1.4 Mesleki Kıdem

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine ilişkin verilere, frekans (f) ve yüzdelik (%) değerler şeklinde tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 8. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Faktörüne Göre Dağılımları

Mesleki Kıdem	Öğretmen	
	f	%
1-5 yıl	30	17.2
6-10 yıl	21	12.1
11-15 yıl	47	27.0
16-20 yıl	48	27.6
20 yıl ve üzeri	28	16.1
Toplam	174	100

Tablo 8'deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin %17.2'si 1-5 yıl, %12.1'i 6-10 yıl, %27'si 11-15 yıl, %27.6'sı 16-20 yıl ve %16.1'i ise 20 yıl ve üzeri mesleki kıdemlere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin araştırma kapsamına dahil olduğunu göstermektedir.

Şekil 21. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımları

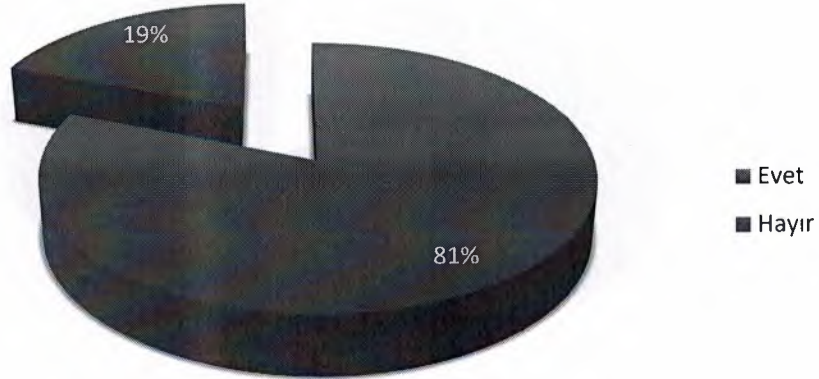
4.1.5 Öğretmenlerin Görsel Materyal Geliştirip Geliştirmeme Durumları

Araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin mesleki yaşamları süresinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinde kullanmak üzere görsel materyal geliştirip geliştirmemelerine yönelik verilere tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Görsel Materyal Geliştirip Geliştirmeme Durumlarına Göre Dağılımı

Görsel Materyal Geliştirme	Öğretmen	
	f	%
Evet	141	81.0
Hayır	33	19.0
Toplam	174	100

Tablo 9'daki veriler incelendiğinde araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin %81.1'i eğitim ve öğretim faaliyetleri için görsel materyal geliştirdiklerini belirtirken geriye kalan %19'u ise görsel materyal geliştirmediklerini belirtmişlerdir. Elde edilen bu bulgu öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun öğrenme-öğretme süreçlerinde yardımcı bir unsur olarak görsel materyallerden yararlandığını göstermektedir.

Şekil 22. Öğretmenlerin görsel materyal geliştirme durumuna göre dağılımları

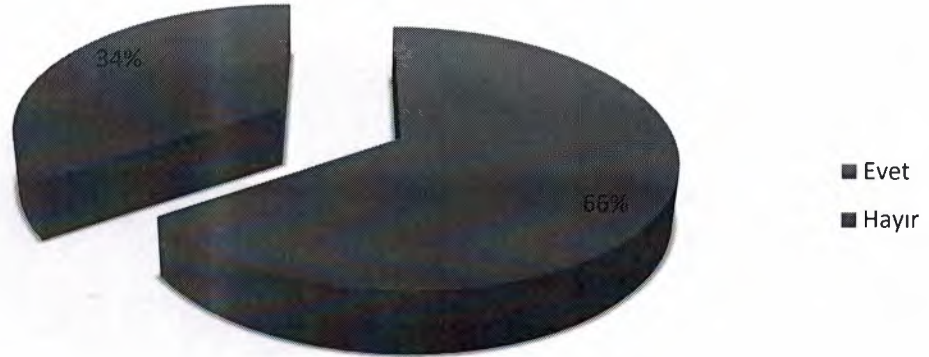
4.1.6 Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Ders Alıp Almadıkları Durumu

Araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin öğrenim sürecinde görsel materyal tasarımına yönelik herhangi bir ders alıp almadıklarına ilişkin bilgilere tablo 10'da yer verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bir Ders Alıp Almadıkları Faktörüne Göre Dağılımı

Görsel Materyal Tasarımına Yönelik	Öğretmen	
	f	%
Evet	114	65.5
Hayır	60	34.5
Toplam	174	100

Tablo 10'daki veriler incelendiğinde araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin %65.5'i öğrenim süreçlerinde görsel materyal tasarımına yönelik bir ders aldıklarını belirtirken, %34.5'i ise aynı konuya yönelik herhangi bir ders almadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu öğretmenlerin önemli bir kısmının öğrenim hayatlarında görsel materyal tasarımına yönelik bir eğitim almadıklarını göstermektedir.

Şekil 23. Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik ders alıp almaları durumuna göre dağılımları

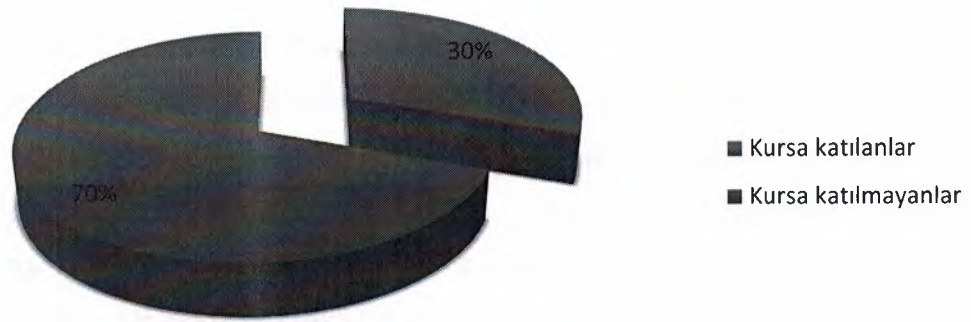
4.1.7 Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Hizmetiçi Eğitim veya Özel Kurslara Katılıp Katılmamaları Durumu

Araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik herhangi bir hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılımlarına ilişkin verilere tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Hizmetiçi Eğitim Kursu veya Özel Kurslara Katılım Durumları

Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Hizmetiçi	Öğretmen	
	f	%
Evet	53	30.5
Hayır	121	69.5
Toplam	174	100

Tablo 11'deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin %69.5'i görsel materyal tasarımına yönelik herhangi bir hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılmadığını belirtirken, %30.5'i ise katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu KKTC'de görsel materyal tasarımına yönelik hizmetiçi eğitim kurslarının yeteri kadar düzenlenmediğini göstermektedir. Çünkü araştırmaya katılan aynı öğretmenler görsel materyal tasarımına yönelik düzenlenebilecek hizmetiçi eğitim kurslarına katılma yönünde istekli olduklarını belirtmişlerdir.

Şekil 24. Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik kursa katılım durumlarına göre dağılımı

4.1.8 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Mevcut Bir Hizmetiçi Eğitim Kursuna Katılma İstekleri

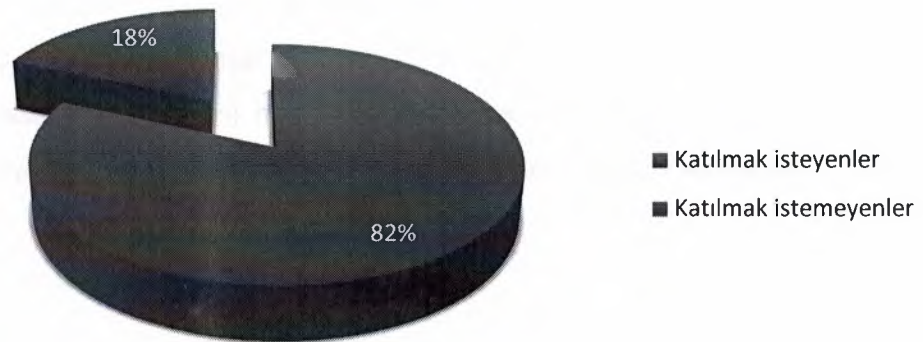
Araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik düzenlenebilecek hizmetiçi eğitim kursuna katılma isteklerine ilişkin bilgilere tablo 12'de yer verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Düzenlenebilecek Hizmetiçi Eğitim Kursuna Katılma İstekleri

Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Düzenlenebilecek Hizmetiçi Eğitim Kursuna Katılma İstekleri	Öğretmen	
	f	%
Evet	142	81.6
Hayır	32	18.4
Toplam	174	100

Tablo 12'deki veriler incelendiğinde görsel materyal tasarımına yönelik düzenlenebilecek herhangi bir hizmetiçi eğitim kursuna katılmak istediğini belirten öğretmenlerin oranı %81.6 iken, katılmak istemeyenlerin oranı ise %18.4 olarak belirlenmiştir. Bu bulgu öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik düzenlenebilecek hizmetiçi eğitim kurslarına katılma yönünde yoğun bir şekilde istekli ve eğitime açık olduklarını göstermektedir.

Bu bulguya benzer olarak; Demircioğlu (2011) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin önemli bir kısmının eğitimde görsellerin kullanımına ilişkin eğitim almadıkları, bu konuda düzenlenebilecek bir hizmetiçi eğitim kursuna katılma yönünde istekli oldukları görülmektedir.

Şekil 25. Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik kursa katılma isteklerine göre dağılımları

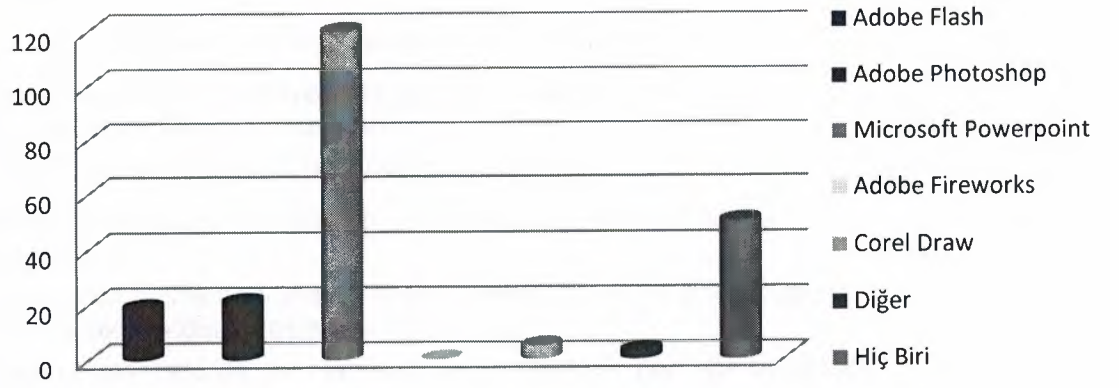
4.1.9 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Kullandıkları Bilgisayar Yazılımlarına Göre Dağılımları

Araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin görsel materyal tasarımı için kullandıkları bilgisayar yazılımlarına ilişkin verilere tablo 13'de yer verilmiştir.

Tablo 13. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımında Kullandıkları Bilgisayar Yazılımlarına Göre Dağılımları

Kullanılan Yazılımlar	Öğretmen	
	f	%
Adobe Flash	19	10.9
Adobe Photoshop	21	12.1
Microsoft Powepoint	120	69.0
Adobe Fireworks	0	0
Corel Draw	5	2.9
Diğer	3	1.7
Hiç Biri	50	28.7

Tablo 13'deki veriler incelendiğinde öğretmenlerin görsel materyal tasarımı için yoğun olarak, %69 oranla Microsoft Powerpoint yazılımını tercih ettikleri görülürken, öğretmenlerin %28.7'sinin hiç bir yazılımı kullanamadıkları belirlenmiştir. Günümüzde görsel materyal tasarımı için yaygın olarak kullanılan photoshop, flash, corel draw gibi popüler ve etkili yazılımların kullanım oranının ise araştırma kapsamına dahil edilen öğretmen sayısına göre oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğretmenlerin bilgisayar ortamında görsel materyallerin tasarımına yönelik bilgi ve beceri eksiklikleri olduğu ve bu konuda sorun yaşadıklarını göstermektedir.

Şekil 26. Öğretmenlerin kullandıkları yazılımların dağılımları

4.2 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Düzeylerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algı düzeylerine ilişkin verilere tablo 14'de yer verilmiştir.

Tablo 14. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Düzeylerinin Betimsel İstatistik Sonuçları

Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Maddeleri	$\bar{X}$	S
Görsel materyaller eğitim ve öğretim ortamlarında önemli yer tutar	4.67	.51
Hazırlanan görsel materyaller konu içeriğine uygun olmalıdır	4.66	.58
Hazırlanan görsel materyaller bilginin kalıcılığında etkilidir	4.66	.52
Hazırlanan görsel materyaller hedef kitlenin niteliklerine uygun olmalıdır	4.65	.51
Hazırlanan görsel materyallerin mevcut eğitim programının amaçlarıyla tutarlı olması önemlidir	4.63	.52
Görsel okur-yazarlık hem öğretmenler hem de öğrenenler açısından gereklidir	4.61	.58
Görsel materyaller öğrenenlerin dikkatini canlı tutar	4.59	.61
Görsel materyallerde kullanılan dil iletilmek istenen mesajın anlaşılabilirliği açısından etkilidir	4.57	.69
Görsel materyaller soyut kavramların somutlaştırılmasına olanak sağlar	4.55	.61
Hazırlanan görsel materyallerde içerik ve etkinliklerin uyumlu olması tutarlılık açısından önemlidir	4.55	.56
Görsel materyaller öğretim sırasında sunulan içeriği eğlenceli, farklı ve ilgi çekici kılmaktadır	4.54	.64

Görsel materyaller öğrenenlerin motivasyonunu artırır	4.53	.65
Görsel materyaller öğrenme etkinliklerinde çeşitlilik sağlar	4.53	.72
Hazırlanan görsel materyallerin geri dönüt özelliği olması öğrenenlerin motivasyonunu artırır	4.52	.61
Görsel öğeler farklı duyu organlarına hitap eder	4.51	.75
Görsel materyaller önceden öğrenilen bilgilerin hatırlanmasını kolaylaştırır	4.50	.59
Görsel materyallerde yer alan seslerin teknik açıdan kaliteli oluşu aktarılabilecek içeriğin anlaşılmasında etkilidir	4.49	.75
Görsel materyallerde yer alan şekil ve sembollerin gerçeğe uygun bir biçimde tasarlanması ders içeriğinin anlaşılabilmesinde etkilidir	4.49	.63
Görsel materyal kullanımı öğretimde verimi artırmaktadır	4.49	.71
Görsel bir materyal hazırlanırken dikkat edilmesi gereken ilke ve kurallar vardır	4.47	.66
Hazırlanan görsel materyallerin öğrencilerin önceki kazanımlarıyla uyumlu olması önem taşır	4.47	.63
Görsel materyaller anlaşılması zor, karmaşık kavramları basitleştirir	4.47	.58
Görsel materyaller tasarlanırken izlenilecek süreç planlanmalıdır	4.47	.65
Görsel materyaller kavram veya öğeler arasındaki ilişkiyi göstermede yardımcı olur	4.43	.59
Görsel materyaller öğrencilere dinamik öğrenme ortamları sağlar	4.41	.61
Hazırlanan görsel materyallerin öğrenenlerin çalışma hızıyla uyumu iletilmek istenen mesajın anlaşılabilirliği açısından etkilidir	4.41	.75
Görsel materyallerde yer alan videoların teknik açıdan kaliteli oluşu aktarılabilecek içeriğin anlaşılmasında etkilidir	4.37	.74
Görsel materyaller öğrenenlerin duygusal tepkiler vermelerini sağlar	4.34	.75
Hazırlanan görsel materyallerin yönergeler içermesi öğrenenlerin materyali kolayca kullanabilmelerini sağlar	4.29	.66
Görsel materyalleri izleyen bireyler kritik düşünme kabiliyetlerini geliştirir	4.26	.72

Tablo 14'deki verilere göre araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algı düzeylerinin ortalama puanı "Çok İyi" ($\bar{X} = 4.50$, $S = .482$) sınırları içerisinde. Elde edilen bu bulgular incelendiğinde araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin görsel materyal tasarımına ve tasarım sürecinin temel nitelikleri ile gereksinimlerine ilişkin farkındalıklarının istenilen boyutta olduğu söylenilebilir.

Elde edilen bu bulguya benzer olarak; Çoban'ın (2005) yaptığı araştırmada araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin eğitsel faaliyetlerde görsel materyal kullanımının sağladığı avantajlara yönelik algı düzeylerinin olumlu yönde olduğu görülmektedir. Kablan da (2001), yaptığı araştırmada öğretmenlerin görsel materyal kullanımının öğrenme ortamlarındaki etkiliğine yönelik algı düzeylerinin olumlu yönde olduğu sonucuna varmıştır.

Yine Gelişli'nin (2009) yapmış olduğu çalışmada görsel bir materyal olan ve görsel öğeler, animasyon ve zengin içerik öğeleriyle desteklenen powerpoint sunularının etkililiğine yönelik öğrencilerin görüş birliği içerisinde oldukları görülmüştür.

Şekil 27'de öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algı düzeylerinin bulunduğu noktaya yer verilmiştir.

Şekil 27. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algı Düzeyleri

4.3 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeylerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeylerine ilişkin elde edilen bulgulara tablo 15'de yer verilmiştir.

Tablo 15. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeylerinin Betimsel İstatistik Sonuçları

Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeylerine Yönelik Maddeler	$\bar{X}$	S
Hazırlanan görsel materyallerde dili etkili bir şekilde kullanabilme	3.87	.99
Görsel tasarımda iletilmek istenen mesajın okunabilirliği açısından metin ve harf aralığı boşluklarını uygun bir şekilde ayarlayabilme	3.85	.97
Görsel tasarımda öğelerin veya yazıların kolay okunabilir olması açısından yazı düzenlemeleri yapabilme	3.84	1.02
Görsel tasarımda başlıkları doğru bir şekilde düzenleyebilme	3.84	.98
Görsel tasarımda önemli noktalara kolayca dikkati çekmek için vurgu yapabilme (Bold, italik, renk gibi özellikler)	3.83	1.19
Görsel tasarımda renkleri uygun bir şekilde kullanabilme	3.82	1.01
Görsel tasarımda okunması kolay, uygun yazı tipleri kullanabilme	3.82	.95
Görsel tasarımda iletilmek istenen mesajın okunabilirliği açısından metin boyutunu uygun bir şekilde ayarlayabilme	3.82	.99
Görsel tasarımda yazı rengini uygun bir biçimde kullanabilme	3.78	1.09
Görsel materyallerde öğelerin hizalanmasını doğru bir şekilde yapabilme	3.76	1.06
Öğretilecek konunun içeriğine bağlı olarak görsel materyal çeşitleri kullanabilme	3.72	.93
Görsel tasarım sürecinde öğeleri denge içinde düzenleyebilme	3.63	1.02
Görsel tasarımda öğelerin veya yazıların kolay okunabilir olması açısından kontrast ayarlamaları yapabilme	3.63	1.06
Görsel materyallerde farklı şekilleri bir araya getirerek öğrencilerin bu şekillerin oluşturduğu anlamları yorumlamalarını sağlayabilme	3.62	1.05
Görsel tasarımda yakınlık ilkesini birbiriyle ilgili veya ilgisiz öğelerin ayırt edilebilmesi için kullanabilme	3.61	1.07
Görsel tasarım sürecinde "yönlendirme" kavramı ile öğrenenlerin dikkatini istendik yönde yoğunlaştırabilme	3.61	1.05
Hazırlanan görsel materyallere yönergeler ekleyebilme	3.60	1.01
Görsel tasarımda figür-zemin ilişkisini zıt bir yapı içinde oluşturabilme	3.56	1.03
Görsel materyallerde yer alan sembol ve görsel öğeleri gerçeğe uygun bir biçimde tasarlayabilme	3.53	1.07

Görsel tasarımda seri halinde hazırlanan ve aşamalı bir şekilde birbirini takip eden materyalleri tutarlılık ilkesine bağlı olarak hazırlayabilme	3.53	1.01
Görsel tasarımda öğrenenlerin dikkatini canlı tutmak için beklenmedik uyarıcılar (Sürprizler vs) sunabilme	3.51	1.09
Görsel materyal hazırlamak için sunu programlarını etkili bir şekilde kullanabilme	3.49	1.10
Görsel tasarımda dokunma duygusuna benzer bir etki yaratmak için desen kullanabilme	3.45	1.17
Hazırlanan görsel materyallere geri dönüt (geri bildirim) özelliği uygulayabilme	3.38	1.11
Görsel tasarım sürecinde materyali öğrenenler açısından çekici kılmak için farklı teknikler uygulayabilme	3.37	1.07
Hazırlanan görsel materyallere etkileşimlilik özelliği uygulayabilme	3.34	1.09
Görsel materyallerde yer alan sesleri öğrenenlere uygun bir şekilde düzenleyebilme	3.33	1.09
Görsel materyallerde yer alan videoları öğrenenlere uygun bir şekilde düzenleyebilme	3.32	1.08
Flash vb programlar kullanılarak eğitsel amaçlı animasyonlar hazırlayabilme	2.55	1.05
Görsel materyal tasarımında Photoshop, Corel Draw, Fireworks gibi yazılımlar kullanılarak görsel öğeler ve tasarımlar hazırlayabilme	2.36	1.00

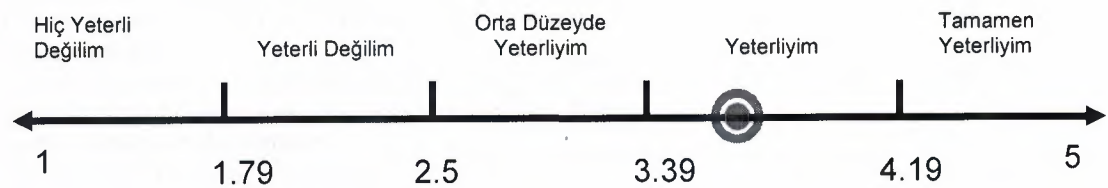
Tablo 15'deki verilere göre öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeyleri ortalama puanı "yeterliyim" ($\bar{X} = 3.54$, $S = .832$) sınırları içerisindedir. Araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenler en fazla görsel materyallerde dili etkili bir biçimde kullanabilme, yazı tipi, harf ve metin aralıkları gibi yazı düzenlemeleri yapabilme, renkleri uygun bir biçimde kullanabilme, uygun görsel materyal çeşitleri kullanabilme, denge, hizalama, tutarlılık, yakınlık, yönlendirme gibi görsel tasarım unsurlarını uygun bir biçimde düzenleyebilme noktalarında yeterli olduklarını ifade etmişlerdir. Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ise görsel materyal tasarımında yaygın olarak kullanılan photoshop, flash, fireworks, corel draw vb yazılımların kullanımında ise yeterli olmadıklarını

belirtmişlerdir. Elde edilen bu bulgu öğretmenlerin bilgisayar ortamında görsel materyallerin tasarımı ve yazılımların kullanımında sorun yaşadıklarının, önemli oranda bilgi ve beceri eksiklikleri olduğunun göstergesi olarak düşünülmektedir.

Bu bulguya benzer olarak Güven'in (2006) yapmış olduğu çalışmada öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersinin bilişsel ve duyuşsal alana yönelik yeterlikleri kazandırmada etkili olduğu ancak uygulamaya dayalı yeterlikleri kazandırma yönünden etkili olamadığı görülmüştür. Bunun sebebi olarak da eğitim fakültelerinde bu dersin yürütüldüğü sınıflarda yeterli teknolojik donanım ve alt yapıya sahip olmamasından veya teknolojinin kullanımına ilişkin becerilerin kazandırılmasına yeteri kadar önem verilmemesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Yine bu bulguya benzer olarak; Çelikcan (2005) ve Çoban'ın (2005) yaptığı 2 farklı araştırmada öğretmenlerin önemli bir çoğunluğunun görsel materyallerin tasarımı ve kullanımına yönelik bilgi ve beceri düzeylerinin olumsuz bir noktada şekillendiği görülmektedir.

Şekil 28'de öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeylerinin bulunduğu noktaya yer verilmiştir.

Şekil 28. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeyleri

4.4 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Eğitim İhtiyaçlarıyla İlgili Bulgular

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlemek için elde edilen verilere tablo 15'de, frekans (f) ve yüzdelik (%) değerler şeklinde tablo 16'da yer verilmiştir.

Tablo 16. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Eğitim İhtiyaçları

Maddeler	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Öğretilecek konunun içeriğine bağlı olarak görsel materyal çeşitleri kullanabilme	60	34.5	114	65.5
Görsel materyal hazırlamak için sunu programlarını etkili bir şekilde kullanabilme	76	43.7	98	56.3
Flash vb programlar kullanılarak eğitsel amaçlı animasyonlar hazırlayabilme	142	81.6	32	18.4
Görsel materyal tasarımında Photoshop, Corel Draw, Fireworks gibi yazılımlar kullanılarak görsel öğeler ve tasarımlar hazırlayabilme	153	87.9	21	12.1
Görsel tasarımda önemli noktalara kolayca dikkati çekmek için vurgu yapabilme (Bold, italik, renk gibi özellikler)	54	31.0	120	69.0
Görsel materyallerde öğelerin hizalanmasını doğru bir şekilde yapabilme	58	33.3	116	66.7
Görsel materyallerde farklı şekilleri bir araya getirerek öğrencilerin bu şekillerin oluşturduğu anlamları yorumlamalarını sağlayabilme	60	34.5	114	65.5
Görsel tasarımda yakınlık ilkesini birbiriyle ilgili veya ilgisiz öğelerin ayırt edilebilmesi için kullanabilme	62	34.6	112	65.4
Görsel tasarım sürecinde "yönlendirme" kavramı ile öğrenenlerin dikkatini istendik yönde yoğunlaştırabilme	64	38.8	110	63.2
Görsel tasarımda figür-zemin ilişkisini zıt bir yapı içinde oluşturabilme	69	39.7	105	60.3
Görsel tasarımda seri halinde hazırlanan ve aşamalı bir şekilde birbirini takip eden materyalleri tutarlılık ilkesine bağlı olarak hazırlayabilme	69	39.7	105	60.3
Görsel tasarım sürecinde öğeleri denge içinde düzenleyebilme	60	34.5	114	65.5
Görsel tasarımda renkleri uygun bir şekilde kullanabilme	40	23.0	134	77.0
Görsel tasarımda öğelerin veya yazıların kolay okunabilir olması açısından yazı düzenlemeleri yapabilme	46	26.4	128	73.6
Görsel tasarımda öğelerin veya yazıların kolay okunabilir olması açısından kontrast ayarlamaları yapabilme	63	36.2	111	63.8
Görsel tasarım sürecinde materyali öğrenenler açısından çekici kılmak için farklı teknikler uygulayabilme	86	49.4	88	50.6
Görsel tasarımda okunması kolay, uygun yazı tipleri kullanabilme	47	27.0	127	73.0
Görsel tasarımda iletilmek istenen mesajın okunabilirliği açısından metin boyutunu uygun bir şekilde ayarlayabilme	46	26.4	128	73.6

Görsel tasarımda iletilmek istenen mesajın okunabilirliği açısından metin ve harf aralığı boşluklarını uygun bir şekilde ayarlayabilme	39	22.4	135	77.6
Görsel tasarımda başlıkları doğru bir şekilde düzenleyebilme	41	23.6	133	76.4
Görsel tasarımda yazı rengini uygun bir biçimde kullanabilme	43	24.7	131	75.3
Görsel tasarımda öğrenenlerin dikkatini canlı tutmak için beklenmedik uyarıcılar (Sürprizler vs) sunabilme	73	42.0	101	58.0
Görsel tasarımda dokunma duygusuna benzer bir etki yaratmak için desen kullanabilme	76	43.7	98	56.3
Hazırlanan görsel materyallere etkileşimlilik özelliği uygulayabilme	86	49.4	88	50.6
Hazırlanan görsel materyallere geri dönüt (geri bildirim) özelliği uygulayabilme	89	51.1	85	48.9
Hazırlanan görsel materyallerde dili etkili bir şekilde kullanabilme (Dilbilgisi kuralları, anlatım bozuklukları, tutarlı cümleler)	40	23.0	134	77.0
Hazırlanan görsel materyallere yönergeler ekleyebilme	69	39.7	105	60.3
Görsel materyallerde yer alan sembol ve görsel öğeleri gerçeğe uygun bir biçimde tasarlayabilme	71	40.8	103	59.2
Görsel materyallerde yer alan videoları öğrenenlere uygun bir şekilde düzenleyebilme	94	54.6	80	46.0
Görsel materyallerde yer alan sesleri öğrenenlere uygun bir şekilde düzenleyebilme	93	53.4	81	46.6

Tablo 16'daki veriler incelendiğinde araştırma kapsamına dahil edilen öğretmenlerin ağırlıklı olarak adobe photoshop, adobe flash, corel draw, ses ve video editörleri gibi görsel materyallerin tasarımında kullanılan bilgisayar yazılımlarının kullanımına yönelik eğitim ihtiyacı hissettikleri görülmüştür. Bunlar dışında tasarım sürecindeki görsel, sözel, çekicilik katan unsurlar ve görsel tasarım ilke ve öğelerinin kullanımı konusunda eğitim ihtiyacı hisseden öğretmenlerin sayısının da ciddi bir boyutta olduğu görülmektedir.

4.5 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları ve Bilgi/Beceri Düzeyleri Arasında İlişki

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları ile bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını belirlemek için Pearson korelasyon analiz tekniği kullanılmıştır.

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları ile bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = .140$,

$P>0.05$). Bu bulgu, öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları ile bilgi/beceri düzeylerinin birbirlerini etkilemediklerini göstermektedir.

4.6 Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algılarının ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre görsel materyal tasarımına yönelik algıları ile bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için t-testi kullanılmıştır.

Tablo 17’de öğretmenlerin cinsiyetlerine göre görsel materyal tasarımına yönelik algıları ve bilgi/beceri düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algılarının ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	T	P	Açıklama
Algı Düzeyleri	Kadın	134	4,54	.454	172	1,612	.149	$P>0.05$
	Erkek	40	4,40	.558				Fark Anlamsız
Bilgi/Beceri Düzeyleri	Kadın	134	3,49	.818	172	-1,688	.106	$P>0.05$
	Erkek	40	3,74	.864				Fark Anlamsız

Tablo 17’deki veriler incelendiğinde kadın öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{X}=4.54$, $S=.454$) olup, erkek öğretmenlerin ise algı puanları ($\bar{X}=4.40$, $S=.558$) olarak belirlenmiştir. Aynı konuya yönelik bilgi/beceri düzeyleri incelendiğinde ise kadın öğretmenlerin aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{X}=3.49$, $S=.818$) iken erkek öğretmenlerin ($\bar{X}=3.74$, $S=.864$) olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler, cinsiyet faktörüyle karşılaştırıldığında öğretmenlerin algı puanları ($T=1.612$, $P>0.05$) ve

bilgi/beceri düzeyi puanları ($T = -1.688$, $P > 0.05$) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Elde edilen bu bulgudan farklı olarak Kıran'ın (2008) yapmış olduğu çalışmada görsel okur-yazarlığa ilişkin bilgi/beceri düzeyleri cinsiyet faktörü ile karşılaştırıldığında bayan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklara rastlanarak, bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlerden daha yeterli oldukları sonucuna varılmıştır.

Elde edilen bu bulguya benzer olarak Akgül (2010) tarafından yapılan araştırmada uygulamaya dayalı öğretim teknolojileri ve materyal tasarımına yönelik öz yeterlik algı puanları, cinsiyet faktörüyle karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmamış ve öğretmenlerin teknolojiye yönelik öz yeterlik algılarının cinsiyete göre değişmediği sonucuna varılmıştır. Yine bu bulguya benzer olarak; Güven (2006) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin öğretim teknolojileri ve materyal geliştirmeye ilgili bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alana yönelik yeterlikleri cinsiyet faktörü ile karşılaştırılmış ve yapılan analiz sonucu anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Gerek yapılan araştırmada gerekse de benzer araştırmalarda elde edilen bulgular incelendiğinde görsel materyal tasarımına yönelik algı ve bilgi/beceri düzeyleri üzerinde cinsiyet faktörünün etkili olmadığı sonucuna varılmaktadır.

4.7 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin mesleki kıdem faktörüne göre görsel materyal tasarımına yönelik algıları ve bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mı? sorusuna yanıt bulmak için anova testi kullanılmıştır.

Aynı zamanda araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görsel materyal tasarımına yönelik algıları ve bilgi/beceri düzeylerinin betimsel istatistik sonuçlarına tablo 18'de yer verilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Betimsel İstatistik Sonuçları

	Mesleki Kıdem	N	$\bar{X}$	S
Algı Düzeyleri	1-5 yıl	30	4,60	.549
	6-10 yıl	21	4,71	.291
	11-15 yıl	47	4,49	.402
	16-20 yıl	48	4,40	.588
	20 yıldan fazla	28	4,44	.402
	Genel Toplam	174	4,50	.482
Bilgi/Beceri Düzeyleri	1-5 yıl	30	4,16	.458
	6-10 yıl	21	3,73	.629
	11-15 yıl	47	3,65	.665
	16-20 yıl	48	3,30	.907
	20 yıldan fazla	28	2,99	.919
	Genel Toplam	174	3,55	.833

Tablo 18'deki veriler incelendiğinde 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algılarının aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{X} = 4.60$, $S = .549$), 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{X} = 4.71$, $S = .291$), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{X} = 4.49$, $S = .402$), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{X} = 4.40$, $S = .588$), 20 yıldan fazla mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ise ($\bar{X} = 4.44$, $S = .402$) olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgular incelendiğinde farklı mesleki kıdemlere sahip öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algı düzeylerinin yüksek boyutta olduğu sonucu çıkmaktadır.

Yine tablo 18'deki verilere göre 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeylerinin aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{X} = 4.16$, $S = .458$), 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{X} = 3.73$, $S = .629$), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{X} = 3.65$, $S = .665$), 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{X} = 3.30$, $S = .907$), 20 yıldan fazla mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ise ($\bar{X} = 2.99$, $S = .919$) olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgular incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça, görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeylerinde azalma olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görsel materyal tasarımına yönelik algıları ve bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına ilişkin yapılan anova analizi sonuçlarına tablo 19'da yer verilmiştir.

Tablo 19. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Görsel Materyal tasarımına Yönelik Algıları ve Bilgi/Beceri Düzeyleri Puanlarının Anova Sonuçları

		Kareler	sd	Kareler	F	P	Açıklama
		Toplamı		Ortalaması			
	Gruplararası	1,760	4	.440	1,932	.107	P>0.05
Algı	Gruplariçi	38,479	169	.228			Fark
Düzeyleri	Toplam	40,238	173				Anlamsız
	Gruplararası	24,112	4	6,028	10,628	.000	P<0.05
Bilgi/Beceri	Gruplariçi	95,851	169	.567			Fark
Düzeyleri	Toplam	119,963	173				Anlamlı

Tablo 19'daki veriler incelendiğinde öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görsel materyal tasarımına yönelik algı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($P>0.05$). Aynı tablodaki verilere göre araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görsel materyal

tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Elde edilen bu bulguya benzer olarak Akgül (2010) tarafından yapılan araştırmada uygulamaya dayalı öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı becerileri mesleki kıdem faktörü ile karşılaştırılmış ve yapılan analiz sonucunda mesleki tecrübesi en düşük olan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Elde edilen bu bulguların yeni eğitim sisteminde, eski sisteme oranla öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı daha fazla önem ve yer verilmesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

4.8 Öğretmenlerin Görsel Materyal Geliştirip Geliştirmeme Durumlarına Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algılarının ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görsel materyal geliştirip geliştirmeme durumlarına göre görsel materyal tasarımı yönelik algıları ve bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farkın var olup olmadığını belirlemek için t-testi kullanılarak, elde edilen veriler yorumlanmıştır.

Tablo 20'de araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görsel materyal geliştirip geliştirmeme durumlarına göre görsel materyal tasarımı yönelik algıları ve bilgi/beceri düzeylerinin karşılaştırılması sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 20. Öğretmenlerin Görsel Materyal Geliştirme Durumuna Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	T	P	Açıklama
Algı Düzeyleri	Geliştirenler	141	4,60	.371				P<0.05
	Geliştirmeyenler	33	4,09	.662	172	6,010	.000	Fark Anlamlı
Bilgi/Beceri Düzeyleri	Geliştirenler	141	3,71	.667				P<0.05
	Geliştirmeyenler	33	2,84	1,077	172	5,955	.000	Fark Anlamlı

Tablo 20'deki veriler incelendiğinde daha önce eğitsel faaliyetlerde kullanmak üzere görsel materyal geliştiren öğretmenlerin algı düzeyleri aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{X} = 4.60$, $S = .371$) iken, görsel materyal geliştirmeyen öğretmenlerin ise ($\bar{X} = 4.09$, $S = .662$) olarak belirlenmiştir.

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algı puanları ortalaması eğitsel faaliyetlerde kullanmak üzere görsel materyal geliştiren öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir ($T=6.010$, $P<0,05$). Elde edilen bu bulgu, görsel materyal geliştirip geliştirmeme durumunun görsel materyal tasarımına yönelik algı düzeyi üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Yine tablo 20'deki veriler incelendiğinde eğitim ve öğretim faaliyetleri için görsel materyal geliştiren öğretmenlerin bilgi/beceri düzeyleri aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{X} = 3.71$, $S = .667$) olarak belirlenirken, görsel materyal geliştirmeyen öğretmenlerin ise ($\bar{X} = 2.84$, $S = .1.077$) olarak belirlenmiştir.

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeyleri ortalaması eğitim ve öğretim ortamlarında kullanmak için görsel materyal geliştiren öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir ($T= 5.955$,

$P < 0.05$). Elde edilen bu bulgudan, görsel materyal geliştirme durumunun, görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeyi üzerinde etkili bir faktör olduğu sonucuna varılmaktadır.

4.9 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımıyla İlgili Ders Alıp Almamaları Durumuna Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algılarının ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin eğitim süreçlerinde görsel materyal tasarımına yönelik herhangi bir ders alıp almaları durumuna göre algıları ve bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını saptamak için t-testi kullanılarak, elde edilen veriler yorumlanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik ders alıp almamaları durumuna göre algılarının ve bilgi/beceri düzeylerinin karşılaştırılması sonuçlarına tablo 21’de yer verilmiştir.

Tablo 21. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımıyla İlgili Ders Alıp Almamaları Durumuna Göre Algılarının ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	T	P	Açıklama
Algı Düzeyleri	Ders alanlar	114	4,59	.423	172	3,519	.001	$P < 0.05$
	Ders almayanlar	60	4,33	.542				Fark Anlamlı
Bilgi/Beceri Düzeyleri	Ders alanlar	114	3,83	.600	172	6,979	.000	$P < 0.05$
	Ders almayanlar	60	3,01	.947				Fark Anlamlı

Tablo 21’deki verilere göre görsel materyal tasarımına yönelik ders alan öğretmenlerin algılarının aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{X} = 4.59$, $S = .423$) olarak belirlenirken, ders almayan öğretmenlerin ise ($\bar{X} = 4.33$, $S = .542$) olarak belirlenmiştir.

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algı puanları ortalaması, görsel materyal tasarımıyla ilgili ders alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($T= 3,519$, $P<0.05$). Elde edilen bu bulgudan, görsel materyal tasarımına yönelik ders alma durumunun, bireylerin algı düzeyleri üzerinde etkili bir faktör olabileceği sonucuna varılmaktadır.

Yine tablo 21'deki verilere göre görsel materyal tasarımına yönelik ders alan öğretmenlerinin bilgi/beceri düzeylerinin aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{X} = 3.83$, $S= .600$) olarak belirlenirken, ders almayan öğretmenlerin ise ($\bar{X} = 3.71$, $S= .667$) olarak belirlenmiştir.

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeyi puanları ortalaması, görsel materyal tasarımıyla ilgili ders alan öğretmenlerin lehine anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($T= 6.979$, $P<0.05$). Elde edilen bu bulgudan, görsel materyal tasarımına yönelik ders alma durumunun, bireylerin bilgi/beceri düzeyleri üzerinde etkili bir faktör olduğu sonucuna varılmaktadır.

4.10 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımıyla İlgili Kurs Alıp Almaları Durumuna Göre Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görsel materyal tasarımıyla ilgili hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılma durumlarına göre algıları ve bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farkın var olup olmadığını belirlemek için t-testi kullanılarak, elde edilen veriler yorumlanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görsel materyal tasarımıyla ilgili hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılma durumlarına göre algıları ve bilgi/beceri düzeylerinin karşılaştırılması sonuçlarına tablo 22'de yer verilmiştir.

Tablo 22. Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımıyla İlgili Kursa Katılım Durumuna Göre Algılarının ve Bilgi/Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	T	P	Açıklama
Algı	Kursa katılanlar	53	4,62	.462				P<0.05
Düzeyleri	Kursa katılmayanlar	121	4,45	.484	172	2,146	.033	Fark Anlamlı
Bilgi/Beceri	Kursa katılanlar	53	4,01	.647				P<0.05
Düzeyleri	Kursa katılmayanlar	121	3,34	.825	172	5,230	.000	Fark Anlamlı

Tablo 22'deki verilere göre görsel materyal tasarımıyla ilgili hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılan öğretmenlerin algılarının aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{X} = 4.62$, $S = .462$) olarak belirlenirken, herhangi bir kursa katılmayan öğretmenlerin ise ($\bar{X} = 4.45$, $S = .484$) olarak belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görsel materyal tasarımıyla yönelik algı puanları ortalaması, görsel materyal tasarımıyla ilgili herhangi bir hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılanların lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir ($T = 2.146$, $P < 0.05$). Bu bulgu, görsel materyal tasarımıyla ilgili herhangi bir kursa katılım durumunun, algı düzeyi üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Yine tablo 22'deki verilere göre görsel materyal tasarımıyla ilgili herhangi bir hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılan öğretmenlerin bilgi/beceri düzeylerinin aritmetik ortalama ve standart sapma puanları ($\bar{X} = 4.01$, $S = .647$) olarak belirlenirken, herhangi bir kursa katılmayan öğretmenlerin ise ($\bar{X} = 3.34$, $S = .825$) olarak belirlenmiştir.

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algı puanları ortalaması, görsel materyal tasarımıyla ilgili herhangi bir hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılanların lehine anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($T= 5,230$, $P<0.05$). Bu bulgu görsel materyal tasarımına yönelik herhangi bir hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılımın bilgi/beceri düzeyi üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırma KKTC'deki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algıları, bilgi/beceri düzeyleri ve eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde belirlenen amaç ve alt amaçlar doğrultusunda araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ortaya çıkan sonuçlara ve bu sonuçlara bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir

5.1 Sonuçlar

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara üç başlık altında yer verilmiştir. Bunlar; öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik algılarına ilişkin sonuçlar, öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeylerine ilişkin sonuçlar ve öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik eğitim ihtiyaçlarına ilişkin sonuçlardır.

5.1.1 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algılarına İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımı ve öğrenme-öğretme süreçlerinde görsel materyallerin kullanımına ilişkin algıları genel olarak olumlu yöndedir.

Öğretmenlerin görsel materyallerin tasarım sürecinde göz ardı edilmemesi gereken bir takım ilke, öge ve gereksinimlerin var olduğu yönündeki farkındalıkları yüksek düzeydir.

Öğretmenler, öğrenme-öğretme sürecinde görsel materyallerin etkililiğine ve önemine inanmakta ve görsel materyallerin avantajlarının farkındadırlar.

Öğretmenlerin algı düzeyleri ile bilgi/beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Algı düzeyleri ve bilgi/beceri düzeyleri birbirini etkilememektedir.

Öğretmenlerin cinsiyetleri ve mesleki kıdemlerine göre görsel materyal tasarımına yönelik algıları açısından anlamlı bir fark bulunmazken, daha önce öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrenimi destekleyecek bir unsur olarak görsel materyal geliştiren, öğrenim süreçlerinde bu konuya yönelik ders alan ve bu konuyla ilgili hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılan öğretmenlerin lehinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin geneli görsel materyal tasarımına yönelik düzenlenebilecek bir hizmetiçi eğitim kursuna katılma yönünde istekli olduklarını belirterek, bu konuda eğitime açık olduklarını göstermişlerdir.

5.1.2 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeyleri, algı düzeyleri ve farkındalıklarıyla karşılaştırıldığında daha düşük düzeydedir ancak bu bulguya rağmen öğretmenlerin görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeylerinin iyi bir boyutta olduğu söylenilebilir.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre görsel materyal tasarımına yönelik bilgi/beceri düzeyleri açısından anlamlı bir fark bulunmazken, mesleki kıdem olarak yeni sayılan, daha önce görsel materyal geliştiren, öğrenim süreçlerinde aynı konuya yönelik ders alan ve bu konuyla ilgili herhangi bir hizmetiçi eğitim kursu veya özel kursa katılan öğretmenlerin lehinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Öğretmenler, görsel materyallerin tasarımıyla ilgili olarak dili etkili bir biçimde kullanabilme, yazı tipi, harf ve metin aralıkları gibi yazı düzenlemeleri yapabilme, renkleri uygun bir biçimde kullanabilme, uygun görsel materyal çeşitleri kullanabilme, denge, hizalama, tutarlılık, yakınlık, yönlendirme gibi görsel tasarım unsurlarını uygun bir biçimde düzenleyebilme gibi noktalarda kendilerini genel olarak yeterli bulmaktadırlar.

Öğretmenlerin geneli, görsel materyal tasarımında yaygın olarak kullanılan adobe photoshop, adobe flash, adobe fireworks, corel draw gibi yazılımların kullanımında kendilerini yetersiz bulduklarını ifade ederek, bilgisayar ortamında görsel materyallerin tasarımında bilgi/beceri eksikliği sonucu olarak sorun yaşadıklarını açıkça göstermektedirler.

5.1.3 Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin geneli bilgisayar ortamında görsel materyallerin tasarımı için yaygın olarak kullanılan adobe photoshop, adobe flash, adobe fireworks, corel draw gibi yazılımların kullanımında yetersiz olduklarını ifade ederek, eğitim ihtiyacı hissettiklerini göstermişlerdir.

Görsel materyal tasarımı sürecine bağlı olarak görsel, sözel, çekicilik katan unsurlar ve görsel tasarım ilke ve öğelerinin kullanımı konusunda eğitim ihtiyacı hisseden öğretmenlerin sayısının da azımsanmayacak düzeydedir.

5.2 Öneriler

Öğretmen yetiştiren kurumların eğitim programlarında görsel materyal tasarımıyla ilgili gerek teorik gerekse de uygulamaya dayalı bilgi, beceri kazandırmaya yönelik yeni düzenlemeler yapılabilir.

Öğretimde yardımcı ve destek bir unsur olarak görsel materyallerin öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanımı, tasarımı, önemi ve avantajlarına yönelik uzman kişilerin katılımıyla konferanslar, seminerler düzenlenebilir ve bu sayede gerek öğretmenlerin gerekse de öğretmen adaylarının farkındalıkları artırılabilir.

Görsel materyal tasarımıyla ilgili etkinlikler gerçekleştirilerek, bu etkinliklerde öğretmenler ve öğretmen adayları, hedef kitlenin niteliklerine ve konu içeriklerine uygun görsel materyal tasarımları ve tasarladıkları uygun özelliklerde görsel materyallerden yararlanmaları yönünde teşvik edilebilir.

Okul yöneticileri, öğretmenleri görsel materyal tasarımıyla ilgili düzenlenecek etkinliklere katılmaları yönünde teşvik edebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin de işbirliğiyle öğretmenlere görsel materyal tasarımıyla yönelik gerek teorik boyutta gerekse de uygulama boyutunda temel bilgi/becerileri kazandırmak amaçlı hizmetiçi eğitim kursları düzenlenebilir ve bu hizmetiçi eğitim kursları sonunda başarılı olan öğretmenlere başarı belgesi ve sertifika verilebilir.

Görsel materyal tasarımıyla ilgili gerek öğretmenlerin gerekse de öğretmen adaylarının yararlanabileceği, uzman ekipler tarafından, eğitim cd'leri, eğitsel çoklu ortam yazılımları hazırlanabilir ve piyasaya sürülebilir.

Yine uzman ekipler tarafından, görsel materyal tasarımıyla yönelik olarak, içeriğinde etkileşimli konu anlatımları, kullanıcıların birbiriyle iletişim kurabileceği ve paylaşım yapabileceği forum, chat sayfaları, uzman kişilerin

kullanıcılarla iletişime geçebileceği e-konferans sistemi, yararlı linkler gibi öğeler yer aldığı, eğitsel amaçlı web siteleri yayınlanabilir ve bu web sitelerinden gerek öğretmenlerin gerekse de öğretmen adaylarının yararlanabilmesi sağlanabilir.

Gelecek yıllarda yapılacak benzer çalışmalarda K.K.T.C'deki ilköğretim okullarında görev yapan tüm öğretmenler araştırma kapsamına dahil edilebilir ve bu sayede mevcut durumu belirlemek için daha doyurucu bilgilere ulaşılabilir.

Gelecek yıllarda yapılacak benzer çalışmalarda görsel materyal tasarımına yönelik bilgi, beceri ve tutum düzeylerini artırmada hangi faktörlerin etkili olabileceği araştırılabilir ve bu kapsamda faydalı olabilecek öneriler geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

Akçay, C. (2006). Türk Eğitim Sistemi. Ankara: Anı Yayıncılık.

Akdağ, M. & Tok, H. (2008). Geleneksel Öğretim ile PowerPoint Sunum Destekli Öğretimin Öğrenci Erişisine Etkisi. Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt 33, Sayı 147.

Akgül, A. (2010). "Öğretmenlerin Uygulamaya Dayalı Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Beceri Algılarının Öğrencilerin Seviye Belirleme Sınavı (SBS) Başarısı İle İlişkisi". Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Akpınar, Y. (2003). Öğretmenlerin Yeni Bilgi Kullanımında Yüksek Öğretimin Etkisi. The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET). Cilt 2, Sayı 2, 79-96.

Amerikan Psychoholigical Association-APA (6. Baskı)

Aktaş, M. (2006). "Biyoloji Öğretmeni Adaylarının Şifalı Bitkilerle İlgili Bilgi Düzeylerinin Tespit Edilmesi ve Görsel Materyaller Kullanılarak Yapılan Öğretimin Bunun Üzerindeki Etkisinin Araştırılması". Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Alkan, C. & Kurt, M. (1998). Öğretim Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.

Alpan, G. (2008). Görsel Okuryazarlık ve Öğretim Teknolojisi. Yüzüncüyıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, 74-102.

Altunay, A. (2006). "Bilgisayar Ortamında Hazırlanan Kavram Haritalarının Bir Öğretim Materyali Olarak Fen Bilgisi Dersinde Kullanılmasının İlköğretim Öğrencilerinin Başarılarına Etkisi". Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Andersen, M. ve diğerkleri. (2002) "Visual Literacy, the Internet, and Education". http://www.inquiry.uiuc.edu/bin/file_serve.cgi?file=u12021/391finaldraft.doc (4.7.2011 tarihinde alınmıştır.)
- Arslan, Ö. (2008). "İlköğretim 8.Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretiminde Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Hatırd Tutma Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Avcı, S. (2003). Öğretim Materyalleri ve Önemi ile Tasarım İlkeleri. <http://mlokurs.virtualave.net> (5.8.2011 tarihinde alınmıştır.)
- Aydın, Y. (2004). "Sosyal Bilgiler Dersinde Görsel Materyal Kullanımının Başarıya ve Derse Karşı Tutuma Etkisi". Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Ayyıldız, N. (2010). "Coğrafya Öğretiminde Karikatür Materyali Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi". Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Becer, E. İletişim ve Grafik Tasarım. (1999). Ankara: Dost Kitap Evi Yayınları.
- Bicen, H. (2009). "Web 2.0 Araçlarının Windows Live Space'e Entegre Edilerek Eğitim Amaçlı Kullanılması" Yüksek Lisans Tezi. Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Brill, J. M., Kim, D. & Branch, R. M. (2001). Visual Literacy Defined. The Results of a Delphi Study Can IVLA Define Visual Literacy? In R. E. Griffen, V. S. Williams & J. Lee (Eds). Exploring The Visual Future: Art Design, Science and Technology.

- Canning-Wilson, C. (2001), Visuals & language learning: Is there a connection?. www.eltnewsletter.com/back/Feb2001/art482001.htm (5.8.2011 tarihinde alınmıştır.)
- Cengizhan, C. & Ateş, D. (2006). "Görsel Tasarım İlkelerinin B.Ö.T.E. Bölümü Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi". XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Muğla, Türkiye
- Çam, B. (2006). "İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Okuma Düzeyleri ile Okuduğunu Anlama, Eleştirel Okuma ve Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişki". Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çatak, A. & Tekinarslan, E. (2008). Powerpoint Programında Hazırlanan Okuma Materyalinin 12-13 Yaşlarında Kaynaştırma Programına Devam Eden Hafif Düzeyde Zihinsel Engelli Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerilerine Etkisi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 2.
- Çelikcan, Ş. (2005). "Görsel Materyallerin 6. Ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Ünitelerinde Kullanılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri". Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Çoban, O. (2005). "İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Görsel Öğretim Materyallerini Kullanma Düzeyleri ve Materyal Kullanımını Etkileyen Faktörler". Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demiralp, N. (2007). Coğrafya Eğitiminde Materyaller ve 2005 Coğrafya Dersi Öğretim Programı. Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt 15, Sayı 1, 373-384.
- Demirci, A. (2008). "Bilgisayar Destekli Sabit ve Hareketli Görsel Materyallerin Kimya Öğretiminde Öğrenci Başarısına Etkisi". Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Demircioğlu, E. (2011). "Tarih Öğretmenlerinin Dokuzuncu Sınıf Tarih Ders Kitabındaki Görseller Hakkındaki Görüşleri". Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Demirel, Ö. (2011). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (5.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Dinçay, M. (2008). "Yapım ve Çekim Ekleri Arasındaki Farkın Öğretiminde Görsel Öğelerin Etkisi". Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Dursun, F. & Eşgi, N. (2008). 4. ve 5.sınıf Sosyal Bilgiler Öğretimi Ders Kitaplarının Görsel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 22, s.21-34.
- Düzgün, B. (2003). Fizik Konularının Kavratılmasında Görsel Öğretim Materyallerinin Önemi". Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt 11 Sayı 1, 115-120.
- Erden, M. & Akman, Y. (1998). Gelişim ve Öğrenme. Arkadaş Yayınları.
- Eroğlu, S. (2006). "Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımının Ortaöğretim 3.Sınıf Öğrencilerin Biyoteknoloji ile İlgili Kavramları Öğrenmeleri ve Tutumları Üzerine Etkisi". Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ertürk, H. & Üstündağ, T. (2006). İngilizce Öğretiminde Konuşma Becerisinin Kazandırılmasında Yazılı-Görsel Öğretim Materyalinin Erişmeye Etkisi. Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi, S: 136, s: 27-40.
- Ertürk, H. (2006). "İngilizce Öğretiminde Konuşma Becerisinin Kazandırılmasında Yazılı-Görsel Öğretim Materyalinin Erişmeye Etkisi". Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Fidan, N. (1985). Okulda Öğrenme ve Öğretme. Alkım Yayın Evi.

Gelişli, Y. (2009). Powerpoint ile Yapılan Ders Sunumlarının Etkililiği. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, 155-168.

Gülen, S. (2010). "Popüler Fizik Kavramları İçeren Görsel Ders Materyali Geliştirme Çalışması". Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncüyıl Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Van.

Gültekin, B. (2009). "İlköğretim 5.Sınıf ve 6.Sınıf Beden Eğitimi Derslerindeki Bazı Basketbol Temel Becerilerinin Öğretiminde Psikomotor Öğrenmeye Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Gündüz, Ş. & Odabaşı, F. (2004). The Importance of Instructional Technologies and Material Development Course at Pre-service Teacher Education in Information Age. The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET), 3/1.

Güven, S. (2006). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Kazandırdığı Yeterlikler Yönünden Değerlendirilmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, 165-179.

Hasırcı, K. Ö. (2005). Görsel Öğrenme Stillerine Göre Düzenlenmiş Öğretimin Akademik Başarı ve Kalıcılığa Etkisi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 14, Sayı 2.

Heinich, R. & diğerler. (1996). Instructional Media and Technologies for Learning. N.J: Merrill.

İşler, A. Ş. (2002), Günümüzde Görsel Okuryazarlık ve Görsel Okuryazarlık Eğitimi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 9 Sayı 1.

- Kablan, Z. (2001). "Powerpoint Sunu Programıyla Hazırlanan Türkçe İlkokuma Yazma Öğretim Materyali Hakkındaki Öğretmen Görüşleri". Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kalaycı, N. (2001). İki Boyutlu Görsel Öğrenme ve Öğretme Araçları. X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, R. (1997). Görsel Öğretim Materyalleri Tasarım İlkeleri, Millî Eğitim Dergisi.
- Kıran, I. (2008). "İlköğretim 5.Sınıf Öğretmen ve Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlıkları Üzerine Bir Araştırma" Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Kırrane, D.E. (1992), "Visual Learning", Training & Development, Future Trends in HRD. Instructional Technology.
- Kirschhner, P. & Selinger, M. (2003). The State of Affairs of Teacher Education with Respect to Information and Communications Technology, Technology, Pedagogy and Education, Vol. 12, No 1: 5-17.
- Koç, H. (2011). "İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi Öğretmenlerinin Materyal Kullanımına Yönelik Görüşleri". Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Körükcü, E. (2008). "Tam Sayılar Konusunun Görsel Materyal İle Öğreniminin 6.Sınıf Öğrencilerinin Matematik Başarılarına Etkisi". Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kuru, A. (2008). "İlköğretim Beşinci Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Görsel Okuma ve Görsel Sunu Becerilerinin Öğretmen Görüşleri

Doğrultusunda İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Kuvvetli, E. (2008). "Görsel Okumanın Ortaöğretim Öğrencilerinin Fizik Dersi Başarılarına Etkisi". Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özdamlı, F. (2011). Çoklu Ortam Tasarımının Üretimi, Kuramsal Temelleri ve Proje Süreci. CEIT 356 Ders Notları.

Öztürk, B. (2005). Öğretimde Görsellik ve Görsel Materyallerde Bulunması Gereken Özellikler". Milli Eğitim Dergisi.

Petterson, R. (1993). Visual Information, Educational Technology.

Sarıtaş, M. (2009). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (2.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Seferoğlu, S. (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Stokes, S. (2005). Visual Literacy in Teaching and Learning: A Literature Perspective. Electronic Journal for the Integration of Technology in Education. Cilt 1, Sayı 1, 10-18.

Şahin, S., Gençtürk, E. & Budanur, T. (2007). Coğrafya Öğretiminde Uygun Grafik Seçimi ve Kullanımının Öğrenme Üzerindeki Etkisi. Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt 15, Sayfa 1, 293-302.

Şahin, Y.T. (2000). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Çoklu Ortamların (Multimedia) Etkililiği. Eğitim Araştırmaları Dergisi.

- Şimşek, A. (2008). "Bilgisayar Destekli İngilizce Telaffuz Materyalinin Tasarımı, Uygulanması ve Değerlendirilmesi". Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Tiryaki, S. G. (2005). "Görsel Materyal Destekli Öğretimin Geometri Öğretimindeki Rolü". Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Tonga, D. (2007). "İlköğretim 5.Sınıf M.E.B. Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Yer Alan Görsel Materyallerin İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tutaysalgır, H. (2006). "Powerpoint Sunu Programıyla Hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Materyalinin Öğrenci Tutum ve Performansına Etkisi". Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Tüzel, S. (2010). Görsel Okuryazarlık. Türklük Bilimi Araştırmaları, Sayı 27. 691-705.
- Tüzün, H. (2008). "İlköğretim 8.Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Ders Kitabında Atatürkçülük Bölümünün Görsel Materyallerle Öğretilmesi". Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uçar, T. F. (2004). Görsel İletişim ve Grafik Tasarım (1.Baskı). İstanbul: İnkılap Kitap Evi.
- Uzunboylu, H. & Hürsen, Ç. (2011). Öğretim İlke ve Yöntemleri (1.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Uzunboylu, H. & Hürsen, Ç. (2012). Eğitim Programları ve Değerlendirilmesi (2.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Uzunboyulu, H. (2011). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (2.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Varank, İ. & Ergün, S. (2008). Uygulamaya dayalı öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı becerileri ölçeği geliştirme. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 29.
- Yalçın, P., Yiğit D. & Sülün, A. (2003). Maddeyi Tanıma Ünitesinin Kavratılmasında Görsel Öğretim Materyallerinin Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt 11, Sayı 1, 115–120.
- Yanpar, T. & Yıldırım, S. (1999). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yanpar, T. (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (7.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- egitimbilgisi.tr.gg/ogretim_teknolojisi_nedir.htm (7.10.2011)
- www.dersdestek.com/deneme/ogretmen_destek/2_SAYFA.html (7.10.2011)
- [moodle.midas.baskent.edu.tr/file.php/4/ders_notlari/Gorsel_Tasarim_Ilkeleri -
Ders Notu.pdf](http://moodle.midas.baskent.edu.tr/file.php/4/ders_notlari/Gorsel_Tasarim_Ilkeleri_-_Ders_Notu.pdf) (4.8.2011)
- moodle.midas.baskent.edu.tr/materyal/gorsel_tasarim/index.html (4.8.2011)
- www.gorselmateryaltasarimi.com/ders.html (12.10.2011)
- www.online-anket.gen.tr (11.9.2011)

EKLER

EK 1 – Anket Uygulaması İzin Kağıdı

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: İÖD.0.00-35/2011/1B - 08

Lefkoşa, 30 Aralık 2011

Sn. Hasan ÖZDAL,
Yakın Doğu Üniversitesi.

“İlkokul öğretmenlerinin görsel materyal tasarımına yönelik algıları, bilgi beceri düzeyleri ve eğitim ihtiyaçlarını belirleme” konulu anketin soruları Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş ve uygulanmasında bir sıkınca görülmemiştir.

Çalışmaya katılıminin gönüllülük esasına dayandığını belirterek; anketi uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve uygulama tamamlandıktan sonra da anket sonuçlarının Müdürlüğümüze ve Talim Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesi hususunda bilgilerinizi saygı ile rica ederim.

M. Bumin PAŞA
Müdür

ET/AA

Tel (90) (392) 228 3136 - 228 6893
Fax (90) (392) 228 7158
E-mail meh@mebnet.net

Lefkoşa-KKTC

EK 2 – Veri Toplama Aracı

Değerli Öğretim Üyesi

Bu anket "Öğretmenlerin Görsel Materyal Tasarımına Yönelik Algıları, Bilgileri/Beceri Düzeyleri ve Eğitim İhtiyaçlarını Belirleme" başlıklı yüksek lisans tezi için hazırlanmıştır. Anket sorularına vereceğiniz samimi ve doğru cevaplar bu araştırma kapsamında gizli tutulacağı gibi araştırmanın sağlıklı bulgulara ulaşmasını sağlayacaktır. Lütfen soruları/maddeleri doğru bir şekilde okuduktan sonra size en uygun cevabı işaretleyiniz. İlginiz için teşekkür ederiz.

Not: Görsel materyaller eğitim ve öğretim faaliyetleri için bilgisayar ortamında hazırlanan sunular, çoklu ortam yazılımları, eğitim amaçlı posterler, görsel öge ve semboller gibi eğitsel materyallerin tümü olarak değerlendirilebilir.

www.gorselmateryaltasarimi.com adresinden görsel materyal tasarımı ile anket maddelerinde yer alan kavramlara ilişkin bilgi ve detayların içeriğine bakabilir, dilerseniz anket formunu online ortamda doldurabilirsiniz.

Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı

Öğr. Gör. Hasan Özdal
Yard. Doç. Dr. Havva Başak

→ Bölüm 1- Kişisel Bilgiler

1- Cinsiyetiniz	☐ Kadın ☐ Erkek
2- Yaşınız (Belirtiniz)	
3- Branşınız	☐ Sınıf Öğretmenliği ☐ Okul Öncesi Öğretmenliği ☐ Müzik Öğretmenliği ☐ Beden Eğitimi Öğretmenliği ☐ İngilizce Öğretmenliği ☐ Bilgisayar Öğretmenliği ☐ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği ☐ Resim Öğretmenliği ☐ Diğer (Belirtiniz)
4- Mesleki Kıdeminiz	☐ 1-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 20 yıldan fazla
5- Görev yaptığınız ilçe	☐ Lefkoşa ☐ Girne ☐ Gazimağusa ☐ Güzelyurt ☐ İskele
6- Daha önce eğitsel amaçlı görsel bir materyal geliştirdiniz mi?	☐ Evet ☐ Hayır
7- Görsel materyallerin tasarımı, seçimi ve değerlendirilmesine yönelik bir ders aldınız mı?	☐ Evet ☐ Hayır
8- Daha önce görsel materyal tasarımına yönelik bir kurs aldınız mı?	☐ Evet ☐ Hayır
9- Görsel materyal tasarımına yönelik bir eğitim verilse katılmak ister misiniz?	☐ Evet ☐ Hayır
10- Görsel materyal tasarımında kullanılan yazılımlardan hangisini etkili bir şekilde kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Flash ☐ Photoshop ☐ Powerpoint ☐ Fireworks ☐ Hiçbiri ☐ Diğer (Belirtiniz)

→ Bölüm 2- Görsel Materyallerin Tasarımına Yönelik Algı Ölçeği

Aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi (X) işaretleyiniz

Madde No	Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Görsel materyaller eğitim ve öğretim ortamlarında önemli yer tutar	☐	☐	☐	☐	☐
2	Görsel okur-yazarlık hem öğretmenler hem de öğrenenler açısından gereklidir	☐	☐	☐	☐	☐
3	Hazırlanan görsel materyaller bilginin kalıcılığında etkilidir	☐	☐	☐	☐	☐
4	Görsel öğeler farklı duyu organlarına hitap eder	☐	☐	☐	☐	☐
5	Görsel materyaller öğrenenlerin dikkatini canlı tutar	☐	☐	☐	☐	☐
6	Görsel materyaller öğrenenlerin duygusal tepkiler vermelerini sağlar	☐	☐	☐	☐	☐
7	Görsel materyaller anlaşılması zor, karmaşık kavramları basitleştirir	☐	☐	☐	☐	☐
8	Görsel materyaller kavram veya öğeler arasındaki ilişkiyi göstermede yardımcı olur	☐	☐	☐	☐	☐
9	Görsel materyaller önceden öğrenilen bilgilerin hatırlanmasını kolaylaştırır	☐	☐	☐	☐	☐
10	Görsel materyalleri izleyen bireyler kritik düşünme kabiliyetlerini geliştirir	☐	☐	☐	☐	☐
11	Görsel materyaller öğrencilere dinamik öğrenme ortamları sağlar	☐	☐	☐	☐	☐
12	Görsel materyaller soyut kavramların somutlaştırılmasına olanak sağlar	☐	☐	☐	☐	☐
13	Görsel materyaller öğrenenlerin motivasyonunu artırır	☐	☐	☐	☐	☐
14	Görsel materyaller öğretim sırasında sunulan içeriği eğlenceli, farklı ve ilgi çekici kılmaktadır	☐	☐	☐	☐	☐
15	Görsel materyaller öğrenme etkinliklerinde çeşitlilik sağlar	☐	☐	☐	☐	☐
16	Görsel bir materyal hazırlanırken dikkat edilmesi gereken ilke ve kurallar vardır	☐	☐	☐	☐	☐
17	Görsel materyal kullanımı öğretimde verimi artırmaktadır	☐	☐	☐	☐	☐
18	Görsel materyaller tasarlanırken izlenilecek süreç planlanmalıdır	☐	☐	☐	☐	☐
19	Hazırlanan görsel materyaller konu içeriğine uygun olmalıdır	☐	☐	☐	☐	☐
20	Hazırlanan görsel materyaller hedef kitlenin niteliklerine uygun olmalıdır	☐	☐	☐	☐	☐
21	Hazırlanan görsel materyallerin geri dönüt özelliği olması öğrenenlerin motivasyonunu artırır	☐	☐	☐	☐	☐
22	Hazırlanan görsel materyallerin mevcut eğitim programının amaçlarıyla tutarlı olması önemlidir	☐	☐	☐	☐	☐
23	Hazırlanan görsel materyallerin öğrenenlerin çalışma hızıyla uyumu iletilmek istenen mesajın anlaşılabilirliği açısından etkilidir	☐	☐	☐	☐	☐
24	Hazırlanan görsel materyallerde içerik ve etkinliklerin uyumlu olması tutarlılık açısından önemlidir	☐	☐	☐	☐	☐
25	Hazırlanan görsel materyallerin öğrencilerin önceki kazanımlarıyla uyumlu olması önem taşır	☐	☐	☐	☐	☐
26	Görsel materyallerde kullanılan dil iletilmek istenen mesajın anlaşılabilirliği açısından etkilidir (dilbilgisi kuralları, tutarlı cümleler, anlam bozukluklarından arındırılmış vs)	☐	☐	☐	☐	☐

27	Hazırlanan görsel materyallerin yönergeler içermesi öğrenenlerin materyali kolayca kullanabilmelerini sağlar	☐	☐	☐	☐	☐
28	Görsel materyallerde yer alan şekil ve sembollerin gerçeğe uygun bir biçimde tasarlanması ders içeriğinin anlaşılabilmesinde etkilidir	☐	☐	☐	☐	☐
29	Görsel materyallerde yer alan videoların teknik açıdan kaliteli oluşu aktarılabilecek içeriğin anlaşılmasında etkilidir	☐	☐	☐	☐	☐
30	Görsel materyallerde yer alan seslerin teknik açıdan kaliteli oluşu aktarılabilecek içeriğin anlaşılmasında etkilidir	☐	☐	☐	☐	☐

→ Bölüm 3- Görsel Materyallerin Tasarımına Yönelik Bilgi/Beceri Düzeyiniz

Aşağıdaki ifadelere hem yeterlik düzeyinizi hem de eğitime ihtiyaç durumunuzu (X) işaretleyiniz

[illegible]

EK 3 – Örnek Bir Eğitsel Amaçlı Web Sayfasında Görsel Tasarım İlke ve Öğelerinin Kullanımı

Hazırlanan web sayfasının kullanıcı arayüzünde butonlar uygun bir biçimde hizalanırken, sayfa içerisindeki görsel veya sözel öğelerin denge içerisinde olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca sayfadaki kullanılan renklerin uyumlu ve öğelerin birbirleriyle bütünlük oluşturması da önem verilen kıstaslardan biri olmuştur.

Hazırlanan içerik sayfasında denge, renk uyumu, hizalama gibi noktalara dikkat edilmiş ve konu içeriğini özetler nitelikte görsellere yer verilmiştir. Örneğin ilköğretim öğrencileri için mevsimlerin özelliklerine yönelik hazırlanan bu görüntü hizalama ilkesine uygun olarak düzenlenmiştir.

Bölüm 2

Unsurlarla İlgili Kararlar

Şekil

Şekil: şekli bir yüzey üzerine yaratılan iki boyutlu biçimlerdir. Farklı şekiller bir araya gelerek anlamlı bir bütün oluşturabilirler (Yalın, 2006). Görsel elementleri düzenlemenin diğer yolu kullanıcıya uygun şekilde düzenlemektir. Şekiller bazı zamanlarda ise bir takım cisimlerin sadece kenar çizgileri ile görüntülenmesinde kullanılırlar. Silüetler buna en iyi örnektir. Şekil 23 ve 24'de farklı şekillerin bir araya gelerek farklı anlamlar oluşturabildiği gösterilmiştir.

Görsel Unsurlar

Şekil

Yandaki şekil tek başına kullanıldığında bir erkek silüeti olduğunu görebiliriz.

Aynı erkek silüetinin yanına kadın ve çocuk silüeti eklenerek, ekrandaki görüntünün bir bütün olarak düşünüldüğünde "aile" kavramını çağıştırdığını görüyoruz.

Şekil 23. Farklı Şekiller Bir Araya Gelerek Farklı Anlamlar Oluşturabilir.

İletilmek istenen mesajın anlaşılabilirliği açısından "şekil" önemli bir tasarım unsuru olup, farklı şekillerin bir arada yer alması anlamlı bir bütünlük oluşturabilmektedir. Örneğin görüntüdeki erkek silüeti tek başına kullanıldığında izleyen kişi bunun bir "erkek silüeti" olduğunu söyleyecektir, fakat aynı erkek silüetinin yanına bir kadın iki çocuk silüeti eklenince bu şekillerin birlikte kullanımı izleyen kişinin bu görüntüyü "aile" olarak algılamasını ve yorumlamasını sağlayacaktır.

Bölüm 2

Unsurlarla İlgili Kararlar

Yakınlık

Yakınlık

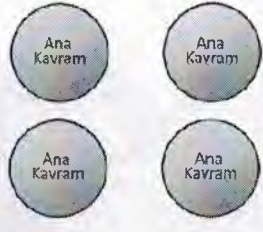
Yakınlık: Görsel materyal tasarımında yakınlık genellikle, birbirleriyle ilgili veya ilgisiz öğelerin ayırt edilebilmesi için kullanılmaktadır. Yani yakınlık ilkesi kullanılarak birbirleriyle ilgili öğeler yakınlştırılmalı, birbirinden ilgisiz ve farklı mesajlar vermek isteyen öğeler ise birbirinden uzaklaştırılmalıdır.

Görsel Unsurlar

Yakınlık

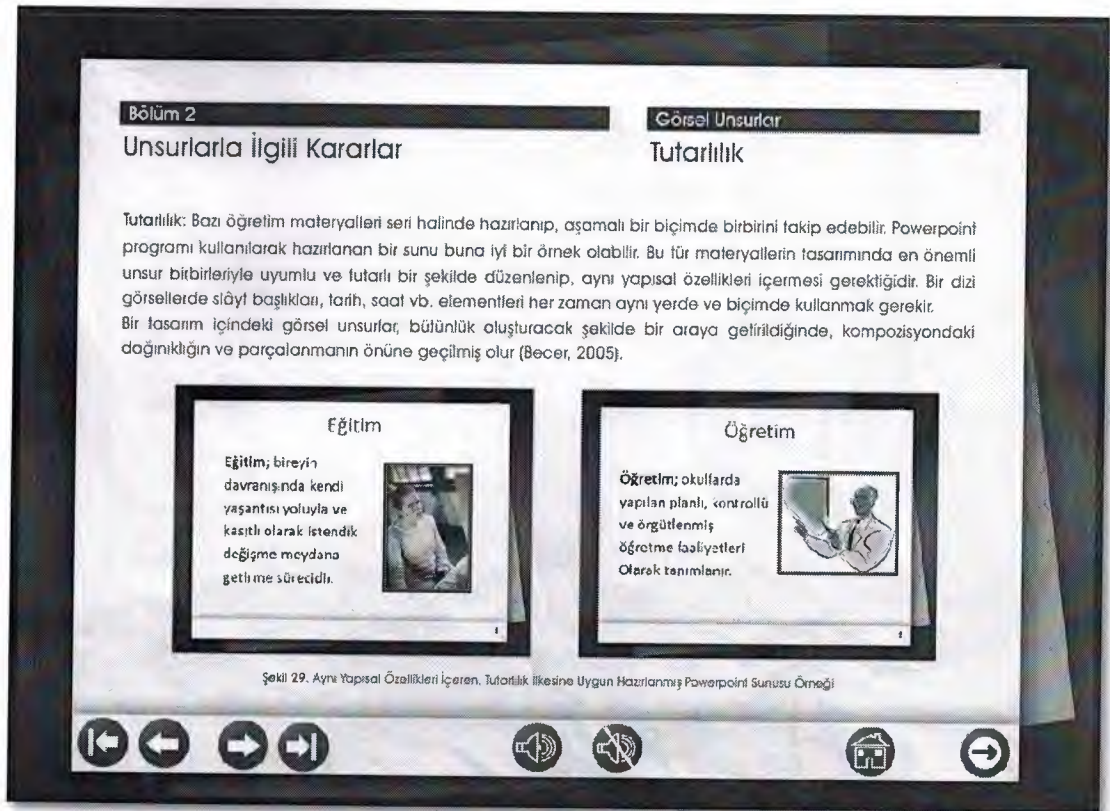

Şekil 25. İlgili Öğeler

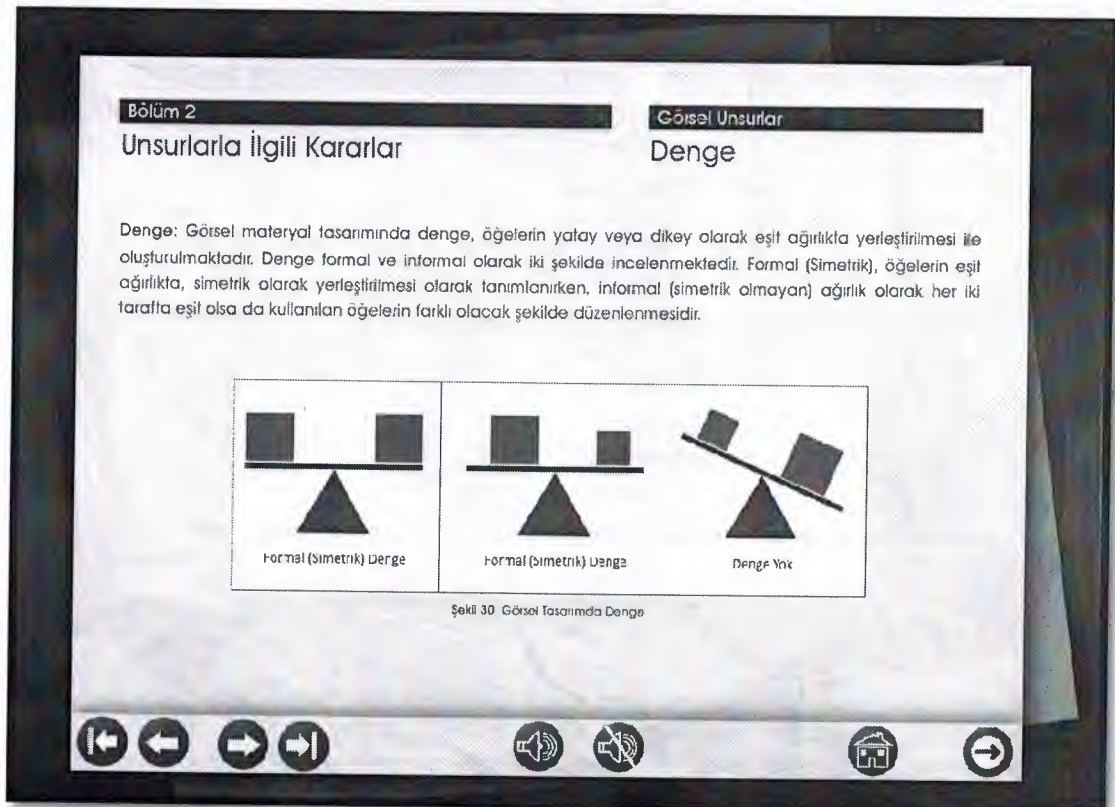

Şekil 26. İlgisiz Öğeler

Görüntüde de verildiği gibi yakınlık ilkesi görsel tasarımda birbirleriyle ilgili veya ilgisiz öğelerin izleyenler tarafından ayırt edilebilmesi için kullanılmaktadır.

Görüntüdeki örnekte de verildiği gibi powerpoint slaytları gibi seri halinde hazırlanan görsel materyallerin birbirine tutarlı olarak hazırlanması gerekmektedir. Örneğin slayt başlıkları, sayfa numaraları gibi öğelerin aynı özellikleri içermesi gerekmektedir.

Görsel materyallerde önemli kıstaslardan biri de hazırlanan materyallerin içerisinde yer alan öğelerin dengeli bir biçimde düzenlenmesidir.

Bölüm 2

Unsurlarla İlgili Kararlar

Renk

Renk: Görsel materyal tasarımında renk önemli bir tasarım unsurudur çünkü renkler sembolik açılımlara sahip olduğu gibi, tek başına mesaj verebilir, davranışları yönlendirebilir.

Pett ve Wilson (1996) görsel materyallerde renk kullanımının önemine ilişkin şu görüşlere yer vermişlerdir;

- Gerçeklik katar.
- Görsel elementleri birbirinden ayırt etmeye yarar.
- Dikkati konuyla ilgili hedef noktaya çeker.
- Birbirine bağlantısı olan elementleri mantıksal olarak bağlar.

Şekil 32. Renk Çemberi

⏮
⏪
⏩
⏭
🔊
🔇
🏠
➡

Görsel tasarımda renk önemli bir tasarım unsuru olup, hazırlanan materyallerde bütünlük ve uyum sağlayacak aynı zamanda bir tasarım karmaşası yaratmayacak düzeyde renkler kullanılmalıdır.

Bölüm 2

Unsurlarla İlgili Kararlar

Okunabilirlik

Okunabilirlik: Görsel materyal tasarımında verilmek istenen mesajın öğrenenlere doğru ve kolay bir şekilde iletilmesinin en iyi yolu metin ve görselleri doğru bir şekilde düzenlemektir. Görsellerin veya yazıların görülebilir ve okunabilir olması için yazı fontu büyütülebilir, kontrast ayarlamaları yapılabilir.

X

Kıncal'ta (2002) göre öğretir, öğrenen cıkılda planlı ve programlı olarak yürütülen kısımdır. Bu ortamın doğal ortamda kendiliğinden oluşan öğrenmeden farklı olarak yapılandırılmış, planlı ve desteklidir.

✓

Kıncal'a (2002) göre öğretir; eğitimin okulda planlı ve programlı olarak yürütülen kısmıdır.

⏮
⏪
⏩
⏭
🔊
🔇
🏠
➡

Şekil 33. Görsel materyallerde yazı puntosu, harf stili, cümle ve harf boşlukları, kontrast ayarları, figür-zemin renkleri eğitsel materyallerde okunabilirliği artıran veya azaltan başlıca etkenlerdir.

Görüntüdeki örnekte de verildiği gibi hazırlanan herhangi bir görsel materyalin izleyenler açısından okunabilirliğini garantilemek için yazı fontu ayarlamaları, kontrast gibi teknikler uygulanabilmektedir.

Bölüm 2

Unsurlarla İlgili Tavırlar

Metin Boyutu: Görsel materyal içerisindeki metnin kolay okunabilmesi ve anlaşılabilmesinde metin boyutu önemli bir yer tutmaktadır. Görsel materyallerde metin boyutuna ilişkin kabul edilen genel kural; 10 ayak uzakdaki izleyicinin görebilmesi için küçük harflere ½ inch kullanılmalıdır.

Sözel Unsurlar

Metin Boyutu

Eğitim en basit tanımla; bireyde davranış değiştirme sürecidir.

X

Eğitim en basit tanımla; bireyde davranış değiştirme sürecidir.

✓

Şekil 36. Görsel Materyallerde Doğru Metin Boyutu Kullanımı

Görsel materyallerde verilecek içeriğin öğrenenler tarafından rahat ve kolay bir biçimde anlaşılabilmesi için okunması kolay metin boyutları kullanılmalıdır.

Bölüm 2

Unsurlarla İlgili Kararlar

Boşluklar: Görsel materyallerin bilgisayar ortamında tasarımında metin aralıkları otomatik olarak izleyiciler/öğrenenler tarafından en iyi okunacak şekilde ayarlanmalıdır. Bu ayarlama metin stili ve boyutuyla doğrudan bağlantılı olacağı için kabul edilmiş bir harf aralığı oranı yoktur.

Görsel materyallerin tasarımında harf ve metin aralıkları kadar satır aralıkları da metnin kolay takibi ve anlaşılabilirliği açısından önemlidir. Eğer satırlar birbirine fazla yakınsa okunabilirlik oranı düşebilir ve buna bağlı olarak doğru ve sağlıklı bir iletişimin önüne geçilmiş olur. Aynı şekilde satırlar arasındaki boşluk oranı fazla olacak şekilde düzenlenmişse kelimeler ve cümleler arasında kopukluk olur ve bilginin anlaşılabilmesi zorlaşır.

Sözel Unsurlar

Boşluklar

Görsel materyallerin tasarımında harf ve metin aralıkları kadar satır aralıkları da metnin kolay takibi ve anlaşılabilirliği açısından önemlidir.

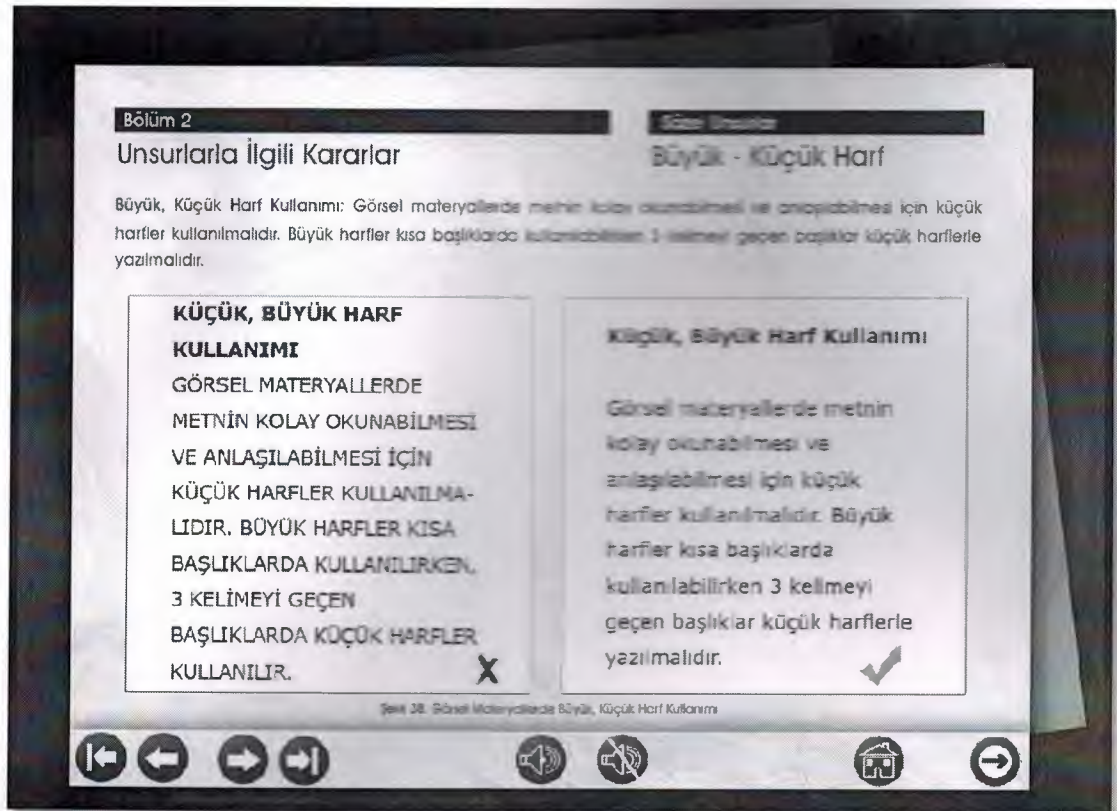
X

Görsel materyallerin tasarımında harf ve metin aralıkları kadar satır aralıkları da metnin kolay takibi ve anlaşılabilirliği açısından önemlidir.

✓

Şekil 37. Görsel Materyal Tasarımında Metin ve Harf Boşluklarının Uygun Kullanımı

Örnekte verildiği gibi aktarılabilecek içeriğin izleyenler tarafından kolay okunabilmesi için gerek harf aralıkları gerekse de satır aralıkları uygun oranda boşluk bırakılacak bir biçimde düzenlenmelidir.

Görüntüde verilen örnekte olduğu gibi büyük harfler sadece 3 kelimeyi geçmeyen kısa başlıklarda kullanılırken, diğer metinler için tercih edilmesi gereken küçük harflerdir.

Görsel materyallerde yazı renginin, zemin rengine zıt olacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca bir materyalde 2'den fazla yazı rengi kullanılmaması önerilmektedir.